

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტრო

სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო

გურიის სატყეო სამსახურის
ლანჩხუთის სატყეო უბნის
ტყის მართვის გეგმა

ტომი I

განმარტებული ბარათი

ტყეთმორწყობის ჯგუფის უფროსი
გიორგი ბალათურია

თბილისი
2019 წელი

ს ა რ ჩ ე ვ ი

N	შ ი ნ ა ა რ ს ი	გვერდი
1	2	3
	სარჩევი	3
თავი I		
სატყეო უბნის ბუნებრივ-ისტორიული, ეკოლოგიური და ეკონომიკური პირობები		
1.1	სატყეო უბნის ადგილმდებარეობა და ფართობი 1.1.1; 1.1.2.	6
1.2	სატყეო უბნის ტერიტორიის ორგანიზაცია 1.2.1	8
1.3	ტყემცენარეულობის ზონა, მცენარეული საფარის და ცხოველთა სამყაროს სახეობების ნუსხა, ტყის ტიპები, რელიეფი, ნიადაგები, ჰიდროგრაფია და კლიმატი 1.3.1; 1.3.2; 1.3.3; 1.3.4; 1.3.5	11
1.4	ტყეთმომწყობის მიერ შესრულებული სამუშაოების მოცულობა და შინაარსი 1.4.1	23
1.5	ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობა 1.5.1;	25
1.6	მოთხოვნილება მერქანზე და ხე-ტყის გაცემა 1.6.1	33
1.7	სატრანსპორტო გზები 1.7.1	35
1.8	სატყეო უბნის როლი და მნიშვნელობა მუნიციპალიტეტის ეკონომიკაში	37
1.9	კულტურულ-ისტორიული და სხვა მნიშვნელოვანი ობიექტები	38
თავი II		
ტყის ფონდში მომხდარი ცვლილებები და წარსულში განხორციელებული საქმიანობები		
2.1	ტყის ფონდში მომხდარი ცვლილებები 2.1.1; 2.1.2; 2.1.3; 2.1.4; 2.1.5; 2.1.6; 2.1.7;	46
2.2	ტყის მთავარი სარგებლობის ჭრების ანალიზი 2.2.1.	57
2.3	ტყის მოვლითი ჭრები 2.3.1	58
2.4	სპეციალური ჭრები	58
2.5	ტყის დაცვის ღონისძიებები 2.5.1; 2.5.2	59
2.6	ტყის დაცვა სხვადასხვა დარღვევებისაგან 2.6.1	61
2.7	ტყის აღდგენითი ღონისძიებები 2.7.1; 2.7.2; 2.7.3	62
2.8	ტყით არაპირდაპირი სარგებლობა 2.8.1	66

N	შინაარსი	გვერდი
1	2	3
თავი III ტყის ფონდის დახასიათება		
3.1	3.1. ტყის ფონდის განაწილება მიწის კატეგორიების მიხედვით 3.1.1; 3.1.2; 3.1.3; 3.1.4; 3.1.5; 3.1.6; 3.1.7; 3.1.8; 3.1.9; 3.1.10; 3.1.11; 3.1.12; 3.1.13	67
თავი IV ტყის მეურნეობის ორგანიზაციის ძირითადი დებულებები და მომავალ სარევიზიო პერიოდში განსაზღვრული ღონისძიებები		
4.1	ტყეების დაყოფა მათი სამეურნეო მნიშვნელობის მიხედვით 4.1.1; 4.1.2	92
4.2	საექსპლუატაციო ფონდი 4.2.1	96
4.3	ჭრის სახეები	99
4.4	მთავარი სარგებლობის ოდენობა 4.4.1; 4.4.2; 4.4.3	105
4.5	მთავარი სარგებლობის ჭრების განლაგება 4.5.1	108
4.6	ტყის მოვლითი ჭრები 4.6.1; 4.6.2	109
4.7	სანიტარიული ჭრა და ჩახერგილობისგან გაწმენდა 4.7.1;	111
4.8	კორომის რეკონსტრუქციასთან დაკავშირებული ჭრები 4.8.1	112
4.9	სპეციალური ჭრები 4.9.1	113
4.10	ყველა სახის ჭრების ყოველწლიური მოცულობა 4.10.1; 4.10.2.	114
4.11	ტყის დაცვა 4.11.1; 4.11.2; 4.11.3; 4.11.4	116
4.12	ტყის აღდგენითი ღონისძიებები 4.12.1	123
4.13	არაპირდაპირი სარგებლობა 4.13.1	124
თავი V სატყეო ინფრასტრუქტურა		
5.1.	მშენებლობა და ტრანსპორტი 5.1.1; 5.1.2	125
5.2.	მმართველობის ორგანიზაცია და კადრები 5.2.1	126
5.3	ტყით სარგებლობისა და სხვადასხვა განსაზღვრული ღონისძიებების ეკოლოგიური დახასიათება 5.3.1	127
5.4	დასახულ ღონისძიებათა ეფექტურობა	128

N	შინაარსი	გვერდი
1	2	3
თავი VI ბიომრავალფეროვნების დაცვისა და გარემოსდაცვითი ღონისძიებები		
6.1	ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობა, ბიოლოგიური მრავალფეროვნების, გარემოს უნიკალური და მოწყვლადი ეკოსისტემების, ლანდშაფტების და „წითელი ნუსხით“ დაცული მცენარეების და ცხოველთა დაცვის გაუმჯობესების ღონისძიებები 6.1.1; 6.1.2	129
6.2	სატყეო უბნის ტყეების პათოლოგიური კვლევის შედეგები, დასახული ღონისძიებები	130
	დანართები	(138)

თავი I

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ბუნებრივ-ისტორიული, ეკოლოგიური და ეკონომიკური პირობები

§1.1 სატყეო უბნის ადგილმდებარეობა და ფართობი

ეროვნული სატყეო სააგენტოს, გურიის სატყეო სამსახურის, ლანჩხუთის სატყეო უბანი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოს შავი ზღვის სანაპირო ზონაში, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე. მას ჩრდილოეთიდან ესაზღვრება პალიასტომის ტბა, კოლხეთის ეროვნული პარკის ტყეები და აბაშის რაიონის სავარგულები. აღმოსავლეთიდან–სამტრედიისა და ჩოხატაურის რაიონების სავარგულები. სამხრეთიდან ოზურგეთის სატყეო უბნის ტყეები, ხოლო დასავლეთიდან შავი ზღვა.

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ადმინისტრაცია მდებარეობს ქალაქ ლანჩხუთში, მანძილი სატყეო უბნის ადმინისტრაციული შენობიდან დედაქალაქ თბილისამდე შეადგენს 276 კმ-ს.

სატყეო უბნის ტყის მასივები განლაგებულია აღმოსავლეთიდან დასავლეთისაკენ 42 კმ-ზე, ხოლო ჩრდილოეთიდან სამხრეთისაკენ 20 კმ-ზე.

სატყეო უბნის საერთო ფართობი 2019 წლის ტყის ინვენტარიზაციით შეადგენს 11254 ჰექტარს, რომელიც დაყოფილია 4 სატყეოდ.

1996 წლის ტყეთმოწყობის მონაცემების მიმდინარე ტყის ინვენტარიზაციის მონაცემებთან შედარებით დადგინდა, რომ მუნიციპალიტეტის ტერიტორიაზე ტყით დაფარული ფართობები (სახელმწიფო ტყის ფონდი) შემცირდა და შესაბამისად შემცირდა მუნიციპალიტეტის ტყიანობის პროცენტიც. აღნიშნული გამოწვეულია სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების დაზუსტებით და მინიციპალიტეტის ფართობის ზრდით. ტყიანობამ ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში შეადგინა 33,7%-ი.

მუნიციპალიტეტების ტყიანობა

ცხრილი N 1.1.1

ფართობი, ჰა

მუნიციპალიტეტის დასახელება	მუნიციპალიტეტის ფართობი მიწის ბალანსის მიხედვით	მრიცხველში – ტყე მნიშვნელში – ტყის ფონდის მიწები						ტყიანობის %
		სულ სახელმწიფო ტყეები	მათ შორის სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო	მათ შორის სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო	მუნიციპალური ტყეები	სხვა ტყეები	სულ	
1	2	3	4	5			6	7
ლანჩხუთი	49,861	16,833	11114	5719			16,833	33.7
		691	140	551			691	
სსიპ ეროვნული სატყეო სააგენტო	49,861	11114						22.2
		140						
სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტო	49,861	5719						11.5
		551						

სახელმწიფო ტყის ფონდის განაწილება მართვის ორგანოების მიხედვით

ცხრილი N 1.1.2

მუნიციპალიტეტის დასახელება	მუნიციპალიტეტის ფართობი	მართვის ორგანო	ტყის ფონდის ფართობი ჰა					მერქნის მარაგი კბ/მ.		
			სულ	%	მუნიციპალიტეტის ტერიტორიიდან	მ.შ. ტყით დაფარული	მწიფე და მწიფეზე უხნესი		საერთო	მ.შ. მწიფე და მწიფეზე უხნესი
							სულ	მ.შ. წიფოვან		
1	2	1	2	3	4	5	6	7	8	
ლანჩხუთი	49861	ლანჩხუთი	11254	22.57%	11114	3431,9	0	1270076	576352	
სულ სატყეო უბანზე			11254	22.57%	11114	3431,9	0	1270076	576352	

§1.2 სატყეო უბნის ტერიტორიის ორგანიზაცია

1984 წლამდე ლანჩხუთის რაიონის ტყის მასივები შედიოდა ოზურგეთის სატყეო მეურნეობის შემადგენლობაში სუფსის, ჯუმათის და ლანჩხუთის სატყეოების სახელწოდებით.

საქართველოს მინისტრთა საბჭოს 1984 წლის 22 ივნისის №404 დადგენილების და საქართველოს რესპუბლიკის სატყეო მეურნეობის სამინისტროს 1984 წლის 16 ივლისის №228 ბრძანების შესაბამისად, ლანჩხუთის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე არსებული სატყეოების ბაზაზე ჩამოყალიბდა ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობა. ამავე დადგენილებით და საქართველოს სატყეო მეურნეობის 21.01.85წ. №13 ბრძანების საფუძველზე საკოლმეურნეო ტყეებიდან მიღებული იქნა 6714 ჰა და ჩამოყალიბდა მთის სატყეო. ამრიგად 1986 წლის ტყეთმომწეობით ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობა ჩამოყალიბდა ცალკე ერთეულად და მოიცავს 4 სატყეოს: სუფსის, ჯუმათის, ლანჩხუთისა და მთის სატყეოს.

ლანჩხუთის ადმინისტრაციულ ტერიტორიაზე განლაგებული ტყეები 1930 წლამდე შედიოდა გურიის სატყეო მეურნეობაში, თვით ოზურგეთის სატყეო მეურნეობაც. 1947 წელს საქართველოს სატყეო მეურნეობის სამინისტროს ჩამოყალიბებასთან დაკავშირებით, ოზურგეთის სატყეო მეურნეობა დღევანდელი ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობასთან ერთად შევიდა ამ სამინისტროს მართვაში.

პირველი ცნობები ტყეთმომწეობის შესახებ თარიღდება 1928–29 წლებით, როდესაც მოხდა ამ ტყეების მოწეობა, შემდგომ ტყეთმომწეობის მასალები არ მოიპოვება გარდა 1966–67 წლების ტყეთმომწეობისა, რომელიც ჩაატარა ამიერკავკასიის ტყეთმომწეობმა საწარმომ.

საქართველოს მინისტრთა საბჭოს 1984 წლის 22 ივნისის №404 დადგენილებისა და საქართველოს სატყეო მეურნეობის სამინისტროს 1984 წლის 16 ივლისის №228 ბრძანების შესაბამისად 1986–87 წლებში ლანჩხუთის სატყეო მეურნეობა მოეწყო, როგორც დამოუკიდებელი ერთეული პირველად.

1986–87 წლებში ტყეთმომწეობა ჩატარებულია ამიერკავკასიის ტყეთმომწეობი საწარმოს მიერ პირველი თანრიგით და მასალები შენახულია სატყეო მეურნეობაში.

ტყეთმომწეობა ჩატარებულია 1964 წლის ტყეთმომწეობის ინსტრუქციისა და შემდეგი დამატებების შესაბამისად, საერთო ფართობმა შეადგინა 16217 ჰა.

წინა ტყეთმომწეობა ჩატარდა 1995 წელს, საქართველოს რესპუბლიკის ტყეთმომწეობი საწარმოს მიერ, სატყეო მეურნეობის მთლიან ფართობზე, პირველი თანრიგით, სიძნელის მეოთხე კატეგორიით, 1964 წლის ტყეთმომწეობის ინსტრუქციის და პირველი ტყეთმომწეობის თათბირის მოთხოვნების გათვალისწინებით.

სატყეო მეურნეობის მთელი ტერიტორია დაყოფილია ოთხ სატყეოდ, კვარტლების ნომერაცია წარმოებულია ცალკეული სატყეოების მიხედვით ჩრდილო დასავლეთიდან სამხრეთ აღმოსავლეთისაკენ. ისევე როგორც წინა ტყეთმომწეობის დროს კვარტლის საზღვრებად მიღებული იქნა ბუნებრივი საზღვრები: ხევი, მდინარე, სერი, ასევე არხები, გზები, ელექტრო ტრასები და სხვა. კვარტლის

სიდიდე შეესაბამება პირველი თანრიგისათვის მიღებულ სიდიდეს. ტყეთმოწყობის დროს გამოყენებული იქნა 1990 წელს გადაღებული აეროფოტოსურათები მასშტაბით: 1:17000 და 1:18000. შიდა სამეურნეო მიწათმოწყობის მასალები და ტოპორუქები. სურათების ზომა: 18X18 სმ, ფერი შავ-თეთრი.

ტყის ტაქსაცია ჩატარებულია მთის ტყეების ტაქსაციის მეთოდით, მთის სატყეოში. ერთეული ხეების მოცულობის დადგენისას გამოყენებულია „ზაკლინის“ მოცულობითი ცხრილები, ხოლო მარაგის განსაზღვრისას გამოყენებული იქნა პროფ. ნ.მარგველაშვილის აღმოსავლეთის წიფლის ზრდის მსვლელობის ცხრილები. დანარჩენი სახეობებისათვის გამოყენებულია სტანდარტული ცხრილები.

ყოველ 1000 ჰექტარზე აეროფოტოსურათების გამოყენებით, სატაქსაციო სვლების სიდიდე შეადგენდა 65 კმ-ს.

განვლილ სარევიზიო პერიოდში შემდგომი ორგანოების სათანადო დადგენილებებისა და სახემწიფო აქტების საფუძველზე, სახელმწიფო ტყის ფონდიდან გამორიცხულია და მიღებულია სახემწიფო ტყის ფონდში ფართობის შემდეგი ოდენობა: წარსულ სარევიზიო პერიოდში სატყეო მეურნეობის მიწის ფონდში მომხდარი ცვლილებები.

შენიშვნა: ყოფილი საკოლმეურნეო ტყეებიდან მიწის ბალანსით ამ დადგენილებებით სატყეო მეურნეობას უნდა მიეღო 2069 ჰა. აქვე დადგენილებაში იყო მითითებული, რომ გადაცემული ფართობების დაზუსტება მომხდარიყო ტყეთმოწყობის მასალებით. განკუთვნილსა და მიღებულ ფართობთა სხვაობამ შეადგინა 59 ჰა კლებით, ეს ფართობები ათვისებულია სხვადასხვა დროს.

1996 წლის ტყეთმოწყობის მიერ განხორციელდა განსაზღვრული სატყეო მეურნეობის საერთო ფართობის შედარება მიწის ბალანსის მონაცემებთან და ასევე ტყის ფონდის აღრიცხვისა და 1985 წლის ტყეთმოწყობის მონაცემებთან.

შენიშვნა: 1985 წლის საქართველოს სატყეო მეურნეობის სამინისტროს №13 ბრძანების საფუძველზე ჯუმათისა და ლანჩხუთის სატყეოები გაერთიანებული იყო. 1988 წლის 7 ივნისის №146 ბრძანებით კვლავ გაიყო. წინა ტყეთმოწობათა შორის სხვაობამ შეადგინა 1710 ჰა-თი მატება, რაც გამოწვეულია საქართველოს პარლამენტის 1995 წლის 7 მარტის №671.11-ს და ლანჩხუთის რაიონის ადმინისტრაციის №115/2 11 აპრილი 1995 წლის „საქართველოს რესპუბლიკის საკოლმეურნეობათაშორისო და მუნიციპალური ტყეების“ გადაწყვეტილებით.

სახელმწიფო ტყის ფონდში მათი გადაცემის გამო, ჩამოთვლილია იმ სოფელთა სია, რომლებსაც არსებული მიწის ბალანსით ერიცხებოდათ ტყეები: ტყეთმოწყობის პირველი თათბირის გადაწყვეტილების შესაბამისად, შესაძლებლობის ფარგლებში, შენარჩუნებული იქნა ძველი კვარტლების საზღვრები, რაც შეეხება კვარტლების ნუმერაციას ის შეიცვალა ჯუმათის სატყეოში, მისი ორად გაყოფის გამო.

საკოლმეურნეო ტყეებიდან მიღებული ფართობი მიემატა ახლომდებარე კვარტლებს იმავე ტყის კატეგორიებად რომლებსაც ეს კვარტლები წარმოადგენენ, მთის სატყეოში მიემატა ერთი კვარტალი, N 64.

2017-2019 წლების ტყის ინვენტარიზაციის საფუძველზე სატყეო უბნის ტერიტორია ორგანიზებულ იქნა ოთხ სატყეოდ.(იხ.ცხრილი N 1.2.1) გამოყენებულ იქნა 2014-2015 წწ. გადაღებული ფერადი აეროფოტო სურათები და ორთოფოტო გეგმები 25 X 25 სმ რეზოლუციით.

სატყეო უბნის დაყოფა სატყეოებად

ცხრილი N 1.2.1

N	სატყეოს დასახელება	ფართობი, ჰა			კვარტლების რაოდენობა (ცალი)	სატყეოს ანგარანის ადგილმდებარეობა	მანძილი, კმ	
		სულ	% სატყეო უბნის ფართობიდან	მ.შ გადაცემული სარგებლობაში			მუნიციპალიტეტის ცენტრიდან სატყეო უბნის ანგარანამდე	რკინიგზის უახლოეს სადგურამდე
1	2	3	4		6	7	8	9
1	ლანჩხუთი	1678	14.90%		10	ქ.ლანჩხუთი	0,3	0,7
2	ჯუმათი	1135	10.10%		7			
3	სუფსა	1024	9.10%		8			
4	მთა	7417	65.90%		64			
	<i>სულ სატყეო უბანში</i>	<i>11254</i>	<i>100.00%</i>		<i>89</i>			

§1.3 ტყემცენარეულობის ზონა, ტყის ტიპები, რელიეფი, ნიადაგები, ჰიდროგრაფია და კლიმატი

საქართველოს ტყემცენარეულ ზონებად დაყოფის მიხედვით ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტერიტორია მიკუთვნებულია კოლხეთის დაბლობს, რომელიც მდებარეობს ამიერკავკასიის დასავლეთ ნაწილში და იზოლირებულია მაღალი მთების რკალში გიგანტური ნალის სახით. კლიმატი კოლხეთში ტენიანია, მუდმივად თბილი. ტყეები ხასიათდება მაღალი პროდუქტიულობით. მათთვის დამახასიათებელია მარადმწვანე ქვეტყე: მაცვალი, წყავი, იელი, შქერი, ჭყორი და სხვა.

კოლხეთში განსაკუთრებული პირობების გამო შემორჩენილია ძველი რელიქტური ფლორა მესამეული პერიოდის, კოლხეთის ფლორის სახელწოდებით. ვერტიკალური ზონალობის მიხედვით კოლხეთი იყოფა 5 სარტყლად, კერძოდ: ქვედა სარტყელი 500 მ-მდე ზღვის დონიდან, წაბლის ტყეების სარტყელი 500–1000 მ-მდე, წიფლნარ კორომებისა 1000–1600 მ-მდე, მუქწიწვოვანი სარტყელი 1600–2000 მ-მდე, სუბალპური მეჩხერები 1800–2200 მ-მდე ზ.დ.

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტერიტორიაზე გვხვდება ზემო ჩამოთვლილი სარტყლებიდან მხოლოდ ორ სარტყელი.

1. ქვედა სარტყელი 500 მ-მდე ზღვის დონიდან ხასიათდება სუბტროპიკული კლიმატით. აქ გაშენებულია: ციტრუსები, ჩაი, ტუნგო, ბამბუკი და სხვა სუბტროპიკული კულტურები.

წარსულში მთელი ეს ტერიტორია დაფარული იყო შერეული კორომებით წაბლის, ჰართვისის მუხის, ლაფნის, კავკასიური ხურმის, თხმელის, რცხილის და სხვა სახეობებით, ხშირი მარადმწვანე ქვეტყით: იელის, წყავის, შქერის, ბზისა და სხვა სახეობებით.

საუკუნეების განმავლობაში ტყეების გამეჩხრება, რომელიც ანტროპოგენული ზემოქმედებითაა გამოწვეული მიმდინარეობს სახეობების ცვლის პროცესი, ქვეტყეში გაბატონდა ეკალიჯი, ტენიან ადგილებში თხმელის სახეობამ დაიკავა დომინანტური პოზიცია, ხოლო შედარებით მშრალ ადგილებში რცხილა ბატონობს.

დაბლობის ჭარბტენიან პირობებში, სადაც ატმოსფერული ნალექების სიუხვისა და გრუნტის ჭარბტენიანობის პირობებში ფართობები დაკავებულია წმინდა თხმელნარი კორომებით, ისინი, როგორც მეორადი, ასევე პირველადი წარმოშობის ჯიშებია, რადგან ადვილად ეგუებიან ჭარბტენიანობას.

2. წაბლის ტყეების სარტყელი ზღვის დონიდან 500–1000 მ-მდე, ამ სარტყელში პრაქტიკულად აღარ გვხვდება წაბლით გაბატონებული კორომები, ასევე იშვიათია შემადგენლობაში: ჰართვისის მუხა, ცაცხვი და ნეკერჩხალი. ქვეტყეში გვხვდება მაცვალი, ეკალიჯი, შქერი, იელი, ჭყორი და სხვა.

დანარჩენი სარტყელები ლანჩხუთის ტერიტორიაზე არ გვხვდება ვინაიდან სიმაღლე ზღვის დონიდან 600 მეტრს არ სცილდება მთელ ტერიტორიაზე.

მცენარეული საფარის და ცხოველთა სამყაროს სახეობების ნუსხა

ცხრილი N 1.3.1

N	სახეობების დასახელება		მახასიათებლები				
	ქართული	ლათინური	წითელი ნუსხის	რელიქტი	საქართველოს ენდემი	წიწვოვანი	მარადმწვანე
1	2	3	4	5	6	7	8
ხეები							
1	ხემყრალა (აილანთუსი რკინისებრი)	<i>Ailantus altissima</i>					
2	აკაცია თეთრი	<i>Robinia pseudoacacia</i>					
3	არყი ლიტვინოვის	<i>Betula litwinowii</i>					
4	ბალამწარა	<i>Cerasus microcarpa</i>	+				
5	ვერხვი მთრთოლავი	<i>Populus tremula</i>					
6	ვერხვი შავი (ოფი)	<i>Populus nigra</i>					
7	ვერხვი ხვალო	<i>Populus alba</i>					
8	თამელი	<i>Sorbus torminalis</i>					
9	თელა ჩვეულებრივი	<i>Ulmus carpinifolia</i>					
10	თელადუმა პატარა	<i>Ulmus minor</i>	+				
11	თელადუმა შიშველი	<i>Ulmus glabra</i>	+				
12	თუთა თეთრი	<i>Morus alba</i>					
13	თხმელა ნაცარა	<i>Alnus incana</i>					
14	თხმელა ჩვეულებრივი	<i>Alnus barbata</i>					
15	იფანი ჩვეულებრივი	<i>Fraxinus excelsior</i>					
16	კაკლის ხე	<i>Juglans regia</i>	+				
17	ლელვი ჩვეულებრივი	<i>Ficus carica</i>					
18	მაჟალო	<i>Malus orientalis</i>					
19	მუხა ქართული	<i>Quercus iberica</i>					
20	მუხა პონტოსი	<i>Quercus pontica</i>	+				
21	მუხა ჰართვისის	<i>Quercus hartwissiana</i>	+				
22	ნეკერჩხალი ბოყვი	<i>Acer pseudoplatanus</i>					
23	ნეკერჩხალი ჩვეულებრივი	<i>Acer campestre</i>					
24	ნეკერჩხალი ქორაფი	<i>Acer laetum</i>					
25	პანტა	<i>Pyrus caucasica</i>					
26	რცხილა კავკასიური	<i>Carpinus caucasica</i>					
27	ტირიფი თხის (მდგნალი)	<i>Salix caprea</i>					
28	ტირიფი წნორი	<i>Salix alba</i>		+			
29	ტყემალი	<i>Prunus divaricata</i>					
30	უთხოვარი	<i>Taxus baccata</i>	+	+		+	+

ცხრილი N 1.3.1 გაგრძელება

31	ფიჭვი კავკასიური	<i>Pinus sosnowskyi</i>				+	+
----	------------------	-------------------------	--	--	--	---	---

32	ცაცხვი კავკასიური	<i>Tilia caucasica</i>				
33	ცაცხვი წვრილფოთლა	<i>Tilia cordata</i>				
34	ცირცელი ამპურა	<i>Sorbus graeca</i>				
35	ცირცელი ჭნავი	<i>Sorbus caucasica</i>				
36	წიფელი აღმოსავლური	<i>Fagus orientalis</i>				
37	ჯაგრცხილა	<i>Carpinus orientalis</i>				
38	ხურმა ჩვეულებრივი	<i>Diospyros lotus</i>				
ბუჩქები						
39	ასკილი	<i>Rosa canina</i>				
40	ბროწეული ჩვეულებრივი	<i>Punica granatum</i>				
41	დიდგულა შავი	<i>Sambucus nigra</i>				
42	ზღმარტლი	<i>Mespilus germanica</i>				
43	თრიმლი ჩვეულებრივი	<i>Cotinus coggigria</i>				
44	თხილი ჩვეულებრივი	<i>Corylus avellana</i>				
45	იელი ჩვეულებრივი (პონტოსი)	<i>Rhododendron luteum</i>		+		
46	კოწახური ჩვეულებრივი	<i>Berberis vulgaris</i>				
47	კუნელი შავი	<i>Crataegus pentagyna</i>				
48	კუნელი წითელი	<i>Crataegus microphylla</i>				
49	მაყვალი კავკასიური	<i>Rubus caucasicus</i>				
50	მაყვალი ჩვეულებრივი	<i>Rubus caesius</i>				
51	მოცვი კავკასიური (მაღალი)	<i>Vaccinium arctostaphylos</i>		+		
52	მოცვი ჩვეულებრივი	<i>Vaccinium myrtillus</i>				
53	ჟოლო	<i>Rubus idaeus</i>				
54	ფითრი ჩვეულებრივი	<i>Viscum album</i>				+
55	ფმატი	<i>Elaeagnus angustifolia</i>				+
56	შინდანწლა	<i>Svida australis</i>				
57	შინდი	<i>Cornus mas</i>				
58	ცირცელი კავკასიური	<i>Sorbus caucasigena</i>				
59	მახველი მოლოზანა	<i>Viburnum orientalis</i>				
60	მახველი უზანი	<i>Viburnum lantana</i>				
61	მახველი	<i>Viburnum opulus</i>				
62	ჩიტავაშლა ჩვეულებრივი	<i>Puracantha coccinea</i>				
63	ძმერხლი	<i>Ruscus hypopyllum</i>				+
64	წყავი	<i>Laurocerasus officinalis</i>		+		+
65	ჰყორი კოლხური	<i>Ilex colchica</i>		+		+
66	ჯონჯოლი ჩვეულებრივი	<i>Staphylea pinnata</i>				

ცხრილი N 1.3.1 გაგრძელება

ძირითადი დამახასიათებელი ბალახები

67	გვიმრა მდედრობითი	<i>Athyrium filix femina</i>					
68	გვიმრა შავი	<i>Struthiopteris filicastrum</i>					
69	თივაქასრა	<i>Poa nemoralis</i>					
70	მჟაველა	<i>Oxalis vieeosa</i>					
71	ქრისტესბეჭედა	<i>Sanicula europaea</i>					
72	ჩადუნა	<i>Driopteris filixmas</i>					
73	ჩიტისთვალა	<i>Asperula odorata</i>					
74	წივანა მთის	<i>Festuca montana</i>					

ობიექტზე ფაუნის ძირითადი წარმომადგენლების ნუსხა

ცხრილი N 1.3.2

N	სახეობის დასახელება		შენიშვნა
	ქართული	ლათინური	
1	2	3	4
ძუძუმწოვრები			
1	კურდღელი	Lopus europaeus	
2	მაჩვი	Meles meles	
3	მგელი	Canis lupus	
4	დედოფალა	Mustela nivalis	
5	ვირთაგვა	Rattus norvegicus	
6	ზღარბი აღმოსავლეთ ევროპული	Erinaclus concolor	
7	თაგვი ტყის კავკასიური	Apodemus fulvipectus	
8	თაგვი კავკასიური	Apodemus Ponticus	
9	თხუნელა კავკასიური	Talpa caucasia	
10	კატა ტყის	Felis silwesteis	
11	მელა	Vulpes vulpes	
12	მემინდვრია ჩვეულებრივი	Mirotus arvalis	
13	მაჩქათელა ევროპული	Barbastella barbastellos	წითელი ნუსხის
14	ფოცხვერი კავკასიური	Lynx lynx	წითელი ნუსხის
15	შველი	Capreolus capreolus	
16	ციყვი კავკასიური	Sciurus anomalus	წითელი ნუსხის
17	ტურა	Canis aureus	
18	ლამურა ჩვეულებრივი	Vespertilio murinus	
ფრინველები			
19	ბუ ტყის	Strix aluco	
20	გვრიტი ჩვეულებრივი	Streptopelia turtur	
21	გულწითელა	Erithacus rubecula	
22	ზარნაშო	Bubo bubo	
23	კვირიონი	Merops apiaster	
24	კოდალა ჭრელი	Desndrocapos major	
25	მიმინო	Accipiter nisus	
26	მერცხალი ქალაქის	delichon urbica	
27	მწყერი	Coturnix coturnix	
28	ორბი	Gyps fulvus	წითელი ნუსხის
29	ოფოფი	Upupa epaps	
30	სკვინჩა	Fringilla coelebs	

ცხრილი N 1.3.2 გაგრძელება

31	ტოროლა ტყის	<i>lullula arborea</i>	
32	ქედანი	<i>Columba palumbus</i>	
33	ქორი	<i>Accipiter gentilis</i>	
34	შაში შავი	<i>Turdus merula</i>	
35	შაში მაგალობელი	<i>Turdus philomelos</i>	
36	შევარდენი	<i>Falco peregrinus</i>	
37	ჩიკვი	<i>Garrulus glandarius</i>	
38	ძერა	<i>Milvus migrans</i>	
39	ჭინჭრაქა ჩვეულებრივი	<i>Troglodytes troglodytes</i>	
40	ჭოტი	<i>Aegolius funereus</i>	წითელი ნუსხის
41	ყვავი შავი	<i>Corvus corone</i>	
42	ყორანი	<i>Corvus corax</i>	
თევზები			
43	კალმახი	<i>Ssalmo fario</i>	წითელი ნუსხის
44	ციმორი კოლხური	<i>Gobio caucasicus</i>	
45	ღორჯო	<i>Gobius cephalargus</i>	
46	წვერა კოლხური	<i>Barbus tauricus</i>	
ქვეწარმავლები და ამფიბიები			
47	ანკარა ჩვეულებრივი	<i>Natrix natrix</i>	
48	ანკარა ამიერკავკასიური	<i>Elaphe hohensekeri</i>	
49	ბაყაყი მურა	<i>Rana maeremisi</i>	
50	გომბეშო კავკასიური	<i>Bufo verrucosissimus</i>	
51	ხვლიკი ართვინული	<i>Lacerta derjugini</i>	
52	ხვლიკი კავკასიური	<i>Lacerta redis</i>	

ტყის ტიპები

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტყეების ტერიტორია შესწავლილია ტყის ტიპების იმ კლასიფიკაციით, რომელიც დამუშავებულია თბილისის ვ.ზ. გულისაშვილის სახელობის სამთო მეტყევეობის ინსტიტუტის მიერ (ავტორი პროფ. ლ. მახათაძე და ინჟინერი ი.დ. პოპოვი).

ტყის ინვენტარიზაციის დროს პრაქტიკულად ტყის ტიპების ნატურაში გამოყოფისათვის საქართველოს მთის ტყეებისათვის გამოყენებულ იქნა ადგილსამყოფელის პირობების ყველაზე უფრო გავრცელებული სქემა, რომელსაც საფუძვლად დაედო ნიადაგობრივი პირობების ტენიანობა ფერდობის დაქანების სიმკვეთრესთან დაკავშირებით.

ცნობილია, რომ დიდი დაქანების ფერდობები ხასიათდებიან საკმაო სიმშრალით, საშუალო დაქანების ფერდობები ზომიერი ტენიანობით, ხოლო მცირე დაქანების ფერდობები შედარებით მაღალი ტენიანობით. ამასთან დაკავშირებით კლდოვანი ადგილსამყოფელის პირობების ტიპი აღინიშნება „A“ ასოთი, თხელი „B“ , საშუალო სიღრმის ადგილსამყოფელის პირობების ტიპი ასოთი „C“, ხოლო ღრმა ნიადაგის ადგილსამყოფელს ტიპი D ასოთი.

ამ სქემის მიხედვით ყოველი ადგილსამყოფელის პირობების ტიპი იყოფა შიფრებად: A₀-A₁-A₂-A₃-A₄-A₅ ან B₀-B₁-B₂-B₃-B₄-B₅ და სხვა, რომლებიც წარმოადგენენ აღნიშნულ ადგილსამყოფელში ტყის ტიპების მდგრადობას ფერდობის დაქანების სიმკვეთრესთან ან ნიადაგის სიღრმესთან დაკავშირებით.

ტყის ტიპების გამოყოფის დროს ისაზღვრება ადგილსამყოფელის ტენიანობა, დგინდება ტყის ტიპების ჯგუფები, ხოლო ამ ჯგუფში კი ცალკეული ტყის ტიპები (ცოცხალი საფარისა და ქვეტყის მიხედვით).

რელიეფი, ნიადაგები

ლანჩხუთის სატყეო უბანი მდებარეობს დასავლეთ საქართველოს ნაწილში, ჩრდილო-აღმოსავლეთიდან ესაზღვრება კავკასიონის ქედი, დასავლეთიდან შავი ზღვა, სამხრეთ-აღმოსავლეთიდან აჭარა-იმერეთის ქედი, ხოლო აღმოსავლეთიდან სურამის ქედი.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში შედის კავკასიონის დასავლეთ ნაწილი, კოლხეთის დაბლობი და სამხრეთ მთიანეთის დასავლეთ ნაწილი.

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტერიტორიის ნახევარი ნაწილი, ნიადაგ-ლანშაფტური ზონების მიხედვით, მოქცეულია სამხრეთ მთიანეთის განივი ქედების ქვეოლქის, მთა-ტყეთა ნიადაგების ზონაში, ნახევარი კი დასავლეთ საქართველოს დაბლობის ეწერი და ჭაობიანი ნიადაგების ზონაში.

დასავლეთ საქართველოს სამხრეთ მთიანეთის განივი ქედების მთათა ნიადაგების ზონა იყოფა რამოდენიმე ნიადაგურ-ლანდშაფტურ რაიონად.

მთის ტყეები შედის აჭარა-გურიის, აჭარა-იმერეთის და შავშეთის ქედების საშუალო მთიანი ზოლის ტყის ყომრალი და გაეწერებული ყომრალ ნიადაგების რაიონში.

სატყეო უბნის ვაკე-ტყეების ტერიტორია მოქცეულია კოლხეთის დაბლობის სამხრეთ ნაწილში (გურია-აჭარის), ეწერი და ალოვიური ნიადაგების რაიონში.

კერძოდ, ლანჩხუთ-ნატანების, სუფსისა და ნატანებ-ბჟუჟის ეწერ ლებიანი, ეწერი და ალოვიური ნიადაგების ქვერაიონებში.

სატყეო უბანი შედგება ორი კომპაქტური ტყის მასივისაგან, რომლებიც ერთმანეთთან არ არის დაკავშირებული, კერძოდ: მთის ტყეებით და ბარის ტყეებით.

ზემოთ აღწერილი რელიეფის წარმოშობა და განვითარება ტერიტორიის გეოლოგიურმა წარსულმა განაპირობა ყველა აქ წარმოდგენილი რელიეფის ფორმები მჭიდროდ არიან დაკავშირებული ქანების განლაგებასა და ტექტონიკურ აგებულებასთან.

სატყეო უბნის ტერიტორიის რელიეფის მრავალფეროვნებამ, გეოლოგიურმა აგებულებამ, გეოგრაფიულმა მდებარეობამ, ჰავის ხასიათმა და მცენარეული საფარის ნაირსახეობამ განაპირობა ისეთი ნიადაგური საფარი, რომელიც დიდი სირთულით ხასიათდება.

მთა-ტყის ყომრალი ნიადაგები:

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტერიტორიის თითქმის ნახევარი 44.2% მთა-ტყის ყომრალი ნიადაგებითაა დაფარული, რომელიც განვითარების ხარისხის, სიღრმის, ხირხატანობისა და სხვა მაჩვენებლების მხრივ სხვადასხვაობა ხასიათებს. ეს სახესხვაობები შემდეგი ნიადაგებითაა წარმოდგენილი:

1. მთა - ტყის, მუქი ყომრალი, საშ.სიღრმის ნიადაგები.
2. ხირხატიანი.
3. ხირხატიანი ალაგ ქვიანი.
4. მთა - ტყის ყომრალი, საშუალო სიღრმის ნიადაგები.
5. მთა - ტყის, გაეწერებული ყომრალი, საშუალო და მცირე სიღრმის ხირხატიანი, ალაგ ქვა-ღორღიანი ნიადაგები.

რაც შეეხება სატყეო უბნის ვაკე რელიეფის ნიადაგებს, სუფსის, ტყემათის და ლანჩხუთის სატყეო უბნები დაფარულია ჭაობიანი ნიადაგებით.

ატმოსფერული ნალექის სიუხვე, სწორი და ხშირად დადაბლებული ზედაპირი და სხვა ფაქტორები განაპირობებენ ამ დაბლობის მუდმივ ჭარბტენიანობას, რაც იწვევს თითქმის მთლიანი მასივის სახით სხვადასხვა შემადგენილობის ჭაობიანი ნიადაგების გავცრცელებას, კერძოდ აქ ვხვდებით:

1. ჭაობის ტენიანი, ტორფიან-კორდიან ნიადაგებს.
2. ჭაობის ლამიანი ნიადაგებს.
3. კორდიან-ჭაობიანი ნიადაგებს.
4. ეწერ-ლამიანი ნიადაგებს.

ქვემოთ მოცემულია სატყეო უბნის ნიადაგების დახასიათება მიმდინარე ტყის ინვენტარიზაციის შედეგების მიხედვით.(ცხრილი N1.3.3)

ნიადაგები

ცხრილი N 1.3.3

ნიადაგის ტენიანობის ხარისხი	ნიადაგის სიღრმის კატეგორიები								
	კლდოვანი		თხელი		საშ. სიღრმის		ღრმა		სულ
	A		B		C		D		
ძალიან მშრალი									
მშრალი			B1	71.3	C1	9.5			80.8
გრილი			B2	6521.7	C2	586			7107.7
ნოტიო			B3	129.6	C3	34.5			164.1
ჭარბტენიანი					C4	3761.4			3761.4
სველი									
სულ				6722.6		4391.4			11114

კლიმატი

ლანჩხუთის რაიონის რბილი ჰავა განპირობებულია მისი ადგილმდებარეობით, ტერიტორიის რელიეფით, მცენარეული საფარით, კლიმატური და გეოგრაფიული პირობებით. აქ გვხვდება მრავალფეროვან ნოტიო სუბტროპიკულ და გარდამავალი ჰავის ტიპებს, სადაც შავი ზღვა წარმოადგენს სითბოს თავისებურ წყაროს და თბორეგულატორს, რომელიც ხმელეთის ტემპერატურას ზამთარში მაღლა სწევს და ზაფხულში ანელებს.

კლიმატის მაჩვენებლები

ცხრილი N 1.3.4

N	მაჩვენებლების დახასიათება	ზომის ერთეული	მნიშვნელობა	თარიღი
1	2	3	4	5
1	ჰაერის ტემპერატურა			
	ა) საშუალო წლიური	გრადუსი	14.3	
	ბ) აბსოლუტური მაქსიმუმი	გრადუსი	40	აგვისტო
	გ) აბსოლუტური მინიმუმი	გრადუსი	-5	იანვარი
2	ნალექების წლიური რაოდენობა	მმ	2078	წლიური
3	სავეგეტაციო პერიოდის ხანგრძლივობა	დღეთა რაოდენობა	193	
4	გაზაფხულის გვიანი ყინვები	თარიღი	-2	მარტი
5	შემოდგომის ადრეულა ყინვები	თარიღი	-4	ნოემბერი
6	მდინარის გაყინვის საშ. თარიღი	-	-	-
7	წყალდიდობის დაწყების საშ. თარიღი		-	მარტი
8	თოვლის საფარი		-	
	საშ. სიმაღლე	სმ	-	
	მოსვლის დრო	თარიღი	-	
	თოვლის აღების დრო ტყეში	თარიღი	-	
9	ნიადაგების გაყინვის სიღრმე	სმ	-	
10	გაბატონებული ქარების მიმართულება			
	ზამთარი	რუმბი	ს.ა.	
	გაზაფხული	რუმბი	ჩ.დ./დ.	
	ზაფხული	რუმბი	ჩ.დ./დ.	
	შემოდგომა	რუმბი	ჩ.დ./დ.	

11	გაბატონებული ქარების სიჩქარე			
	ზამთარი	მ/წმ	2.2	
	გაზაფხული	მ/წმ	1.9	
	ზაფხული	მ/წმ	1.3	
	შემოდგომა	მ/წმ	2	
12	ჰაერის ფარდობითი ტენიანობა	%	78	

უნდა აღინიშნოს, რომ მუნიციპალიტეტის კლიმატი სავსებით ხელსაყრელ პირობებს ქმნის ისეთი ტყე-მცენარეულობის განვითარებისათვის, როგორცაა; თხმელა, წიფელი, რცხილა, მუხა და სხვა, რომლებიც სატყეო უბნის ტერიტორიაზე ქმნიან საშუალო წარმადობის წმინდა და შერეულ კორომებს.

ჰიდროგრაფია და ჰიდროლოგიური პირობები

სატყეო მეურნეობის ტერიტორიაზე არსებული მდინარეებისა და სხვა წყალსატევების დახასიათება.

მდინარეებისა და წყალსატევების დახასიათება

ცხრილი N 1.3.5

მდინარეების წყალსატევების დახასიათება	სად ჩაედინება მდინარე	სიგრძე კმ-შიან წყალსატევების ფართობები, ჰა	დინების სიჩქარე, მ/წმ	სიგანე, მ	სიღრმე, მ	გამოიყენება ხე-ტყის დასაცურებლად
2	3	4	5	6	7	8
მდ. სუფსა	შავი ზღვა	45 კმ	4	20	2	ხე-ტყის დაცურება შეიძლება
მდ. პიჩორა	პალიასტომის ტბა	30 კმ	3	15	3	ხე-ტყის დაცურება არ შეიძლება
მდ. წყალ-წითელა	პალიასტომის ტბა	13 კმ	0,5-1,0	3,5	1,0	ხე-ტყის დაცურება არ შეიძლება
მდ. სკურდა	პალიასტომის ტბა	8 კმ	0,4	2,5	0,5	ხე-ტყის დაცურება არ შეიძლება
მდ. ტანი	პალიასტომის ტბა	3 კმ	0,3	1,5	0,5	ხე-ტყის დაცურება არ შეიძლება
მდ. ჩერჰალვა	პალიასტომის ტბა	20 კმ	0,3	30	3,0	ხე-ტყის დაცურება შეიძლება
პალიასტომის ტბა	არხით შავ ზღვაში	5 კმ	-	18.2კმ ² (ზედაპირის ფართობი)	3,2	-

§1.4 ტყეთმოწყობის მიერ შესრულებული სამუშაოს

მოცულობა და შინაარსი

ტყეთმოწყობის სამუშაოები განხორციელდა მოქმედი კანონმდებლობის და ტექნიკური დავალების შესაბამისად. კონტურული და ანალიტიკური დეშიფრირებისთვის გამოყენებული იქნა წინა ტყეთმოწყობის კარტოგრაფიული მასალები, სატყეო უბნის ტოპოგრაფიული რუკები და ორთო-ფოტო გეგმები. ტყის აღწერის მონაცემები დამუშავებულ იქნა სპეციალური პროგრამული უზრუნველყოფით „მც-3“-ით.

ტყეთმოწყობის სამუშაოები სატყეო უბნის ტერიტორიაზე დაიწყო 2017 წლის ზაფხულში. განხორციელდა მოსამზადებელი სამუშაოები, შეიქმნა საგეგმო კარტოგრაფიული მასალა, საველე აბრისები და დაკომპლექტდა მეტყევე-ტაქსატორთა საველე ჯგუფები. სატაქსაციო სვლები და სატაქსაციო პუნქტები ფიქსირდებოდა სანავიგაციო ხელსაწყო GPS-ით და მიღებული საველე მონაცემები შედიოდა გეოინფორმაციულ მონაცემთა ბაზაში.

მეტყევე-ტაქსატორების მიერ შემოვილილ იქნა ტყის კორომები, გარდა იმ ადგილებისა, სადაც რელიეფი არ იძლეოდა ფიზიკურად გადაადგილების საშუალებას. სანავიგაციო ხელსაწყოებით ფიქსირდებოდა საგზაო ქსელი. აღწერების შედეგად აგრეთვე გამოვლინდა ტყის ის მასივები, რომელიც საჭიროებს სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებებს, მათ შორის ტყის მოვლისა და აღდგენის ღონისძიებებს.

სატყეო უბნის სტრუქტურას მნიშვნელოვანი ცვლილებები არ განუცდია და ჩამოყალიბდა ოთხ სატყეოდ.

ობიექტის მოწყობის ძირითადი ელემენტები

ცხრილი N 1.4.1

N	სამუშაოს დასახელება	ზომის ერთეული	მოცულობა
1	2	3	4
1	ტყეთმოწეობას დაქვემდებარებული ფართობი	ჰა	11254
2	კვარტლების რაოდენობა	ცალი	89
3	კვარტლის ფართობი:		
ა)	საშუალო	ჰა	126
ბ)	მაქსიმალური	ჰა	352
გ)	მინიმალური	ჰა	11
4	სატაქსაციო უბნების რაოდენობა	ცალი	2281
5	სატაქსაციო უბნების საშუალო ფართობი	ჰა	4.9
6	სანიმუშო ფართობი	ცალი	133

§1.5 ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობა

„კაცობრიობის ეკოლოგიური კვალი“, რომელიც ასახულია დედამიწის ცოცხალ რესურსებზე ანთროპოგენული ზემოქმედების შედეგად, ამჟამად დაახლოებით 30%-ით აღემატება ბუნების თვითაღდგენის უნარს. აღნიშნული გლობალური გადახარჯვები სულ უფრო იზრდება, რასაც მივყავართ ეკოსისტემების რღვევასთან, ნარჩენებისა და დამაბინძურებელი ნივთიერებების დაგროვებასთან ჰაერში, წყალსა და ხმელეთზე.

გარემოს დეგრადაციის ტემპების დაჩქარება დაკავშირებულია ბიომრავალფეროვნების მკვეთრ შემცირებასთან, კლიმატის ცვლილებასთან და გარემოს დაბინძურებასთან.

კლიმატის გლობალური ცვლილების სულ უფრო მზარდმა ტემპებმა და პლანეტის ბიომრავალფეროვნების შემცირებამ, მკვეთრად გაზარდა ტყის ეკოსისტემების ეკოლოგიური როლი ბიოსფეროს შენარჩუნებაში.

ტყეებს და მის სოციალურ-ეკოლოგიურ ფუნქციებს უდიდესი როლი ენიჭებათ გარემოს გაჯანსაღებაში და ადამიანთა კეთილდღეობის ამაღლებაში. ისინი ამდიდრებენ ატმოსფეროს ჟანგბადით და არეგულირებენ მასში ნახშირორჟანგის დონეს. ტყეებს უდიდესი როლი ენიჭებათ წყლის წრებრუნვაში. ტყის ნიადაგები - ფილტრავენ ჩამონადენ წყალს. ტყის ეკოსისტემები აორთქლებენ ატმოსფეროში ტენს და ამით არბილებენ კლიმატს.

ეკოლოგიური მდგომარეობის ძირითადი დასკვნები კეთდება ეკოსისტემის მონაწილეთა ურთიერთ კავშირით, განყენებულად არ შეიძლება განვიხილოთ ამ ელემენტების ეკომდგომარეობა.

ადამიანი ისევე, როგორც ყოველი ცოცხალი ორგანიზმი არის ბიოსფეროს ერთ-ერთი ელემენტი, ამიტომ შეიძლება ითქვას, რომ ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება საბოლოო ანგარიშში ადამიანის ჯანმრთელობის გაუმჯობესებას და მის დაცვას ნიშანავს.

ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობის შესწავლისას აუცილებელია ვიცოდეთ ატმოსფეროს გაჭუჭყიანების (დანაგვიანების) გამომწვევი მიზეზები და მის შემდეგ დაისახოს გამომწვევი მიზეზების აღმოფხვრა მისი მეთოდები და საშუალებები.

ატმოსფეროს გაჭუჭყიანება შეიძლება იყოს ბუნებრივი და ხელოვნური ანუ ანთროპოგენური. ბუნებრივი დაჭაობებული ადგილებიდან გამოსული აირები, ტყის ხანძრები, ეროზირებული ფართობებიდან ახვეტილი მტვერი, მიკროორგანიზმები, ცხოველების გამონაყოფი, მცენარეული მტვერი და სხვა.

ანთროპოგენური ანუ ხელოვნური ძირითადად ადამიანის დაუფიქრებელი მოქმედებაა: საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, სასოფლო სამეურნეო ნარჩენები, შხამ ქიმიკატების უწესრიგო გამოყენება, ტრანსპორტისა და სამრეწველო გამონაბოლქვები, რადიაქტიული ნარჩენები და სხვა.

ტყეთმოწყობა ემყარება რა რაიონის ტერიტორიაზე მოქმედი სამრეწველო საწარმოების, სასოფლო სამეურნეო მანქანა იარაღების არსებობას, ასკვნის, რომ რაიონის ტერიტორიაზე არსებულ ტყეებზე: ხელოვნურად მავნე მოქმედების ძირითად ფაქტორს წარმოადგენს ავტო-ტრანსპორტი.

სატყეო უბნის ტყეები მერქანზე მოთხოვნილების დაკმაყოფილების ძირითადი წყაროა და არა მარტო რაიონის, ამასთან მათ განსაკუთრებული მნიშვნელობა აქვთ როგორც საკურორტო-რეკრეაციულ ტყეებს. მომავალში ეს ზონა უნდა გადაიქცეს დასვენებისა და ტურიზმის კერად, რაც საგრძნობ მოგებას მოუტანს როგორც რაიონს, ასევე მთლიანად ქვეყანას.

ტყეები გამოყენებულია საქონლის ძოვებისათვის, ამიტომ საქონლის ძოვება უნდა აიკრძალოს მთის ტყეებში განსაკუთრებით იმ კორომებში სადაც უარყოფითი ნიშნულზეა მოზარდ-ადმონაცენის რაოდენობრივი და ხარისხობრივი მაჩვენებლები, რაც შეეხება ბარის ტყეებს მათში საქონლის ძოვება მიმდინარეობს თხმელნარ (ამონაყრით) კორომებში და მისი ინტენსივობა დიდ ზიანს ვერ აყენებს ტყის ბუნებრივი განახლების პროცესს.

ნაკლებად ხდება ხილ-კენკროვნების შეგროვება მიუხედავად მათი მოცულობის არსებობისა. მეფუტკრეობის განვითარება არაინტენსიური ხასიათისაა.

რაც შეეხება მთავარი სარგებლობის და მოვლით ჭრებს, ამ მხრივ დადგენილი წესებით ტყითსარგებლობა ზიანს არ აყენებს ტყეების ეკოლოგიურ მდგომარეობას, ხოლო უნებართვო ჭრების შემთხვევაების ინტენსივობა კლებულობს, რაც ასევე პოზიტიური დინამიკის მაჩვენებელია.

ტყეების წყალდაცვითი და წყალმარეგულირებელი მნიშვნელობა

სისტემური ეკოლოგიის (სინეკოლოგიის) საწყისად, მსოფლიო ლიტერატურაში ითვლება დაკვირვება, თუ როგორ გავლენას ახდენენ ტყეები წყლის რესურსებზე. ადამიანები უხსოვარი დროიდან ამჩნევდნენ, თუ როგორ იცვლებოდა მდინარეებსა და ჭებში წყლის დონე ტყეების არსებობასთან დაკავშირებით და მივიდნენ იმ დასკვნამდე, რომ ტყეების უსისტემო გაჩეხვა იწვევს მდინარეების დაშრობას, წყაროების გაქრობას და ა.შ.

ადამიანებმა იცოდნენ, რომ სადაც იყო ტყე იქ იყო წყალი, ხოლო სადაც იყო წყალი იქ იყო სიცოცხლე. ტყეები პირდაპირ გავლენას ახდენენ წყლის აორთქლების რაოდენობაზე, ზედაპირულ და შიდაგრუნტულ დინებებზე და მთლიანად წყლის ბალანსზე, მდინარეების ჰიდროლოგიურ რეჟიმზე. მათი საშუალებით ხდება წყლის მნიშვნელოვანი ნაწილის გადაყვანა მიწისზედა ან მიწისქვეშა დინებებად. გრუნტის წყლები თავის მხრივ კვებავენ მდინარეებს და უზრუნველყოფენ მასში წყლის მაღალ დონეს, როგორც ზამთარში, ასევე

ზაფხულში. წვიმის წყლის უდიდესი რაოდენობა მდინარეებში უტყეო ფართობებიდან ჩაედინება ზედაპირული დინების საშუალებით. ტყით დაფარულ ფართობებზე გრუნტის წყლების ზრდა ზედაპირულთან შედარებით გამოწვეულია ტყის ნიადაგის კარგი წყალგამტარიანობით, ასევე ტენის თანაბარი მიწოდებით. ტყე აწვდის ატმოსფერული ნალექის ნიადაგში ჩადინების სიჩქარეს და ამით მარეგულირებელ როლს ასრულებს, ამასთან უზრუნველყოფს ეროზიული პროცესების მინიმალური დონის შენარჩუნებას. ამრიგად, ტყე იცავს ნიადაგს ეროზიისაგან, მდინარეთა ნაპირებს ჩამორეცხვისგან. ზამთარში ტყეები აკავებს ატმოსფერული ნალექის 3-5%-ს. წიწვოვან ტყეებში, განსაკუთრებით ნაძვნარებში ვარჯი აკავებს ზამთრის ნალექის 20%-მდე. ტყის საფარი ამცირებს ნიადაგის გადახურებას, რითაც უზრუნველყოფს მასში ტენის შენარჩუნებას.

ტყეების დადებითი გავლენა წყლის ხარისხზე განპირობებულია მცენარეული საფარის წყლის ფილტრაციის პროცესში მონაწილეობით. ტყის წყლები გაცილებით ნაკლებ შეწონილ ნაწილაკებსა და გახსნილ ქიმიურ ნივთიერებებს შეიცავენ ვიდრე სხვა ჩამონადენი წყლები. ტყის ეკოსისტემები დადებით ზემოქმედებას ახდენენ წყლის ბაქტერიოლოგიურ და ფიზიკურ თვისებებზე. ამრიგად, ტყის საფარის გავლენა მინერალური წყლების დებეტზე შეიძლება ჩაითვალოს მნიშვნელოვნად, როგორც დღეისათვის, ასევე ხანგრძლივი პერსპექტივაში. ტყეების არ არსებობა, მომავალში შეიძლება არსებითად აისახოს მინერალური წყლების დებეტის რაოდენობასა და ხარისხზე.

ტყეების ნიადაგდაცვითი მნიშვნელობა

ტყეები მკვეთრად ამცირებენ ზედაპირულ ჩამონადენებს. ისინი ეწინააღმდეგებიან თოვლის დნობით და წვიმის წყლებით ნიადაგის ჩამორეცხვასა და გამორეცხვას, რითაც გვევლინებიან ძირითად ნიადაგდაცვით ფაქტორად.

ტყეები იცავენ ნიადაგს გამოქარვისაგან (დეფლიაცია), ისინი ამაგრებენ მოძრავ ქვიშებს. ტყეები ცვლიან გარემო ფაქტორებს არა მხოლოდ იმ ტერიტორიაზე, სადაც ისინი იზრდებიან, არამედ მის გარეთაც. აღნიშნული თვისებები ადამიანის მიერ გამოყენებული იქნა დასახლებული პუნქტების, სატრანსპორტო გზების, სასოფლო-სამეურნეო სავარგულების დასაცავად. ტყეები იცავენ სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებს, მოსავალს არახელსაყრელი ბუნებრივი პროცესებისაგან. სახნავი მიწები, რომლებიც შემოსაზღვრულია ტყეებით გამოირჩევიან უფრო ხელსაყრელი მიკროკლიმატური პირობებით და მაღალი პროდუქტიულობით.

ტყეების მელიორაციული ზემოქმედების შედეგად დამრეც ფერდობებზე არსებული მინდვრებიდან წყლის ჩამონადენი მცირდება 2-3-ჯერ, რის შედეგადაც თოვლის ნადნობის და წვიმის წყლის ათვისება ნიადაგის მიერ 40-60%-ით მეტია,

ვიდრე უტყეო ადგილებში. უკეთესია წყლით უზრუნველყოფა, არასარწყავ მიწებზე, უხვი მოსავლის მიღების გარანტიას. განსაკუთრებული ღირებულება მომარაგებული ტენის გამოიხატება იმაში, რომ იგი გამოიყენება მცენარის მიერ ყველაზე კრიტიკულ მომენტში. მისი ზრდისა და აღმოცენების დასაწყისში, როცა ფესვთა სისტემა ჯერ კიდევ სუსტია, როცა ჯერ კიდევ არ შეუძლია ნიადაგის უფრო ღრმა ფენებიდან წყლის მოპოვება.

ტყის ზოლი ზაფხულობით არამარტო იცავს მინდვრებს ქარებისაგან, არამედ გრუნტის წყლებითა და მიწისქვეშა დინებების საშუალებით თანდათანობით უზრუნველყოფს მას ზამთარსა და გაზაფხულზე დაგროვებული ტენით. ამიტომ ტყით შემოსაზღვრული სავარგულები ნაკლებად განიცდიან უარყოფით კლიმატურ ზემოქმედებას. მინდორდამცავი და ნიადაგდამცავი ტყეები წარმოდგენილია ძირითად ტყის ზოლებით ხევების, მინდვრების და სხვა.

ტყის ნიადაგები წყალშეღწევადობის გათვალისწინებით წარმოადგენენ ტენის მძლავრ კონდესატორს და ხელს უწყობენ მოსული ნალექების შეკავებას. ტყეები ამცირებენ და არეგულირებენ ზედაპირულ ჩადინებებს, იცავენ ნიადაგს ეროზიისა და ღვარცოფების წარმოქმნისაგან. მთის პირობებში, სადაც არ არის ტყის საფარი, წლიურმა ნიადაგის ჩამონარეცხმა შეიძლება მიაღწიოს 100–300 ტონას ჰექტარზე. აღსანიშნავია, რომ ნიადაგის ჩამორეცხვის დროს პირველ რიგში ჩამორეცხება ზედა ჰუმუსური ფენა.

ტყე და ჰაერი

ტყეს - უწოდებენ პლანეტის ფილტვებს, რაც უფრო მეტია ტყის საფარი, მით უფრო მეტ ჟანგბადს გამოყოფს და უფრო სწრაფად შთანთქმავს ნახშირორჟანგს. დადგენილია, რომ ატმოსფეროს ფოტოსინთეზური ჟანგბადის ნახევარს იძლევიან ტყეები. ისინი ასრულებენ მთავარ როლს ატმოსფერული ჰაერის შემადგენლობის განსაზღვრაში. უკანასკნელ ათასწლეულში ტყითდაფარული ფართობების შემცირებამ და ტყეების დეგრადაციამ გარკვეული უარყოფითი გავლენა მოახდინა ატმოსფეროსა და ოკეანის ნახშირბად-ჟანგბადოვან ბალანსზე. ნახშირბადის ბალანსზე ზემოქმედების გარდა ტყეებს შეუძლიათ ჰაერიდან გამოყოფნა სხვა უფრო მავნე ნივთიერებებიც. ჰაერის დამაბინძურებელი ნივთიერებებისაგან გასუფთავება ხდება, როგორც მათი შთანთქმით (ზემოქმედების I სახე) ასევე მათი ფიზიკურად დალექვით (ზემოქმედების II სახე). ზემოქმედების პირველი სახის დროს მცენარე სხეულში აგროვებს დამაბინძურებელ ნივთიერებებს, მათ შორის მომწამვლელსაც. ტყე ჰაერის შესანიშნავი ბიოლოგიური ფილტრია. ხეების უნიკალური ფილტრაციული თვისებები გამოიხატება მათ თვისებაში მიიზიდონ უმცირესი, ჰაერში შეწონადებული მკვრივი ნაწილაკები. განსაკუთრებით წიწვოვანები გამოყოფენ ფიტონციდებს, რომლებიც კლავენ ავადმყოფობის გამომწვევ მიკრობებს,

აჯანსაღებენ ჰაერს. ფიტონციდები დადებითად მოქმედებენ ადამიანის ნერვულ სისტემაზე, აუმჯობესებენ ნივთიერებათა ცვლას და ასტიმულირებენ გულის მუშაობას. ფიტონციდებს გააჩნიათ უძვირფასესი პროფილაქტიკური თვისებები. მაგ. კედარის ტყეების 1მ3 ჰაერი შეიცავს 700 მიკროორგანიზმს, როცა საოპერაციო პალატაში დასაშვებია 1000-მდე მიკროორგანიზმი. ტყეების ეკოსისტემების ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ფუნქციას წარმოადგენს ფოტოსინთეზის რეაქციით ჟანგბადის გამომუშავება. დადგენილია, რომ ჟანგბადის 60% ბიოსფეროში წარმოქმნის ხმელეთის მცენარეულობა და მისი მთავარი კომპონენტი ტყე, დანარჩენ 40%-ს წარმოქმნის მსოფლიო ოკეანე. ჟანგბადი მოლეკულური ფორმით წარმოიქმნება, ასევე ატმოსფეროს ფენებში ულტრაიისფერი რადიაციის ზემოქმედებით წყლის მოლეკულების დისოციაციისა და ოზონისაგან. ამასთანავე ნახშირბადის კონცენტრაციის დონემ უკანასკნელი 100 წლის მანძილზე მიაღწია თავის მაქსიმუმს და შეადგინა 400 P.p.m.,

1 მ3 მერქნის წარმოქმნისას გამოყოფილი ჟანგბადი ძირითადი ტყის წარმომქმნელი სახეობებისათვის

მერქნიანი სახეობა	კვ
ფიჭვი	540
თხმელა	660
რცხილა	800
მუხა	830
წიფელი	850

სტატისტიკურ კრებულში „საქართველოს ბუნებრივი რესურსები და გარემოს დაცვა“ ერთი ჰექტარი შერეული ტყის ჟანგბადის წარმოქმნის უნარი განისაზღვრება 10-15 ტონით წელიწადში. იმის გათვალისწინებით, რომ სატყეო უბნის ფართობი წარმოდგენილია ფოთლოვანი ჯიშებით, რომელთაც გააჩნიათ გაცილებით მაღალი ჟანგბადის წარმოქმნის უნარი, ვიდრე წიწვოვნებს, ამიტომ ჟანგბადის გამოყოფის მაჩვენებლად შეგვიძლია მივიღოთ 12 ტონა. გამომდინარე სატყეო უბნის ტყეების ფართობიდან, რომელიც შეადგენს 11109 ჰა-ს, გამოყოფილი ჟანგბადის რაოდენობა წელიწადში შეადგენს დაახლოებით 133 ათასი ტონას. ფოტოსინთეზის დროს წარმოქმნილი ჟანგბადის 1/3 მოიხმარება თვით მცენარეების მიერ.

ტყის ნახშიროქსიდები

ტყეების ეკოსისტემები ორმაგ ზემოქმედებას ახდენენ პლანეტის ატმოსფეროს ნახშირბადოვანი ბალანსის ფორმირებაზე - ერთის მხრივ

ტყითსარგებლობა, ტყის მიწების გადაყვანა უტყეოში, ტყის ხანძრები წარმოადგენენ ატმოსფეროში სასათბურე გაზების ემისიის წყაროს, მეორეს მხრივ ტყეების ეკოსისტემები „კრავენ“ ნახშირბადს და ხელს უწყობენ მისი კონცენტრაციის შემცირებას ატმოსფეროში.

ტყეების დადებითი გავლენა ნახშირბადის ბალანსის ფორმირებაზე აღიარებულია კიოტოს პროტოკოლით საერთაშორისო შეთანხმებით. იგი მიმართულია გლობალური დათბობის საფრთხის ასაცილებლად, პროტოკოლის დებულება ითვალისწინებს არა მარტო ვალდებულებების შესრულების შესაძლებლობებს, რომელიც მიმართულია სასათბურე გაზების შემცირებაზე ატმოსფეროში ტექნოლოგიური ღონისძიებების რეალიზაციით, არამედ ეკოსისტემების მიერ ნახშირბადის შთანთქმის გაზრდით (უპირველეს ყოვლისა ტყეებით). საქართველოს ტყეების ეკოლოგიური ფუნქციების შეფასება ნახშირბადის შთანთქმისა და დაგროვებისა, საშუალებას მოგვცემს გამოვიყენოთ ტყით სარგებლობის დამატებითი მექანიზმები და მონაწილეობა მივიღოთ საერთაშორისო ვალდებულებების შესრულებაში;

ტყე და კლიმატი

ტყეები არსებით გავლენას ახდენენ მეტეოროლოგიურ ფაქტორებზე. ისინი ზემოქმედებენ ატმოსფერულ მოვლენებზე და ამით ქმნიან თავის სპეციფიკურ გარემოს. მას ჩვეულებრივ განიხილავენ, როგორც მიკროკლიმატს, ეკოკლიმატსა და ფიტოკლიმატს. მეტეოროლოგიური პარამეტრების ცვლილება ვრცელდება ტყის საზღვრებს გარეთაც. აღნიშნული თვისება ეფუძნება მის გამოყენებას (განსაკუთრებით ტყის ზოლების) ნიადაგის, ნათესების, გზების, დასახლებული პუნქტებისა და სხვათა დასაცავად. ჰაერის ტემპერატურა და ტენიანობა ტყესა და ღია ადგილს შორის დიდად არ განსხვავდება. ჩვეულებრივ ზაფხულში 1-2 გრადუსით უფრო ნაკლებია ტემპერატურა, ხოლო ზამთარში შედარებით უფრო თბილია. ტემპერატურის ასეთი უმნიშვნელო განსხვავება აიხსნება იმით, რომ როგორც ტყეში, ასევე ღია ადგილას ტემპერატურის გაზომვა ხდება მზის სხივისგან დაცულ ადგილას (მეტეოროლოგიურ ჯიხურებში). ტყეები ნაწილობრივ გავლენას ახდენენ მზის რადიაციაზეც. მაგ: თუ მზის რადიაცია უტყეო ადგილას პირობითად ჩაითვლება 100%-ად, მაშინ ტყეების ქვეშ, რომელიც წარმოადგენილია სინათლის მოყვარული სახეობებით (ფიჭვი, არყი და სხვ.) მზის რადიაციის მხოლოდ 10-15% აღწევს, ხოლო ჩრდილის ამტანი სახეობებისაგან შექმნილ ტყეების ქვეშ რადიაციის მხოლოდ 2-3% თუ აღწევს.

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ეკოლოგიური შეფასებისას შეიძლება ითქვას, რომ მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია, ტყეების დეგრადაცია მიმდინარეობს მცირე ინტენსიობით და პასიურ ხასიათს ატარებს. შესაბამისად რაციონალური და

ტყეების ბუნებრივ აღდგენაზე ორიენტირებული მართვის პირობებში მომავალ სარევიზიო პერიოდში ეკოლოგიური მდგომარეობა გაუმჯობესდება.

ეკოლოგიური დაბინძურება შეიძლება იყოს ბუნებრივი და ხელოვნური. ბუნებრივია ეკოლოგიური ფერფლი ან აირები, ტყის ხანძრები, ეროზირებული ფართობებიდან გამოწვეული მტვერი და სხვა.

ხელოვნური დაბინძურება გამოწვეულია საყოფაცხოვრებო და სასოფლო-სამეურნეო ნარჩენებით, მხამქიმკატების, საწარმოო და სატრანსპორტო გამონაბოლქვით, მათი ნარჩენებით, რადიოაქტიური ნარჩენებით და სხვა.

ლანჩხუთის სატყეო უბნის და მის მიმდებარე ტერიტორიაზე მძიმე და მსუბუქი მრეწველობის ისეთი საწარმოები არ არსებობს, რომლებიც თავიანთი მოქმედებით რაიმე საშიშროებას უქმნიან გარემო პირობებს. ზოგადად დაბინძურების მდგომარეობა და ოდენობა, მათი მავნე ზემოქმედება ლანჩხუთის სატყეო უბანზე შეუსწავლელია.

სატყეო უბნის ტერიტორიის ეკოლოგიური მდგომარეობა ნაირგვარია. ქვედა ზონაში დასახლებული პუნქტების მახლობლად მდებარე ტერიტორიები ბაღებს და საძოვრებს უკავია, რომლის მახლობლად მდებარე ტყის მასივები ხშირად მცირედ დეგრადირებულია და ბუნებრივი თვითაღდგენის პროცესი საკმაოდ ნელა მიმდინარეობს.

ლანჩხუთის სატყეო უბანი ბიომრავალფეროვანია და განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს მისი შენარჩუნების და მოვლის საკითხს. ამ მიმართულებით და ზოგადად ტყითსარგებლობა, მისი ყველა ფორმით უნდა განხორციელდეს ისეთი მეთოდებით, რომ მინიმალური ზეგავლენა იქონიოს გარემოზე. სატყეო უბანზე არსებული ტყითდაფარული ტერიტორიების დიდი ნაწილი განსაკუთრებული ფუნქციონალური დანიშნულების ტყის უბნებითაა (კორომებითა) წარმოდგენილი. შესაბამისი მონაცემები წარმოდგენილია ცხრილი N1.5.1-ში.

ტყის ფართობების განაწილება ფუნქციონალური დანიშნულების უბნებად

ცხრილი N 1.5.1

ტყეების ფუნქციონალური დანიშნულება	ფართობი ჰა.	ფუნქციონალური დანიშნულების მიზანი
2 - მწვანე ზონის და საკურორტო ზონის ტერიტორიები	344	რეკრეაციული ფუნქციების გაძლიერება
4 - უტყეო სივრცეებს შორის მდებარე 100 ჰა-მდე სიდიდის ტყის უბნები	141.5	უტყეო სივრცეებს შორის მდებარე 100 ჰა-მდე სიდიდის ტყის უბნების დაცვა
7 – (35 ⁰) გრადუსზე მეტი დაქანების ფერდობებზე მდებარე ტყის უბნები	3924.8	ნიადაგდაცვითი და წყალმარეგულირებელი ფუნქციების შენარჩუნება და გაძლიერება
10 - დაბალი სიხშირის (0,5 და >) კორომები არადამაკმაყოფილებელი განახლებით	832.9	ტყის ბუნებრივი თვითგანახლების პროცესის ხელშეწყობა
13 - მდინარეების, ტბების, წყალსაცავების და წყლის არხების გასწვრივ (კალაპოტიდან) 300 მ-მდე სიგანის ნაპირდამცავი ტყის უბნები	856.8	ნაპირდაცვითი ფუნქციების გაძლიერება
15 - 0,6 და ნაკლები სიხშირის კორომები მარადმწვანე ქვეტყით და არადამაკმაყოფილებელი განახლებით	6.4	0,6 და ნაკლები სიხშირის კორომები მარადმწვანე ქვეტყით და არადამაკმაყოფილებელი განახლების ტყის უბნების დაცვა
17 - რკინიგზების და საავტომობილო გზების გასწვრივ (მათი მიწის ვაკისიდან) 100 მ-მდე სიგანის ტყის ზოლები	51.2	რკინიგზების და საავტომობილო გზების გასწვრივ (მათი მიწის ვაკისიდან) 100 მ-მდე სიგანის ტყის ზოლების დაცვა
26 - V-Vა ბონიტეტის ტყეები (5-5ა)	5.7	დაბალ პროდუქტიული ტყის ფართობების დაცვა ანთროპოგენული ზეგავლენისაგან
სულ განსაკუთრებული ფუნქციონალური დანიშნულების ფართობები	6163.3	
სხვა ტყითდაფარული ფართობები	4950.7	ტყითდაფარული ფართობები, სადაც დაშვებულია ტყითსარგებლობა მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად
სულ სატყეო უბანში	11114	ტყითდაფარული ფართობები სულ

§1.6 მოთხოვნილება მერქანზე, ხე-ტყის გაცემა

მიუხედავად იმისა, რომ მუნიციპალიტეტი ნაწილობრივ გაზიფიცირებულია, მოსახლეობის მოთხოვნილება მერქნულ (საშემე-სამასალე) რესურსზე დიდია. მოსახლეობის ნაწილისთვის უცნობია ტყეების სოციალური, ეკოლოგიური და ბიოლოგიური დანიშნულება, შესაბამისად უდიერად ხდება მერქნული რესურსებით სარგებლობა. პროექტის ფარგლებში პერიოდულად ხორციელდებოდა ადგილობრივ ხელისუფლებასთან და მოსახლეობასთან შეხვედრები, განმარტებულ იქნა ტყეების ბიოლოგიური, ეკოლოგიური და ეკონომიკური დანიშნულება, შესაძლებლობის ფარგლებში განმარტებულ იქნა მოქმედი კანონმდებლობა, ტყით სარგებლობის წესები და სახეები.

საშუალოდ, ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში მერქანზე მოთხოვნა მოსახლეობისა და საბიუჯეტო ორგანიზაციებიდან ყოველწლიურად შეადგენს; I-ლი ხარისხის(სამასალე) –100 კბ/მ–ს, ხოლო II–ე ხარისხის (საშემე)– 6900 კბ/მ–ს.

გურიის სატყეო სამსახურის მონაცემების მიხედვით მერქნის მთავარ მომხმარებლად ითვლება მოსახლეობა, სოფლისა და რაიონის ორგანიზაციები. სატყეო უბნიდან სხვა რაიონებში ტყის გატანა არ ხდება.

საბოლოოდ, ქვემოთ მოყვანილი ცხრილის მონაცემების საფუძველზე, შეიძლება გაკეთდეს დასკვნა, რომ რაიონის მოთხოვნილების დაკმაყოფილების მიზნით აუცილებელია ტყით სარგებლობის ოპტიმიზაცია და ისეთი მეთოდებისა და ტექნოლოგიების დანერგვა, რომელიც მაქსიმალურად შეძლებს არსებული მოთხოვნების დაკმაყოფილებას და ამასთანავე ტყეების ხარისხობრივი მდგომარეობის გაუმჯობესებას.

წლიური მოთხოვნილება მერქანზე და მისი დაკმაყოფილება

ცხრილი N1.6.1

მარაგი - ლიკვიდური, კბ/მ

მომხმარებლები	წლიური ათვისება მერქანზე			ფაქტიურად დამზადებული უკანასკნელი 2 წლის განმავლობაში					
	2017 წ			2016 წ			2015 წ		
	სამასალე	საშუაშე	სულ	სამასალე	საშუაშე	სულ	სამასალე	საშუაშე	სულ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
ადგილობრივი მომხმარებლები: სულ	31,36	4930,5	4961,86	4,75	2612,2	2616,95	36,73	5265,9	5302,63
მოსახლეობა	31,36	3628	3659,36	4,75	2612,2	2616,95	36,73	5265,9	5302,63
სკოლები, საავადმყოფოები, სოფლის და მუნიციპალიტეტის სხვა ორგანიზაციები	0	1302,5	1302,5	0	0	0	0	0	0
ადგილობრივი საწარმოები	0	0	0	0	0	0	0	0	0

§1.7 სატრანსპორტო გზები

ლანჩხუთის რაიონი ხასიათდება საკმაოდ განვითარებული საერთო სარგებლობის საავტომობილო ქსელით. მის ტერიტორიაზე გადის რკინიგზა სამტრედია-ბათუმი.

საერთო სარგებლობის საავტომობილო გზებიდან აღსანიშნავია სამტრედია-ბათუმი, ბათუმი-ფოთი, ლანჩხუთი-ოზურგეთი.

რაიონში მრავლადაა ადგილობრივი სარაიონო გზები რომლებიც მაღალმთიან სოფლებს აკავშირებს რაიონულ ცენტრს და ეს გზები გადის სატყეო უბნის მოსაზღვრე ტერიტორიაზე.

გარდა ზემოთ დასახელებული საერთო სარგებლობის საავტომობილო გზებისა სატყეო უბნის ტერიტორიაზე გადის ჩვეულებრივი გრუნტის გზები, რომელებიც სატყეო უბნის ტყის მასივებს აკავშირებს რაიონს დასახლებულ პუნქტებთან.

სატყეო უბანს წარსულში გააჩნდა ვიწრო ლიანდაგიანი რკინიგზა, რომელიც დღეისათვის აღარ არსებობს. ის ძირითადად გამოიყენებოდა დაჭაობებული ფართობებიდან დამზადებული მერქნული რესურსის ტრანსპორტირებისათვის.

ტყის საგზაო ინფრასტრუქტურა პრაქტიკულად ფარავს მთელი სატყეო უბნის ტერიტორიას და ის ძირითადად წარმოდგენილია სატრაქტორე გზებით, რომელთა უმეტესობა საჭიროებს აღდგენა-რეაბილიტაციას.

ობიექტის საგზაო ინფრასტრუქტურა

ცხრილი N1.7.1

გზის სახეები	გზების სიგრძე, კმ								
	სულ	სატყეო სამეურნეო			მათ შორის ტყესაზიდი			საერთო სარგებლობა	
		გზის ტიპები			სულ	მაგისტრალური	განშტოება		
		I	II	III					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
გზები სულ	108	4	59	45	108	-	-	-	108
მათ შორის									
ა) რკინიგზა	-	-	-	-	-	-	-	-	-
მათ შორის									
ფართოლიანდაგიანი	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ბ) სატრანსპორტო	108	4	59	45	108	-	-	-	108
მათ შორის									
მკვრივსაფარიანი	-	-	-	-	-	-	-	-	-
გრუნტის	108	4	59	45	108	-	-	-	108
მათ შორის წლის განმავლობაში მოქმედი	108	4	59	45	108	-	-	-	108

1. სატყეო უბნის გზების ტიპების განსაზღვრისას მიღებულია შემდეგი :

- ა) სიგანე მიწის საფარისა: I ტიპის - 6.5 მ და მეტი;
II ტიპის - 4.5 – 6.4 მ
III ტიპის - 4.5 მ და ნაკლები

- ბ) სიგანე სავალი ნაწილის: I ტიპის - 5.5 მ და მეტი;
II ტიპის - 3.5 – 4.4 მ
III ტიპის სიგანე სავალე გზის ნაწილისა

2. გზების სიგრძის განსაზღვრისას ყოველი 1000 ჰა-ზე საშუალოდ მოდის 9,3 კმ გზა. ამრიგად არსებული გზებით სატყეო უბნის უზრუნველყოფა საკმარისად უნდა ჩაითვალოს. აღნიშნული გზები საჭიროებს სეზონურ შეკეთებას, რომელიც უნდა განხორციელდეს ფაქტიური მდგომარეობის მიხედვით.

§ 1.8 სატყეო უბნის როლი და მნიშვნელობა მუნიციპალიტეტის ეკონომიკაში

მუნიციპალიტეტის ეკონომიკაში ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტყეებს გარკვეული მნიშვნელობა ენიჭება. ადგილობრივი მოსახლეობის შემაზე მოთხოვნილების დაკმაყოფილება სწორედ სატყეო უბნის ტყეებიდან ხორციელდება.

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში მესაქონლეობა საკმაოდ განვითარებულია. სახელმწიფო ტყის ფონდში არსებულ საძოვრები მუნიციპალიტეტის მესაქონლეობისათვის საჭირო საკვების ბალანსის შექმნაში უმნიშვნელო როლს ასრულებს, მიუხედავად ამისა პირუტყვის ძოვება ხორციელდება, როგორც სახელმწიფო ტყის ფონდში არსებულ საძოვრებზე ასევე ტყეშიც. სატყეო უბანში არსებულ საძოვრებს მცირე ხვედრითი წონა აქვთ მუნიციპალიტეტის საძოვრებისა და სათიბების საერთო ფართობში.

ტყით არაპირდაპირი სარგებლობიდან აღსანიშნავია, სატყეო უბნის ტერიტორიაზე ტყის ნაყოფ მომცემი სახეობებიდან ნაყოფის შეგროვება, რომელიც მხოლოდ სამომხმარებლო ხასიათს ატარებს.

მიწათსარგებლობის პრაქტიკა მნიშვნელოვან როლს ასრულებს ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმებისა და შემოსავლების ფორმირებაში, შესაბამისად მიზანშეწონილია არსებული მიწათსარგებლობის საკანონმდებლო ჭრილში შესწავლა და შესაძლებლობის ფარგლებში კორექტირება ადგილობრივი მოსახლეობის ინტერესების გათვალისწინებით, რაც თავისთავად პოზიტიურად აისახება სახელმწიფო ტყის ფონდში ტყითსარგებლობის რეგულირების დადებითი დინამიკის ჩამოყალიბებაზე.

§1.9 კულტურულ-ისტორიული და სხვა

მნიშვნელობის ობიექტები

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში მრავლადაა კულტურულ-ისტორიული ადგილები, თუმცა სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ლანჩხუთის სატყეო უბანში გვხვდება რამდენიმე ეკლესია-სამლოცველო და ძველი თავდაცვითი ნაგებობები-ნასახლარები, რაც აღწერილია მიმდინარე ტყეთმოწყობის საველე სამუშაოების განხორციელებისას და მოხდა ცალკე უბნებად გამოყოფა, შესაბამისი ბუფერული ზონების გათვალისწინებით, წარმოდგენილია სატაქსაციო აღწერებში (ტომი-III). ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტში ბევრია სოფლები, რომლებიც თავისი მდებარეობით ისტორიული მნიშვნელობისანი არიან, ასეთებია მაგალითად: სოფ. ხორეთი, ქვიანი, ნინოშვილი, ორმეთი, მამათი, კონჭკათი, სუფსა, გვიმალაური, ჯაპანა, ეწერი, ლესა და სხვა, რომლებიც დიდ როლს ასრულებდნენ ქვეყნის პოლიტიკურ და კულტურულ ცხოვრებაში, აქ იყო შესაბამისი თავდაცვითი ნაგებობები მტრისაგან მოსალოდნელი თავდასხმის დროს.

ჯიხეთის დედათა მონასტერი

ჯიხეთის დედათა მონასტერი ლანჩხუთის რაიონის სოფელ სამება-ჯიხეთში მდებარეობს. გურიის დედათა მონასტრის დიდებული ტაძარი სახელგანთქმულმა ხუროთმოძღვარმა, ილარიონ მენაბდემ ააგო. ტაძრის მშენებლობა 1895 წელს დასრულდა. მონასტერში სკოლაც გაუხსნიათ. აქ წერა-კითხვასაც ასწავლიდნენ და საოჯახო საქმესაც, ხელგარჯილობასაც. მონასტრის ისტორიული წყაროებიდან ვგებულობთ, თუ რა მჭიდრო ურთიერთობა ჰქონდათ აქაურ დედებს ათონის იოანე მახარებლის სახელგანთქმულ მონასტერთან. 1905 წელს იოანე მახარებლის მონასტრის წინამძღვარმა, მღვდელ-მონაზონმა იონამ, სამება-ჯიხეთის მონასტერს ათონიდან ღვთისმშობლის ხატი გამოუგზავნა.

აკეთის მაცხოვარის სახელობის ეკლესია

ეკლესია მდებარეობს სუფსის მარჯვენა შენაკადის, აცაურას ნაპირას, შემოვლებული აქვს გალავანი.

1784 წელს აკეთი დალაშქრა აბდულ-ბეგ ხიმშიაშვილმა. ამ ლაშქრობის დროს დაზიანდა კედლები და გუმბათი, თუმცა გადარჩა განძეულობა, რადგან ის დამალული იყო.

აკეთის ეკლესია XIX საუკუნეში განაახლა გიორგი თავდგირიძემ. ეკლესია მოხატული იყო, მაგრამ XIX საუკუნეში რუს მღვდლებს კირით შეუთეთრებიათ. დიმიტრი ბაქრაძემ, რომელიც გურიის სოფლებში მოგზაურობდა, მხოლოდ გუმბათზე შემორჩენილი ფრესკების ნახვა მოახერხა. XX საუკუნის 50-იან წლებში გუმბათს საყრდენები გამოეცალა და ჩამოინგრა. 1986 წელს საქართველოს ძეგლთა დაცვის სამსახურმა მიიღო ეკლესიის რესტავრაციის გადაწყვეტილება, გაიწმინდა ნაგებობა, გადაეწყო და დახარისხდა ქვები, მოიხსნა ზედმეტი მიწა, მაგრამ 90-იან წლებში სამუშაოები შეწყდა.

აკეთის წმინდა გიორგის ეკლესია

აკეთის წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია-ეკლესია ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ზემო აკეთში.

წმინდა გიორგის სახელზე 1899 წ. აშენებული ეკლესიის ნანგრევები დგას სოფლის სასაფლაოსთან. დარბაზული ეკლესია ნაგებია კარგად დამუშავებული ქვებით. ამჟამად ჭერი ჩამონგრეულია, ასევე მთლიანად ჩამოქცეულა სამნაწილიანი აბსიდიც. შემორჩენილია მხოლოდ გარე კედლები თავისი შესასვლელებითა და სარკმელებით. სამხრეთის კედელზე, შესასვლელის თავზე შემორჩენილია ჩუქურთმა.

ოქონის მონასტერი

ისტორიული მონასტერი გურიაში, სოფელ აცანაში, ოქონის მთაზე. ოქონის მამათა მონასტერი მოიცავდა მაცხოვრის სახელზე აგებულ ეკლესიასა და გალავანს. გალავანში სათოფურები იყო დატანებული. ეკლესიამდე გალავნიდან გრძელი ქვის კიბე მიდიოდა. ძველი ეკლესიის სიგრძე 6,4, სიგანე კი 3,5 მეტრი იყო. აგებული იყო ნაცრისფერი თლილი კვადრებით. საკურთხევლის მარჯვენა ნიშში იყო წარწერა, რომელიც გვამცნობდა, რომ ტაძრის ძვირფასი ნივთები ქრისტეფორე კობალაძემ მოაჭედინა. ტაძარი შიგნით მოხატული იყო. როგორც ჩანს, მონასტერი სივიწროვის გამო მიუტოვებიათ. ეს იყო ბაზილიკა, ხოლო 1897 წელს ადგილობრივი მღვდლის, სილიბისტრო ჩხაიძის თაოსნობით წირვა-ლოცვაც აღადგინეს და ძველი შენობა საფუძვლიანად გადააკეთეს, გააგუმბათიანეს, მაგრამ ზოგი ნახატი და წარწერა გაანადგურეს. ხელახლა ააშენეს დასავლეთის მხარე და შეაკეთეს სხვა კედლები. სულ 35 წელი იარსება 1897 წელს გარემონტებულმა ოქონას ეკლესიამ. იგი 1932 წელს ააფეთქა საბჭოთა ხელისუფლებამ. 2010 წელს დაიწყო ძველ ნაეკლესიარზე ახალი, ჯვარ-გუმბათოვანი ტაძრის მშენებლობა. ძველი გალავნის მხოლოდ ერთი სვეტია შემორჩენილი. 2016 წლის ზაფხულში აცანელებმა ოფიშტიის ხიდიდან გამოასვენეს უნიკალური, ოთხკუთხედი, გათლილი ქვა, რომელზეც იშვიათი ოსტატობით ამოკვეთილია: ჯვარი, ორი კედარი-სიცოცხლის ხე და მზის სხივები.

წმინდა გიორგის სახელობის ეკლესია

ეკლესია აშენდა 1989 წელს. ეკლესია მოქმედია და ყოველ კვირას იმართება წირვა-ლოცვა.

ივერიის ღვთისმშობლის სახელობის ეკლესია

ტაძრის მშენებლობა დაიწყო 1999 წლის 13 აპრილს ბრწყინვალე შვიდეულის სამშაბათს. 2001 წლის 18 სექტემბერს შემოქმედის მთავარეპისკოპოსმა იოსებმა აკურთხა ტაძარი და აღავლინა წირვა-ლოცვა.

ღვთისმშობლის მიძინების სახელობის ეკლესია

ეკლესიის მშენებლობა 2003 წელს დაიწყო. მშენებლობა დასრულებულია მაგრამ წირვა ჯერ არ ტარდება საეკლესიო ნივთების არქონის გამო. მხოლოდ პარაკლისები ტარდება. ეკლესიის მღვდელი, მღვდელ-მონაზონი დავით შეწირულია. ის ამავე დროს, ნინოშვილის დავით აღმაშენებლის სახელობის მონასტრის წინამძღვარია. ეკლესია კარლო გუჯაბიძის დახმარებით აშენდა და ღვთისმშობლის მიძინების სახელობისაა.

თავი II

ტყის ფონდში მომხდარი ცვლილებები და წარსულში განხორციელებული საქმიანობა

§2.1 ტყის ფონდში მომხდარი ცვლილებები

იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ ლანჩხუთის სატყეო უბანის საზღვრებმა და ფართობებმა განიცადა ცვლილებები საქართველოს მთავრობის 2011 წლის 4 აგვისტოს N299 დადგენილება „სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრის დადგენის შესახებ“ დებულებით და ამასთანავე 2016 წელს განხორციელდა მოსაზღვრე სსიპ დაცული ტერიტორიების სააგენტოს მართვაში არსებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების კორექტირება, ლანჩხუთის სატყეო უბნის მართვას დაქვემდებარებული ტყის ფონდში მომხდარი ცვლილებების მონაცემები (ანალიტიკური ცხრილები) პროექტში წარმოდგენილია სატყეო უბნის 1996 წლის ტყეთმორწყობის მონაცემებთან შედარებით.

მიმდინარე ცვლილებების შეტანის ხარისხი ტყეთმორწყობის მასალებში და ტყის კულტურების აღრიცხვის წიგნში

ცხრილი N 2.1.1

მასალები, რომლებშიც შეჰქონდათ ცვლილებები	შემოწმებული უბნების საერთო რიცხვი	მრიცხველში - შემოწმებულის რაოდენობა; მრიცხველი - %		შეტანილი ცვლილებების ხარისხის შეფასება
		ცვლილებები შეტანილია	ცვლილებები არ არის შეტანილი	
1	2	3	4	5
სატაქსაციო აღწერები	-	-	-	-
ტყის კულტურების აღრიცხვის წიგნი	-	-	-	-
საერთო შეფასება	-	-	-	-

შენიშვნა: ვინაიდან გასულია ერთ სარევიზიო პერიოდზე მეტი დრო, ფაქტიური მდგომარეობით ზემოჩამოთვლილი დოკუმენტაციდან სატყეო უბნის ოფისში არსებობს მხოლოდ სატაქსაციო აღწერები, სადაც არ არის დაფიქსირებული გასულ სარევიზიო პერიოდში განხორციელებული სატყეო სამეურნეო ღონისძიებები, შესაბამისად ვერ ხდება აღნიშნული ცხრილი N 2.1.1 შევსება.

წარსული ტყეთმომწეობის მიერ დადგენილი ტყის დაცვითი კატეგორიები და ჭრის ხნოვანებები

მიმდინარე ტყეთმომწეობის და წინა ტყეთმომწეობის მიერ განსაზღვრული სატყეო
უბნის საერთო ფართობის შედარება

ცხრილი N2.1.2

N	სატყეოების დასახელება	ფართობი, ჰა		
		წინა ტყეთმომწეობის მონაცემებით	ტყის ფონდის აღრიცხვის მონაცემებით 2003 წ. 01.01-ის მდგომარეობით	მიმდინარე ტყეთმომწეობით
1	2	3	4	5
1	ლანჩხუთი	3695	–	1678
2	ჯუმათი	3622	–	1135
3	სუფსა	2021	–	1024
4	მთა	8590	–	7417
	სულ	17928	–	11254

ზემოაღნიშნულ ცხრილში (ცხრილი N 2.1.2) მოცემულია სარევიზიო პერიოდში ლანჩხუთის სატყეო უბნის ფართობების ცვლილებები სატყეოების მიხედვით.

ტყეთმომწეობის სამუშაოების თავისებურებიდან გამომდინარე ყველა სატაქსაციო უბანში დაპროექტებული იყო კონკრეტული და დიფერენცირებული სატყეო-სამეურნეო ღონისძიება. ამასთან ღონისძიების დაპროექტებისას მხედველობაში იყო მიღებული ტყეების მდგომარეობა, ცალკეული უბნების ადგილსამყოფელის პირობების პოტენციური შესაძლებლობა და ტყის მიზნობრივი დანიშნულება.

საკანონმდებლო და სისტემური ცვლილებებიდან გამომდინარე ცვლილებების ასახვა ტყეთმომწეობის მასალებში არ განხორციელებულა.

სარევიზიო პერიოდში მიწის ძირითად კატეგორიებში მომხადი ცვლილებები მოცემულია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში (ცხრილი N 2.1.3).

ფართობების ცვლილებები საერევიზო პერიოდში მიწის ძირითადი კატეგორიების მიხედვით

ცხრილი N 2.1.3

ფართობი, ჰა

მიწის კატეგორია	წინა ტყეთმოწყობით 1996წ.	%	მიმდინარე ტყეთმოწყობით 2019წ.	%	ცვლილებები (+/-)	%
1	2	3	4	5	6	7
ტყით დაფარული მიწები სულ	16828	93.87	11114	98.76	-5714	-34.0
მ.შ. ტყის კულტურები	990	5.52	89.1	0.79	-900.9	-91.0
ნახანძრალეები და დაღუპული კორომები	21	0.12	0	0	-21	-100.0
ველობები და უტყეო სივრცეები	81	0.45	3.4	0.03	-77.6	-95.8
მდინარე	236	1.31	16.4	0.15	-219.6	-93.1
კრონაშეუკვრელი ტყის კულტურები	4	0.02	0	0	-4	-100.0
მეჩხერები	4	0.02	0	0	-4	-100.0
სანერგე	0	0	7	0.06	7	100.0
გაუტყევებელი ტყეკაფები	70	0.39	0	0	-70	-100.0
საგუბრები (ხელოვნური ტბა)	0	0	0.5	0	0.5	100.0
სულ სატყეო მიწები:	416	2.31	27.3	0.24	-388.7	-93.4
სახნავეები	94	0.52	0	0	-94	-100.0
სათიბები	50	0.28	0	0	-50	-100.0
სამოვრები	425	2.37	55.9	0.5	-369.1	-86.8
ბაღები	0	0	0.3	0	0.3	100.0
სხვა საოსოფლო-სამეურნეო მიწა (მათ შორის საკარმიდამო ნაკვეთები)	5	0.03	0.2	0	-4.8	-96.0
სულ სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები	574	3.2	56.4	0.5	-517.6	-90.2
გზები და სირონები	0	0	43.8	0.39	43.8	100.0
ეკლესია, მონასტრები (მოქმედი)	0	0	0	0	0	100.0
სულ სპეციალური დანიშნულების მიწები	0	0	43.8	0.39	43.8	100.0
კლდე	0	0	2.1	0.02	2.1	100.0
ჭაობი	100	0.56	10.4	0.09	-89.6	-89.6
სასაფლაო	0	0	0	0	0	100.0
სხვა მიწები	10	0.06	0	0	-10	-100.0
სულ სპეციალური დანიშნულების მიწები	110	0.62	12.5	0.11	-97.5	-88.6
საერთო ფართობი	17928	100	11254	100	-6674	-37.2

გასულ სარევიზო პერიოდში განხორციელებული სახელმწიფო ტყის ფონდის საზღვრების და ფართობების ცვლილების გათვალისწინებით საერთო ფართობის კლებამ სატყეო უბნის ფარგლებში შეადგინა 6674 ჰა (აქედან 5182,6 გადაეცა კოლხეთის ეროვნულ პარკს, ხოლო დანარჩენი ფართობი აღარ ფიქსირდება სახელმწიფო ტყის ფონდში, მაგ.:სუფსის სატყეოს კვარტალი N11,N12 და N13 ნაწილობრივ), ხოლო განხორციელებული საველე და კამერალური სამუშაოების შედეგად დაზუსტდა მიწის ძირითადი კატეგორიების ოდენობა და შესაბამისი სხვაობები მოცემულია ზემოაღნიშნულ ცხრილში (ცხრილი N 2.1.3) ტექნიკური დავალების შესაბამისად.

ტყის ფონდის დინამიკა მიწის ძირითადი კატეგორიების მიხედვით

ცხრილი N 2.1.4

1996 წლის 01.01 მდგომარეობით			აღრიცხულია მიმდინარე ტყეთმოწყობით																									ამორიცხულია სახელმწიფო ტყის ფონდიდან		
მიწის კატეგორიები	ტყის ფონდის საერთო ფართობი	%	ტყით დაფარული		ტყით დაუფარავი მიწები														სპეციალური დანიშნულების მიწები						გამოუყენებელი მიწები					
					სატყეო მიწები									სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები					სასოფლო-სამეურნეო მიწა (მათ შორის საკარმიდამო)			სპეციალური დანიშნულების მიწები			გამოუყენებელი მიწები					
			სულ	მ.შ. ხელოვნური	ვარჯშეუკვრელი კულტურები	მეჩხერები	სანერგები	ნახანძრალეები და დაღუპული კორომები	ნაკაფები	ველობები, მინდვრები და უტყეო სივრცეები	წყლები, ტბორები, საგუბრები, მდინარეები	საგუბრები (ხელოვნური ტბა)	სულ	სახნავები	სათიბები	სამოვრები	ბალები, ვენახები და სხვა სხვა	სასოფლო-სამეურნეო მიწა (მათ შორის საკარმიდამო)	სულ	ეკლესია, მონასტრები (მოქმედი)	მკვრივ საფარიანი გზები და სხვა-დასხვა	სულ	ჭაობები	სასაფლაო	კლდეები, რიყები და სხვა	სხვა მიწები	სულ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29		
ტყით დაფარული მიწები	16828		11114				7							0.5																
მ.შ. ხელოვნური	990		900.9	89.1																										
ვარჯშეუკვრელი კულტურები	4		4																											
მეჩხერები	4		4																											
სანერგები	0																													
ნახანძრალეები და დაღუპ. კულტ.	21		21																											
ნაკაფები (გაუტყევებელი ტყეკაფები)	70		70																											
ველობები და უტყეო სივრცეები	81		77.6							3.4																				
წყლები	236		219.6								16.4																			
საგუბრები (ხელოვნური ტბა)	0		0																											
სახნავი	94		94																											

**ობიექტზე გაბატონებული მერქნიანი სახეობების ფართობების
ცვლილებები**

ცხრილი N 2.1.5

ფართობი, ჰა

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	1996 წლის მდგომარეობით	2017 წლის მდგომარეობით	სხვაობა +, -
1	2	3	4
აკაცია	249	127.4	-121.6
აკაცია (ა)	408	1.8	-406.2
ვერხვი	133	73.2	-59.8
თხმელა (10-წლიანი კლასით)	3746	2359.9	-1386.1
თხმელა(ა) (5-წლიანი კლასით)	7097	3760.2	-3336.8
კვიპაროსი	2	1	-1
კრიპტომერია	0	5.9	5.9
რცხილა	283	3102.2	2819.2
რცხილა (ა)	3700	1083.9	-2616.1
ტუნგო	0	11.6	11.6
წიფელი	792	567.2	-224.8
ჭადარი	20	2.9	-17.1
ჯაგრცხილა	28	16.8	-11.2
ფიჭვი	49	0	-49
მუხა (ა)	58	0	-58
ივანი	113	0	-113
წაბლი	133	0	-133
ეკალიფტი	17	0	-17
სულ უბანზე	16828	11114	-5714

გაბატონებული მერქნიანი სახეობების ფართობების დინამიკა სარევიზიო პერიოდში

ცხრილი N 2.1.6

1996 წლის 01.01 მდგომარეობით		აღრიცხულია მიმდინარე ტყეთმოსწობით																	
		გაბატონებული მერქნიანი სახეობები																	
გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	ფართობი, ჰა	ფიჭვი	მუხა (ა)	წიფელი	რცხილა	რცხილა (ა)	იფანი	აკაცია (ა)	აკაცია	ვერხვი	თხმელა (ა)	ჯაგრცხილა	წაბლი	თხმელა	კვიპაროსი	ჭადარი	ეკალიპტი	კრიბტომერია	ტუნგო
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
ფიჭვი	49																		
მუხა (ა)	58				58														
წიფელი	792			567.2	224.8														
რცხილა	283				283														
რცხილა (ა)	3700				2536.4	1083.9												5.9	11.6
იფანი	113																		
აკაცია (ა)	408							118											
აკაცია	249								127.4										
ვერხვი	133									73.2									
თხმელა (ა)	7097										3760.2								
ჯაგრცხილა	28											16.8							
წაბლი	133												0						
თხმელა	3746													2359.9					
კვიპაროსი	2														1				
ჭადარი	20															2.9			
ეკალიპტი	17																0		

კრიპტომერია	0																		
ტუნგო	0																		
სულ წინა ტყემოწყობით	16828	49	58	792	283	3700	113	408	249	133	7097	28	133	3746	2	20	17	0	0
კონტურების დაზუსტებით	-5714	49				62.2	113	406.2	121.6	59.8	3336.8	11.2	133	1386.1	1	17.1	17	0	0
სულ მიმდინარე ტყემოწყობით	11114	0	0	567.2	3102.2	1083.9	0	1.8	127.4	73.2	3760.2	16.8	0	2359.9	1	2.9	0	5.9	11.6

სატყეო უბანზე არ ფიქსირდება ფიჭვის (ხელოვნური) კორომები, რომლებიც მდებარეობდა სუფსის სატყეოს კვარტალ N12-ში, ასევე აღარ ფიქსირდება მუხა (ა)-ის, იფნის, წაბლის, ეკალიპტის და აკაცია (ა)-ის გაბატონებით ტყის კორომები;

თხმელისა და თხმელა (ა)-ის გაბატონებით ტყის კორომების ფართობებმა მნიშვნელოვნად განიცადა მოცულობის ცვლილებები სატყეო უბნის ფართობების კოლხეთის ეროვნულ პარკზე გადაცემის შემდეგ

ასევე მნიშვნელოვანი ცვლილებები განხორციელდა სატყეო უბნის საზღვრების კონტურიერებისას (2011-2013წლები) და ტყის ფონდში არ ფიქსირდება შავი ზღვის სანაპიროზე მდებარე სახელმწიფო ტყის ფონდის მიწები, როლებიც ამჟამად იმყოფება სახელმწიფო, მუნიციპალურ და კერძო საკუთრებში;

ობიექტზე საშუალო სატაქსაციო მაჩვენებლების დინამიკა

ცხრილი N 2.1.7

გაბატონებული მერქნის სახეობა	ტყეომოწყობის წელი	საშუალო			კორომების მარაგი				საშუალო შემატება		მწიფე და მწიფეზე უხნესი კორომების ფართობები, ჰა
		ხნოვანება. წელი	ბონიტეტი	სიხშირე	საერთო		მწიფე და მწიფეზე უხნესი კორომების		სულ ათასი კმ	ტყით დაფარული ფართობი 1 – ჰა-ზე, კმ	
					სულ ათასი კმ	1 ჰა-ზე, კმ	სულ ათასი კმ	1 ჰა-ზე, კმ			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
ფიჭვი	1996	45	II	0.57	1.60	134.00	0.00	0.00	0.10	3.10	0.0
	2017	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ცვლილება + _		-45	- II	-0.57	-1.60	-134.00	0.00	0.00	-0.10	-3.10	0.00
მუხა	1996	34	IV.3	0.51	3.00	52.00	0.00	0.00	0.10	2.00	0.0
	2017	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ცვლილება + _		-34	- IV.3	-0.51	-3.00	-52.00	0.00	0.00	-0.10	-2.00	0.00
წიფელი	1996	87	III.2	0.53	119.40	151.00	31.40	231.00	1.40	1.30	136.0
	2017	106	II.7	0.61	153.01	270.00	74.20	345.00	1.44	2.50	215.40
ცვლილება + _		19	0.5	0.08	33.61	119.00	42.80	114.00	0.04	1.20	79.40
რცხილა	1996	54	II.9	0.51	27.60	98.00	0.00	0.00	0.60	2.00	0.0
	2017	54	II.6	0.51	389.43	126.00	29.05	203.00	7.21	2.30	143.10
ცვლილება + _		0	0.3	0.00	361.83	28.00	29.05	203.00	6.61	0.30	143.10
რცხილა(ა)	1996	43	III.5	0.51	311.90	84.00	184.50	95.00	7.50	2.80	1942.0
	2017	28	III.7	0.38	40.28	37.00	0.00	0.00	1.44	1.30	0.00
ცვლილება + _		-15	- 0.2	-0.13	-271.62	-47.00	-184.50	-95.00	-6.06	-1.50	-1942.00

იფანი	1996	9	II.1	0.58	2.60	23.00	0.00	0.00	0.30	2.10	0.0
	2017	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ცვლილება + _		-9	- II.1	-0.58	-2.60	-23.00	0.00	0.00	-0.30	-2.10	0.00
აკაცია (ა)	1996	26	III.5	0.52	50.10	96.00	50.10	96.00	1.90	4.60	521.0
	2017	12	I.8	0.32	0.00	11.00	0.00	11.00	0.00	0.90	1.80
ცვლილება + _		-14	I.7	-0.20	-50.10	-85.00	-50.10	-85.00	-1.90	-3.70	-519.20
აკაცია	1996	48	II.5	0.52	22.10	89.00	19.50	97.00	1.90	4.60	202.0
	2017	21	III.5	0.41	6.30	49.00	0.00	0.00	0.30	2.40	0.00
ცვლილება + _		-27	- I	-0.11	-15.81	-40.00	-19.50	-97.00	-1.60	-2.20	-202.00
ვერხვი	1996	40	I ს 4	0.60	29.70	223.00	22.70	266.00	0.70	5.30	85.0
	2017	50	III.1	0.36	8.42	115.00	8.42	115.00	0.17	2.30	73.20
ცვლილება + _		10	- II.7	-0.24	-21.28	-108.00	-14.28	-151.00	-0.53	-3.00	-11.80
თხმელა (ა)	1996	24	I.6	0.55	622.60	88.00	458.00	128.00	25.50	3.60	3593.0
	2017	25	I.2	0.70	504.68	134.00	452.50	155.00	20.19	5.40	2911.00
ცვლილება + _		1	0.4	0.15	-117.92	46.00	-5.50	27.00	-5.31	1.80	-682.00
ჯაგრცხილა	1996	24	IV.8	0.54	0.70	15.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.0
	2017	23	II.6	0.45	0.34	20.00	0.00	0.00	0.02	0.90	0.00
ცვლილება + _		-1	II.2	-0.09	-0.36	5.00	0.00	0.00	0.02	0.90	0.00
წაბლი	1996	53	III	0.49	10.50	79.00	0.00	0.00	0.20	1.40	0.0
	2017	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ცვლილება + _		-53	- III	-0.49	-10.50	-79.00	0.00	0.00	-0.20	-1.40	0.00
თხმელა	1996	45	II.7	0.55	272.50	73.00	97.00	89.00	10.30	3.28	1084.0
	2017	25	I.3	0.45	166.01	70.00	12.27	140.00	6.64	2.80	87.40
ცვლილება + _		-20	I.4	-0.10	-106.49	-3.00	-84.73	51.00	-3.66	-0.48	-996.60

კვიპაროსი	1996	45	I	0.50	0.20	92.00	0.00	0.00	0.00	3.00	0.0
	2017	50	II	0.20	0.06	57.00	0.00	0.00	0.00	1.10	0.00
ცვლილება + _		5	I	-0.30	-0.14	-35.00	0.00	0.00	0.00	-1.90	0.00
ჭადარი	1996	32	I s 6	0.51	1.80	92.00	0.00	0.00	0.10	3.60	0.0
	2017	55	II	0.30	0.22	75.00	0.00	0.00	0.00	1.40	0.00
ცვლილება + _		23	I.4	-0.21	-1.58	-17.00	0.00	0.00	-0.10	-2.20	0.00
ეკალიპტი	1996	55	II	0.30	1.00	60.00	1.00	60.00	0.20	1.20	17.0
	2017	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ცვლილება + _		-55	- II	-0.30	-1.00	-60.00	-1.00	-60.00	-0.20	-1.20	-17.00
კრიპტომერია	1996	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.0
	2017	50	I.1	0.47	1.16	197.00	0.00	0.00	0.02	3.90	0.00
ცვლილება + _		50	I.1	0.47	1.20	197.00	0.00	0.00	23.00	3.90	0.00
ტუნგო	1996	0	0	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.0
	2017	12	III.6	0.32	0.14	12.00	0.00	0.00	0.01	1.00	0.00
ცვლილება + _		12	III.6	0.32	0.14	12.00	0.00	0.00	0.01	1.00	0.00
სულ სატყეო უბანში	1996	24	II.5	0.53	1465.2	87	844.6	115	50.7	3.02	7580.0
	2017	38	II	0.55	1270.08	114	576.35	168	33.42	3	3431.9
ცვლილება + _		14	0.5	0.02	-195.12	27	-268.25	53	-17.28	-0.02	-4148.1

§ 2.2 ტყის მთავარი სარგებლობის და მოვლითი ჭრების

ანალიზი და ხე-ტყის

გადამუშავების მდგომარეობის დახასიათება

ლანჩხუთის სატყეო უბანზე ტყის მთავარი სარგებლობის და მოვლითი ჭრების განხორციელების მონაცემები ბოლო ტყეთმომწეობის პროექტების მიხედვით არ არსებობს (არ მოიპოვება დოკუმენტალურად), შესაბამისად მიმდინარე ტყის ინვენტარიზაცია ვერ გაუკეთებს ანალიზს 1996 წლის ტყეთმომწეობით გათვალისწინებულ მთავარი სარგებლობის ჭრების ათვისებას და მოვლითი ჭრების შესრულებას.

რაც შეეხება სარევიზიო პერიოდში განხორციელებულ ტყითსარგებლობას, შესაბამისი მონაცემების არ არსებობის გამო ცხრილი N 2.2.1 არ ივსება.

მთავარი სარგებლობის საანგარიშო ტყეკაფის ათვისება

ცხრილი N 2.2.1

ფართობის, ჰა მარაგი კვ.მ

მერქნიანი სახეობები	_____ წლის ტყეთმომწეობის მონაცემების მიხედვით			მერქნის ფაქტიური წლიური გაცემა (_____ წწ)			
	ფართობი	მარაგი სულ	მ.შ. ლიკვიდი	ფართობი	ლიკვიდური მარაგი		მ.შ. განხორციელებული უწყისების შესაბამისად
					სულ	მ.შ. მასალა	
1	2	3	4	5	6	7	8
ნებით-ამორჩევითი ჭრები 0-30°							
ჯამი							
ნებით-ამორჩევითი ჭრები 31-35°							
ჯამი							
სულ ნებით-ამორჩევითი ჭრები							
ჯამი							
სულ ჯამი							

§ 2.3 ტყის მოვლითი ჭრები

სარევიზიო პერიოდში დაგეგმილი ყველა სახის ჭრების ყოველწლიური
მოცულობა

(გარდა მთავარი სარგებლობის ჭრებისა) 1996 წლის ტყეთმომწყობის
მონაცემების მიხედვით

მოვლითი ჭრების შესრულება გასულ სარევიზიო პერიოდში

ცხრილი N 2.3.1

ფართობი, ჰა

ჭრის სახეები	სულ დაპროექტებული იყო მოვლითი ჭრები	ფაქტიურად გავლილია ჭრებით	ათვისების % ფართობებისა, რომლებიც საჭიროებდნენ ჭრებს
1	2	3	4
განათება-გაწმენდა			
გამოხშირვა			
გავლითი ჭრა			
ჯამი			
სარეკონსტრუქციო და სანიტარიული ჭრა			
სულ მოვლითი ჭრები			

რაც შეეხება სარევიზიო პერიოდში განხორციელებულ ტყის სარგებლობას, შესაბამისი მონაცემების არ არსებობის გამო ცხრილი N 2.3.1 არ ივსება.

§ 2.4 სპეციალური ჭრები

ლანჩხუთის სატყეო უბანზე სპეციალური ჭრების შესახებ მონაცემები განვილილ სარევიზიო პერიოდში არ ფიქსირდება.

§ 2.5 ტყის დაცვის ღონისძიებები

წარსული ტყეთმოწყობის მიერ დაპროექტებული იყო სხვადასხვა სახის ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებების გატარება, რომელთა შესრულების მაჩვენებლები მოცემულია ქვემოთ მოყვანილ ცხრილში. დასახლებულ პუნქტებში და სოფლის საწარმოებში ჩამოსაყალიბებელია ნებაყოფლობითი სახანძრო რაზმები, მიზანშეწონილია შემუშავდეს ხანძარსაწინააღმდეგო მოქმედების ოპერატიული გეგმები, ხანძარსაშიშ პერიოდში საჭიროების შემთხვევაში განხორციელდეს დამხმარე მეხანძრე დარაჯების დაქირავება და შემუშავდეს პატრულირების სქემები.

წინა ტყეთმოწყობის მიერ დაპროექტებული ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები

ცხრილი N 2.5.1

ღონისძიების დასახელება	ზომის ერთეული	არსებობდა წინა ტყეთმოწყობის წელს	დაპროექტებული იყო სარევიზიო პერიოდში	შესრულებულია	შესრულების %	სულ არსებული
1	2	4	5	6	7	8
I. გამაფრთხილებელი ღონისძიებები						
დასასვენებელი და თამბაქოს მოსაწევი ადგილების მოწყობა	ცალი	50	30	5		5
კოცონის დასანთები ადგილების მოწყობა	ცალი	13	13	0		0
ავტომანქანების და მოტოციკლების დასადგომი ადგილის მოწყობა	ცალი	4	4	1		1
ანშლაგების მოწყობა (წლიური)	ცალი	0	0	0		0
მუდმივი სტენდების მოწყობა	ცალი	0	0	0		0
II. ხანძარსაწინააღმდეგო ტექნიკით უზრუნველყოფა						
სახანძრო ავტოცისტერნა	ცალი	4	2	1		1
მორიგე ავტომანქანა	ცალი	0	0	0	0	0

მოტოციკლი	ცალი	0	0	0	0	0
ხანძარსაწინააღმდეგო ინვენტარი	კომპლექტი					
ბენზომოტორიანი ხერხი	ცალი	0	0	0	0	0
III. ტყის ხანძრების შემზღვეველი ღონისძიებები						
ხანძარსაწინააღმდეგო მექანიკური ზოლების მოწყობა	კმ	0	0	0	0	0
ხანძარსაწინააღმდეგო მექანიკური ზოლების მოვლა	კმ	0	0	0	0	0
დროებითი მეხანძრე დარაჯების დაქირავება	ადამ.	6	6	6	100	6
IV. სახანძრო ობიექტების მშენებლობა						
ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების მოწყობა	კმ	0	0	0		0
ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების შეკეთება	კმ	0	0	0	0	0
ხელოვნური ხანძარსაწინააღმდეგო წყალსატევების მოწყობა	ჰა	0	0	0	0	0
შვეულმფრენის დასაჯდომი მოედნის მოწყობა	მოედანი	0	0	0	0	0

დასახლებულ პუნქტებში და სოფლის საწარმოებში ჩამოსაყალიბებელია ნებაყოფლობითი სახანძრო რაზმები. მიზანშეწონილია შემუშავდეს ხანძარსაწინააღმდეგო მოქმედებების ოპერატიული გეგმები, ხანძარსაშიშ პერიოდში საჭიროების შემთვევაში განხორციელდეს დამხმარე მეხანძრე დარაჯების დაქირავება და შემუშავდეს პატრულირების სქემები.

პროექტითა და გეგმით გათვალისწინებული ტყის დაცვის ღონისძიებების შესრულება

ცხრილი 2.5.2.

N	ღონისძიებების დასახელება	დაგეგმილი	შესრულებული
1	2	3	4
1	–	–	–

შესაბამისი მონაცემების არ არსებობის გამო ზემოაღნიშნული ცხრილი არ ივსება.

§ 2.6 ტყის დაცვა სხვადასხვა დარღვევებისაგან

ცნობები ტყის წესების დარღვევის შესახებ

ცხრილი N 2.6.1

ბოლო სამი წლის მონაცემები

დარღვევის სახეები	ზომის ერთეული	სარევიზო პერიოდში (ბოლო სამი წლის)	2017 წლის 1 ოქტომბრის მდგომარეობით	2016 წლის მდგომარეობით	2015 წლის მდგომარეობით
1	2	3	4	5	6
უნებართვო ჭრები	კბ.მ	1157	209	433	515
უნებართვო ჭრები	შემთხვევა	189	42	72	75
უნებართვო ძოვება	შემთხვევა	0	0	0	0

გასული სარევიზიო პერიოდის ბოლო სამი წლის განმავლობაში ადგილი ქონდა მცირე ოდენობით უნებართვო ჭრებს, სატყეო უბანზე უნებართვო ძოვების შემთხვევები არ დაფიქსირებულა.

§ 2.7. ტყის აღდგენითი ღონისძიებები
ტყის აღდგენითი სამუშაოების შესრულება პროექტის
მოქმედების პერიოდში

ცხრილი N2.7.1

ფართობი, ჰა

N	მაჩვენებლები	აღდგენითი სამუშაოს ობიექტები						
		იფფასიანი კორომების რეკონსტრუქცია	სატყეო და სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები	ბუნებრივი განახლების ხელისშეწყობა ტყის საბურველ ქვეშ	რეკონსტრუქცია (ფანჯრული მეთოდით)	დაბალი სიხშირის ხელოვნური კორომები	სულ	%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ტყის კულტურები	-	-	-	-	-	-	-
1.1.	დაპროექტებულია ტყეთმოწყობით	-	80	-	-	-	80	-
1.2	შესრულებულია	-	-	-	-	-	-	-
1.3	შესრულებულია პროექტის შეუსატყვისად	-	-	-	-	-	-	-
	მ.შ. არ იყო დაცული სახეობათა შერჩევა	-	-	-	-	-	-	-
2	ბუნებრივი განახლების ხელისშეწყობა	-	-	-	-	-	-	-
2.1.	დაპროექტებულია ტყეთმოწყობით	-	-	360	-	-	360	-
2.2	შესრულებულია	-	-	-	-	-	-	-
2.3	შესრულებულია პროექტის შეუსატყვისად	-	-	-	-	-	-	-
3	ბუნებრივი თვითგანახლება	-	-	-	-	-	-	-

1996 წლის ტყეთმოწყობის პროექტებით ტყის კულტურების გაშენება არ განხორციელებულა. მიმდინარე ტყეთმოწყობის მონაცემებით ბუნებრივი თვითგანახლება სატყეო უბნის ტერიტორიაზე მიმდინარეობს დამაკმაყოფილებლად, რაც გათვალისწინებული იქნება ტყის აღდგენის სამუშაოების პროექტირებისას.

ცნობები ტყის კულტურების ფართობთა დინამიკის შესახებ

ცხრილი N2.7.2

N	მაჩვენებლების დასახელება	ფართობი, ჰა	
		+	-
1	2	3	4
	I – უხნესი ტყის კულტურები		
	ა) წარსული ტყეთმოწყობის მონაცემებით		
1	ხელოვნური წარმოშობის კორომები	990	
2	ვარჯშეუკვრელი კულტურები	4	
3	საბურველქვეშ გაშენებული კულტურები		
4	რეკონსტრუქციით გაშენებული კულტურები		
5	ბუნებრივი კორომები, რომელთა შემადგენლობაში არის გაბატონებისათვის არასაკმარისი კულტურები		
	სულ ირიცხებოდა 1996 წლის 1 იანვრისათვის	994	
	ბ) სამეურნეო საქმიანობის შედეგები		
1	მოჭრილია კულტურები მთავარი სარგებლობის ჭრებით, მდგომარეობითი ჭრებით, რეკონსტრუქციით და სხვა ჭრებით		
2	გადაცემულია ფართობები სახელმწიფო ტყის ფონდიდან გამორიცხვით:		
	ვარჯშეკრული		
	ვარჯშეუკვრელი		
	საბურველ ქვეშ		
3	ჩამოწერილია დაღუპული კულტურები:		
	ვარჯშეკრული		
	ვარჯშეუკვრელი		
4	ჩამოწერილია კულტურები ელექტროგადამცემი ხაზების, გზების მშენებლობისას და სხვა ღონისძიებების ჩატარებისას		
5	საზღვრების შეცვლასთან დაკავშირებით სხვა მიწათმო-სარგებლეებისაგან სახელმწიფო ტყის ფონდში მიღებული კულტურები		
	სულ ცვლილებები		
	კულტურები 2018 წლის 1 იანვრისათვის	89.1	

	გ) აღრიცხულია მიმდინარე ტყეთმომწობით		
1	ვარჯშეკრული კულტურები		
2	ვარჯშეუკვრელი კულტურები		
3	საბურველქვეშ გაშენებული კულტურები		
1	2	3	4
4	რეკონსტრუქციით გაშენებული კულტურები:		
5	ბუნებრივი კორომები, რომელთა შემადგენლობაში არის გაბატონებისათვის არასაკმარისი რაოდენობის კულტურები		
	სულ აღრიცხულია	89.1	
	სხვაობა		
	სხვაობის მიზეზები		
1	ცდომილებები უბნის ფართობის განსაზღვრაში		
2	კულტურები, რომლებიც არ აღმოჩნდა ადგილზე		
	ვარჯშეკრული		
	ვარჯშეუკვრელი		
	საბურველ ქვეშ გაშენებული		
3	კულტურები ფართობებზე, რომლებიც არ იქნენ გამოყოფილი დამოუკიდებელ უბნებად		
4	ღია ფართობებზე გაშენებული კულტურები, რომლებიც წინატყეთმომწობითარიყოაღრიცხული		
5	კულტურები, აღრიცხული ბაღების კატეგორიაში		
	სულ		-904.9

ხელოვნური წარმოშობის კორომების სულ 904.9ჰა ფართობების ცვლილებები გამოწვეულია სატაქსაციო უბნების კონტურების და ფართობების დაზუსტებით, აგრეთვე გასულ სარევიზიო პერიოდში განხორციელებული სატყეო უბნის საზღვრებისა და ფართობების ცვლილებებით, ასევე ამ ფართობების დეგრადაციით და დაღუპვით და სხვა მერქნიანი სახეობების ამ ფართობებზე გაბატონებით.

ტყის კულტურების მდგომარეობა

ცხრილი N 2.7.3

ფართობი, ჰა

მერქნაიანი სახეობა	ტყის კულტურების მდგომარეობა				სულ
	კარგი	დამაკმაყოფილებელი	არადამაკმაყოფილებელი	დაღუპული	
1	2	3	4	5	6
აკვ		1.4	4.3	0.4	6.1
ვრხ		8.1	64.7	0.4	73.2
კვპ				1.0	1
კრპ		5.4		0.5	5.9
ქდ			2.9		2.9
სულ		14.9	71.9	2.3	89.1

სადაც:

0.7-1.0 სიხშირის კორომებია - კარგი;

0.4-0.6 სიხშირის კორომებია – დამაკმაყოფილებელი;

0.3 სიხშირის კორომებია – არადამაკმაყოფილებელი;

0.2-0.1 სიხშირის კორომებია – დაღუპული.

ტყის კულტურების მოვლა განვიღო სარევიზიო პერიოდში დაპროექტებული იყო 10 ჯერადი ოდენობით 5 წლის განმავლობაში. მოვლა ემსახურებოდა ერთ მიზანს და ძირითადად მდგომარეობდა ნიადაგის გაფხვიერებასა და სარეველა ბალახების მოცილებაში და სასურველი სახეობების გახარების ხელისშეწყობაში. ტყის აღდგენითი ღონისძიებების ადგილების შესატყვისობა წარსული ტყეთმომწყობის პროექტთან არ შესრულებულა. რაც შეეხება ბუნებრივი განახლების ხელისშეწყობას არც ის შესრულებულა.

§ 2.8 არამერქნული სარგებლობა

ხილ-კენკროვანების, სოკოების, სამკურნალო და სხვა არამერქნული ნედლეულის შეგროვება ხორციელდება ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ საკუთარი მოთხოვნილებისათვის და სამრეწველო ხასიათს არ ატარებს.

სარევიზიო პერიოდში სატყეო უბანზე სასოფლო-სამეურნეო სავარგულებით ტყითსარგებლობის შესახებ მონაცემები არ ფიქსირდება.

ნადირობა სატყეო უბნის ტერიტორიაზე სამოყვარულო ხასიათისაა. არსებული ინფორმაციით სატყეო უბნის ტერიტორიაზე სამრეწველო მნიშვნელობის და რაოდენობის ნადირ-ფრინველი არ გვხვდება. წარსული ტყეთმომწყობის მიერ სანადირო ფაუნის შენარჩუნებისა და გამრავლების მიზნით რაიმე ბიოტექნიკური ღონისძიება არ ყოფილა დაპროექტებული.

საბოლოოდ უნდა აღინიშნოს, რომ სატყეო უბანზე ტყით არამერქნული სარგებლობა ხორციელდება მხოლოდ ადგილობრივი მოსახლეობის მიერ მცირე მასშტაბებით.

არამერქნული სარგებლობისათვის არსებული ფართობები

ცხრილი N 2.8.1

სარგებლობის სახეები	ფართობი, ჰა	გადაცემულია გრძელვადიან სარგებლობაში
1	2	3
სამოვარი	55.9	0
სათიბი	0	0
სახნავი	0	0
სხვა სასოფლო სამეურნეო მიწა	0.2	0
ბაღი	0.3	0
სულ	56.4	0

თავი III

ტყის ფონდის დახასიათება

ტყის ფონდის განაწილება მიწის კატეგორიების მიხედვით

სატყეო უბანი: ლანჩხუთი

ცხრილი 3.1.1

სატყეოების დასახელება	ტყის ფონდის საერთო ფართობი	ტყით დაფარული		ტყით დაუფარავი														სულ ტყის ფონდის მიწები	გაცემულია იჯარით
		სულ	მ.შ. ხელოვნური	სატყეო მიწები					სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები				სპეციალური დანიშნულების მიწები		გამოუყენებელი მიწები				
				სატყეო სანერგე	ველობი	მდინარე	საგუბრები (ხელოვნური ტბა)	სულ	საძოვარი	ბაღი	სხვა სასოფლო-სამეურნეო მიწა	სულ	გზები	სულ	კლდე	ჭაობი	სულ		
1	2	3	4	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
ლანჩხუთი	1678	1637	77.9			2.5	0.4	2.9	25.6		0.2	25.8	3.4	3.4		8.9	8.9	41	
ჯუმათი	1135	1135	0.7																
სუფსა	1024	1018	2.9						5			5				1	1	6	
მთა	7417	7324	7.6	7	3.4	13.9	0.1	24.4	25.3	0.3		25.6	40.4	40.4	2.1	0.5	2.6	93	
სულ	11254	11114	89.1	7	3.4	16.4	0.5	27.3	55.9	0.3	0.2	56.4	43.8	43.8	2.1	10.4	12.5	140	

შენიშვნა: სატყეო უბანზე სხვა მიწის კატეგორიების არ არსებობის გამო ცხრილში არ არის წარმოდგენილი მათი შესაბამისი ცარიელი გრაფები.

ტყით დაფარული ფართობების განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობების და ტყის ტიპების მიხედვით

ცხრილი N 3.1.2
ფართობი, ჰა

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	ტყის ტიპების ჯგუფი							სულ
	გვიძრია	თხილიანი	იელიანი	მაყვლიანი	ნაირბალახოვანი	შქერიანი	ჩადუნია	
	გვძ	თხ	იელ	მაყ	ნბხ	შქრ	ჩდნ	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
აკვ	1.3		0.9			125.2		127.4
აკვ (ა)						1.8		1.8
ვრხ				42.1	31.1			73.2
თხმ	4.9	1.1	70	172.4	1602.5	418.3	90.7	2359.9
თხმ (ა)				968.6	2791.6			3760.2
კვპ					1			1
კრპ				5.4	0.5			5.9
რც			99.9	82.1	2004.5	767.2	148.5	3102.2
რც (ა)	0.9	1.8		61.2	735.7	269.6	14.7	1083.9
ტნგ					6.9	4.7		11.6
წფ				4.3	258.5	304.4		567.2
ჭდ					2.9			2.9
ჯგრ					16.8			16.8
სულ	7.1	2.9	170.8	1336.1	7579	1764.2	253.9	11114

ტყით დაფარული ფართობების განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობების და ბონიტეტის კლასების მხიედვით

ფართობი, ჰა
ცხრილი N 3.1.3

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	ბონიტეტის კლასები						სულ	ბონიტეტის საშუალო კლასი
	სა	I	II	III	IV	V		
აკვ		3.5	7.6	39.7	73	3.6	127.4	III,5
აკვ (ა)		1.1		0.7			1.8	I,8
ვრხ				65.1	8.1		73.2	III,1
თხმ	1094.6	610.6	570.5	68.5	15.7		2359.9	I,3
თხმ (ა)	1334	1658.7	692.6	70.3	4.6		3760.2	I,2
კვპ			1				1	II
კრპ	5.4		0.5				5.9	I,1
რც	27.5	171.8	1158.4	1542.3	197.9	4.3	3102.2	II,6
რც (ა)	1.1	14.5	96.1	186.8	652	133.4	1083.9	III,7
ტნგ				4.7	6.4	0.5	11.6	III,6
წფ	3.2	15.5	189.8	317.6	41.1		567.2	II,7
ჭდ			2.9				2.9	II
ჯგრ		8.7		3		5.1	16.8	II,6
სულ	2465.8	2484.4	2719.4	2298.7	998.8	146.9	11114	II

ცხრილის ანალიზიდან ჩანს, რომ ტყის ფართობების უმეტესი ნაწილი წარმოდგენილია პირველი, მეორე და მესამე ბონიტეტებით, რომელთა ფართობი შეადგენს 9968,3 ჰა ანუ 90%. საერთო საშუალო ბონიტეტი მეორეა. ყველზე მაღალი ბონიტეტით ხასიათდება თხმელის – I,3 და თხმელა (ამონაყრითი) –I,2 კორომები, ხოლო დაბალი ბონიტეტებისაა, რცხილა (ამონაყრითი)–III,7 კორომები.

ტყით დაფარული ფართობების განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობების და სიხშირეების მხედვეთ

ფართობი, ჰა
ცხრილი N 3.1.4

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	სიხშირე									სულ	საშუალო სიხშირე
	0.1	0.2	0.3	0.4	0.5	0.6	0.7	0.8	0.9		
აკვ		7.5	25.9	45.3	42.1	6.6				127.4	0.41
აკვ (ა)		0.4	0.7	0.7						1.8	0.32
ვრხ		0.4	36	28.7	8.1					73.2	0.36
თხმ		71.1	384.4	782.1	658.1	454.1	10.1			2359.9	0.45
თხმ (ა)	3.5	49.3	125.8	152.3	238.8	743.5	582.9	1231.9	632.2	3760.2	0.7
კვპ		1								1	0.2
კრპ		0.5			5.4					5.9	0.47
რც		83.8	295.1	451.1	1027.9	918.8	256.4	69.1		3102.2	0.51
რც (ა)	2.4	28.4	330.5	532.1	184.8	5.7				1083.9	0.38
ტნგ		2.6	3.8	5.2						11.6	0.32
წფ			1.8	28.1	156.4	189.5	118.5	72.9		567.2	0.61
ჭდ			2.9							2.9	0.3
ჯბრ				12.8		4				16.8	0.45
სულ	5.9	245	1206.9	2038.4	2321.6	2322.2	967.9	1373.9	632.2	11114	0.55

ცხრილის ანალიზი გვიჩვენებს, რომ სატყეო უბანზე გაბატონებული სახეობები შემდეგი სიხშირეებით ხასიათდებიან: თხმელა (ამონაყრითი) - 0,7, რცხილა - 0,51, თხმელა - 0,45.

ტყის ფართობების, საერთო მარაგებისა და საშუალო შემატების განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობებისა და ხნოვანების კლასების მიხედვით

ცხრილი N 3.1.5.

მრიცხველი- ფართობი ჰა. მნიშვნელი-მარაგი კმ

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	ხნოვანების კლასები											
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	ჯამი	საშ. ხნოვანება (ფართობით)	საშუალო შემატება კბ.მ 1-ჰაზე	საშუალო შემატება კბ.მ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
აკვ	12.6	51.4	62.4	1					127.4	II,4		
	289	2077	3844	85					6295		2.4	300
აკვ (ა)					1.1		0.7		1.8	V,8		
					10		10		20		0.9	2
ვრხ					68.4	4.8			73.2	V,1		
					7956	464			8420		2.3	168
თხმ	90.5	893.2	1227.7	61.1	87.4				2359.9	II,6		
	1683	26006	117357	8700	12268				166014		2.8	6641
თხმ (ა)		240.9	133.5	474.8	1721.9	1104.6	84.5		3760.2	IV,9		
		7637	5224	39445	250637	188698	13043		504684		5.4	20187
კვპ			1						1	III		
			57						57		1.1	1
კრპ			5.9						5.9	III		
			1161						1161		3.9	23

რც	40.6	679.9	1627.2	611.4	130	13.1			3102.2	III		
	743	47691	210761	101183	27115	1937			389430		2.3	7212
რც (ა)		162	598.5	323.4					1083.9	III,1		
		2911	19540	17826					40277		1.3	1438
ტნგ	9.5	1.6	0.5						11.6	I,2		
	126	8	9						143		1	12
წვ				108.9	230.1	12.8	94.4	121	567.2	V,8		
				17667	56358	4775	29647	44567	153014		2.5	1444
ქდ			2.9						2.9	III		
			218						218		1.4	4
ჯგრ	9.3	7.5							16.8	I,4		
	156	187							343		0.9	15
სულ	162.5	2036.5	3659.6	1580.6	2238.9	1135.3	179.6	121	11114	III,8		
	2997	86517	358171	184906	354344	195874	42700	44567	1270076		3	33423

ტყით დაფარული ფართობების განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობისა და ზღვის დონიდან სიმაღლის მიხედვით

ცხრილი N 3.1.6.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა		სიმაღლე ზღვის დონიდან - მეტრებში		
		0_250	251_500	სულ
1	2	3	4	5
აკვ	ფართ. ჰა.	123.8	3.6	127.4
	ფართ. (სახ.) %	97.17	2.83	100
	ფართ. %	1.11	0.03	1.15
აკვ (ა)	ფართ. ჰა.	1.8		1.8
	ფართ. (სახ.) %	100	0	100
	ფართ. %	0.02	0	0.02
ვრხ	ფართ. ჰა.	73.2		73.2
	ფართ. (სახ.) %	100	0	100
	ფართ. %	0.66	0	0.66
თხმ	ფართ. ჰა.	1552.6	807.3	2359.9
	ფართ. (სახ.) %	65.79	34.21	100
	ფართ. %	13.97	7.26	21.23
თხმ (ა)	ფართ. ჰა.	3757	3.2	3760.2
	ფართ. (სახ.) %	99.91	0.09	100
	ფართ. %	33.8	0.03	33.83
კვპ	ფართ. ჰა.	1		1
	ფართ. (სახ.) %	100	0	100
	ფართ. %	0.01	0	0.01
კრპ	ფართ. ჰა.	5.9		5.9
	ფართ. (სახ.) %	100	0	100
	ფართ. %	0.05	0	0.05
რც	ფართ. ჰა.	1706.5	1395.7	3102.2
	ფართ. (სახ.) %	55.01	44.99	100
	ფართ. %	15.35	12.56	27.91

რც (ა)	ფართ. ჰა.	1073.6	10.3	1083.9
	ფართ. (სახ.) %	99.05	0.95	100
	ფართ. %	9.66	0.09	9.75
ტნგ	ფართ. ჰა.	6.4	5.2	11.6
	ფართ. (სახ.) %	55.17	44.83	100
	ფართ. %	0.06	0.05	0.1
წფ	ფართ. ჰა.	82.4	484.8	567.2
	ფართ. (სახ.) %	14.53	85.47	100
	ფართ. %	0.74	4.36	5.1
ქდ	ფართ. ჰა.	2.9		2.9
	ფართ. (სახ.) %	100	0	100
	ფართ. %	0.03	0	0.03
ჯგრ	ფართ. ჰა.	16.8		16.8
	ფართ. (სახ.) %	100	0	100
	ფართ. %	0.15	0	0.15
სულ	ფართ. ჰა.	8403.9	2710.1	11114
	ფართ. %	75.62	24.38	100

ტყის ფონდის ფართობების განაწილება მიწის ძირითადი კატეგორიებისა და ზღვის დონიდან სიმაღლეების მიხედვით

ცხრილი N 3.1.7.

მიწის კატეგორია სახეობა		სიმაღლე ზღვის დონიდან - მეტრებში			
		-	0_250	251_500	სულ
1	2	3	4	5	6
ბაღი	ფართ. ჰა.	0.3			0.3
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0	0	0	0
გზები	ფართ. ჰა.	43.8			43.8
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0.39	0	0	0.39
ველობი	ფართ. ჰა.		3.4		3.4
	ფართ. (სახ.) %	0	100	0	100
	ფართ. %	0	0.03	0	0.03
კლდე	ფართ. ჰა.	2.1			2.1
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0.02	0	0	0.02
კორომი ამონაყრითი წარმოშობის სახეობების გაბატონებით	ფართ. ჰა.		4832.4	13.5	4845.9
	ფართ. (სახ.) %	0	99.72	0.28	100
	ფართ. %	0	42.94	0.12	43.06
კორომი თესლითი წარმოშობის სახეობების გაბატონებით	ფართ. ჰა.		3482.4	2696.6	6179
	ფართ. (სახ.) %	0	56.36	43.64	100
	ფართ. %	0	30.94	23.96	54.9

მდინარე	ფართ. ჰა.	16.4			16.4
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0.15	0	0	0.15
საგუბრები (ხელოვნური ტბა)	ფართ. ჰა.	0.5			0.5
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0	0	0	0
სატყეო სანერგე	ფართ. ჰა.			7	7
	ფართ. (სახ.) %	0	0	100	100
	ფართ. %	0	0	0.06	0.06
სადოვარი	ფართ. ჰა.		47.2	8.7	55.9
	ფართ. (სახ.) %	0	84.44	15.56	100
	ფართ. %	0	0.42	0.08	0.5
სხვა სასოფლო- სამეურნეო მიწა	ფართ. ჰა.	0.2			0.2
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0	0	0	0
ტყის კულტურა	ფართ. ჰა.		89.1		89.1
	ფართ. (სახ.) %	0	100	0	100
	ფართ. %	0	0.79	0	0.79
ჭაობი	ფართ. ჰა.	10.4			10.4
	ფართ. (სახ.) %	100	0	0	100
	ფართ. %	0.09	0	0	0.09
სულ	ფართ. ჰა.	73.7	8454.5	2725.8	11254
	ფართ. %	0.66	75.12	24.22	100

ტყის ფართობების და საერთო მრავლის განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობის, ხნოვანების და სიხშირის მიხედვით

ცხრილი N 3.1.8.

ფართობი, ჰა

მრავი, კმ.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	სიხშირის ჯგუფი	ხნოვანების ჯგუფები					ჯამი
		ახალგაზრდა	შუახნოვანი	მომწიფარი	მწიფე და მწიფეზე უხნესი	მ.შ. მწიფეზე უხნესი	
1	2	3	4	5	6	7	8
აკვ	0.1-0.4	51.9	25.8	1			78.7
		1894	1286	85			3265
	0.5-0.6	12.1	36.6				48.7
		472	2558				3030
	0.7-1.0						

აპც (ა)	0.1-0.4				1.8	0.7	1.8
					20	10	20
	0.5-0.6						
	0.7-1.0						
აპც (ბ)	0.1-0.4				65.1		65.1
					7555		7555
	0.5-0.6				8.1		8.1
					865		865
	0.7-1.0						
თბმ	0.1-0.4	747.9	462.8	6.9	20		1237.6
		16805	29767	675	1579		48826
	0.5-0.6	235.8	759.8	54.2	62.4		1112.2
		10884	86774	8025	9819		115502
	0.7-1.0		5.1		5		10.1
			816		870		1686

თბმ (ა)	0.1-0.4	157.4	66.8	77.6	29.1		330.9
		3396	2044	3198	2095		10733
	0.5-0.6	83.5	66.7	397.2	434.9	27	982.3
		4241	3180	36247	48666	3702	92334
	0.7-1.0				2447	57.5	2447
					401617	9341	401617
კვპ	0.1-0.4		1				1
			57				57
	0.5-0.6						
	0.7-1.0						
კრპ	0.1-0.4		0.5				0.5
			43				43
	0.5-0.6		5.4				5.4
			1118				1118
	0.7-1.0						

ᄁ	0.1-0.4	509.1	268	45.2	7.7		830
		25282	21557	4924	1401		53164
	0.5-0.6	211.4	1210.5	428.8	96		1946.7
		23152	159859	66201	17827		267039
	0.7-1.0		148.7	137.4	39.4		325.5
			29345	30058	9824		69227
ᄁ (ᄁ)	0.1-0.4	157.9	541.5	194			893.4
		2794	16880	8900			28574
	0.5-0.6	4.1	57	129.4			190.5
		117	2660	8926			11703
	0.7-1.0						
ᄁ	0.1-0.4	11.1	0.5				11.6
		134	9				143
	0.5-0.6						
	0.7-1.0						

წმ	0.1-0.4		21.7	1.6	6.6		29.9
			2829	286	1574		4689
	0.5-0.6		255.7		90.2		345.9
			51808		27020		78828
	0.7-1.0		61.6	11.2	118.6		191.4
			19388	4489	45620		69497
ქმ	0.1-0.4		2.9				2.9
			218				218
	0.5-0.6						
	0.7-1.0						
ჯმ	0.1-0.4	12.8					12.8
		287					287
	0.5-0.6	4					4
		56					56
	0.7-1.0						

სულ სატყეო უბანზე	0.1-0.4	1648.1	1391.5	326.3	130.3	0.7	3496.2
		50592	74690	18068	14224	10	157574
	0.5-0.6	550.9	2391.7	1009.6	691.6	27	4643.8
		38922	307957	119399	104197	3702	570475
	0.7-1.0		215.4	148.6	2610	57.5	2974
			49549	34547	457931	9341	542027
<i>ჯამი ფართობი, ჰა</i>		<i>2199</i>	<i>3998.6</i>	<i>1484.5</i>	<i>3431.9</i>	<i>85.2</i>	<i>11114</i>
<i>ჯამი მარაგი, კმმ</i>		<i>89514</i>	<i>432196</i>	<i>172014</i>	<i>576352</i>	<i>13053</i>	<i>1270076</i>

ტყით დაფარული ფართობების განაწილება მერქნიანი სახეობების ხნოვნების ჯგუფების და ფერდობთა დაქანების მიხედვით

ცხრილი N 3.1.9.
ფართობი, ჰა
მარაგი, კმმ.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	დაქანება	ხნოვნების ჯგუფები					ჯამი
		ახალგაზრდა	შუახნოვანი	მომწიფარი	მწიფე და მწიფეზე უხნესი	მ.შ. მწიფეზე უხნესი	
1	2	3	4	5	6	7	8
აკვ	6_10	2.2					2.2
	11_15	2	5.1				7.1
	16_20		2.9				2.9
	21_25	13.4	1.4				14.8
	26_30	13	6.3	1			20.3
	31_35	2.7					2.7
	36 და მეტი	30.7	46.7				77.4
	სულ	64	62.4	1			127.4
აკვ (ა)	16_20				1.4	0.7	1.4
	21_25				0.4		0.4
	სულ				1.8	0.7	1.8
ვრხ	0_5				73.2		73.2
	სულ				73.2		73.2

თხმ	0_5	7.9				7.9	
	6_10	58.9	27.7			86.6	
	11_15	134.3	52			186.3	
	16_20	148.6	87.3			235.9	
	21_25	175	101.4	1.1		277.5	
	26_30	173.5	264.9		1	439.4	
	31_35	42.5	77.6			120.1	
	36 და მეტი	243	616.8	60	86.4	1006.2	
	სულ	983.7	1227.7	61.1	87.4	2359.9	
თხმ (ა)	0_5	237.8	94.2	469.7	2911	84.5	3712.7
	6_10		1.6				1.6
	11_15		4.4	2.2			6.6
	16_20	0.9	1.6				2.5
	21_25		7.4				7.4
	26_30		8.5	2.9			11.4
	31_35		8.2				8.2
	36 და მეტი	2.2	7.6				9.8
	სულ	240.9	133.5	474.8	2911	84.5	3760.2
კვპ	21_25		1				1
	სულ		1				1
კრპ	0_5		5.4				5.4
	21_25		0.5				0.5
	სულ		5.9				5.9
რც	6_10	1.7	3	1.6			6.3
	11_15	7.9	10.6	5			23.5
	16_20	34.7	42	1.2			77.9
	21_25	67.5	90.4	33.8			191.7

რც	26_30	88.6	257.7	90.3		436.6
	31_35	63.1	95.7	15.8		174.6
	36 და მეტი	457	1127.8	463.7	143.1	2191.6
	სულ	720.5	1627.2	611.4	143.1	3102.2
რც (ა)	6_10	2.2	1.4	0.4		4
	11_15	12.8	22.2	23		58
	16_20	28.6	51.7	27.2		107.5
	21_25	48.5	158.1	86.6		293.2
	26_30	43.7	183.8	94.7		322.2
	31_35	15.5	115.6	32.6		163.7
	36 და მეტი	10.7	65.7	58.9		135.3
	სულ	162	598.5	323.4		1083.9
ტნგ	11_15	1.6				1.6
	21_25		0.5			0.5
	26_30	4.8				4.8
	36 და მეტი	4.7				4.7
	სულ	11.1	0.5			11.6
წფ	6_10		1.2			1.2
	11_15		1.7			1.7
	16_20		9.8			9.8
	21_25		19.7			19.7
	26_30		28.7			28.7
	31_35		15			15
	36 და მეტი		262.9	12.8	215.4	491.1
	სულ		339	12.8	215.4	567.2
ქდ	0_5		2.9			2.9
	სულ		2.9			2.9

ჯგრ	6_10	1.1					1.1
	26_30	4					4
	31_35	3					3
	36 და მეტი	8.7					8.7
	სულ	16.8					16.8
სულ სატყეო უბანზე	0_5	245.7	102.5	469.7	2984.2	84.5	3802.1
	6_10	66.1	34.9	2			103
	11_15	158.6	96	30.2			284.8
	16_20	212.8	195.3	28.4	1.4	0.7	437.9
	21_25	304.4	380.4	121.5	0.4		806.7
	26_30	327.6	749.9	188.9	1		1267.4
	31_35	126.8	312.1	48.4			487.3
	36 და მეტი	757	2127.5	595.4	444.9		3924.8
	სულ	2199	3998.6	1484.5	3431.9	85.2	11114
<i>ჯამი ფართობი, ჰა</i>		2199	3998.6	1484.5	3431.9	85.2	11114
<i>ჯამი მარაგი, კმმ</i>		89514	432196	172014	576352	13053	1270076

ტყითდაფარული ფართობების განაწილება გაბატონებული მერქნიანი სახეობების და ფერდობთა ექსპოზიციების მიხედვით

ცხრილი N 3.1.10.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა		ფერდობის ექსპოზიციები								
		ჩ	ჩ.დ	ჩ.ა	ს	ს.დ	ს.ა	დ	ა	სულ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
აკვ	ფართ. ჰა.	2	28.5	44.3	2.2	21.9	10.6	6	11.9	127.4
	ფართ. (სახ.) %	1.57	22.37	34.77	1.73	17.19	8.32	4.71	9.34	100
	ფართ. %	0.02	0.26	0.4	0.02	0.2	0.1	0.05	0.11	1.15
აკვ (ა)	ფართ. ჰა.	0.4		0.7					0.7	1.8
	ფართ. (სახ.) %	22.22	0	38.89	0	0	0	0	38.89	100
	ფართ. %	0	0	0.01	0	0	0	0	0.01	0.02
ვრბ	ფართ. ჰა.		1.9	48.1		23.2				73.2
	ფართ. (სახ.) %	0	2.6	65.71	0	31.69	0	0	0	100
	ფართ. %	0	0.02	0.43	0	0.21	0	0	0	0.66
თხმ	ფართ. ჰა.	221.2	483.7	612.3	147.3	236.8	368.8	156.4	133.4	2359.9
	ფართ. (სახ.) %	9.37	20.5	25.95	6.24	10.03	15.63	6.63	5.65	100
	ფართ. %	1.99	4.35	5.51	1.33	2.13	3.32	1.41	1.2	21.23
თხმ (ა)	ფართ. ჰა.	5.3	74.7	12.5	12.3	3620.8	18.9	11.3	4.4	3760.2
	ფართ. (სახ.) %	0.14	1.99	0.33	0.33	96.29	0.5	0.3	0.12	100
	ფართ. %	0.05	0.67	0.11	0.11	32.58	0.17	0.1	0.04	33.83
კვპ	ფართ. ჰა.			1						1
	ფართ. (სახ.) %	0	0	100	0	0	0	0	0	100
	ფართ. %	0	0	0.01	0	0	0	0	0	0.01

კრპ	ფართ. ჰა.					5.9				5.9
	ფართ. (სახ.) %	0	0	0	0	100	0	0	0	100
	ფართ. %	0	0	0	0	0.05	0	0	0	0.05
რც	ფართ. ჰა.	290.6	549.5	592.5	144	664.5	491.4	222.8	146.9	3102.2
	ფართ. (სახ.) %	9.37	17.71	19.1	4.64	21.42	15.84	7.18	4.74	100
	ფართ. %	2.61	4.94	5.33	1.3	5.98	4.42	2	1.32	27.91
რც (ა)	ფართ. ჰა.	125	211.8	166.9	51.1	257.1	178.7	63.4	29.9	1083.9
	ფართ. (სახ.) %	11.53	19.54	15.4	4.71	23.72	16.49	5.85	2.76	100
	ფართ. %	1.12	1.91	1.5	0.46	2.31	1.61	0.57	0.27	9.75
ტნგ	ფართ. ჰა.		4.8		1.6	0.5		4.7		11.6
	ფართ. (სახ.) %	0	41.38	0	13.79	4.31	0	40.52	0	100
	ფართ. %	0	0.04	0	0.01	0	0	0.04	0	0.1
წფ	ფართ. ჰა.	20.1	134.2	54.9	13.6	62.8	183.1	49.4	49.1	567.2
	ფართ. (სახ.) %	3.54	23.66	9.68	2.4	11.07	32.28	8.71	8.66	100
	ფართ. %	0.18	1.21	0.49	0.12	0.57	1.65	0.44	0.44	5.1
ქდ	ფართ. ჰა.					2.9				2.9
	ფართ. (სახ.) %	0	0	0	0	100	0	0	0	100
	ფართ. %	0	0	0	0	0.03	0	0	0	0.03
ჯგრ	ფართ. ჰა.	6.4	3	6.3				1.1		16.8
	ფართ. (სახ.) %	38.1	17.86	37.5	0	0	0	6.55	0	100
	ფართ. %	0.06	0.03	0.06	0	0	0	0.01	0	0.15
სულ	ფართ. ჰა.	671	1492.1	1539.5	372.1	4896.4	1251.5	515.1	376.3	11114
	ფართ. %	6.04	13.43	13.85	3.35	44.05	11.26	4.63	3.39	100

როგორც ცხრილიდან ჩანს ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტყის კორომების დიდი ნაწილი განლაგებულია სამხრეთ-დასავლეთ ექსპოზიციაზე.

მომწიფარი, მწიფე და მწიფეზე უხნესი ტყეების საბურველქვეშ არსებული მოზარდის დახასიათება

ცხრილი: N 3.1.11

ფართობი, ჰა

გაბატონებული სახეობა	ფართობი, ჰა	მოზარდის დახასიათება, მაჩვენებლები 1ჰა-ზე გადაყვანით										
		მოზარდით უზრუნველყოფილი ფართობები, ჰა					ფართობები, რომლებიც მოზარდით არ არის უზრუნველყოფილი, ჰა					
		რაოდენობა ათასი ცალი სიმალის ჯგუფების მიხედვით				სულ ჰა	რაოდენობა ათასი ცალი სიმალის ჯგუფების მიხედვით				სულ ჰა	
		სულ	0.1-1.0	1.1-3.0	3.1<		სულ	0.1-1.0	1.1-3.0	3.1<		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
აკვ	1	4		4		1						
აკვ (ა)	1.8						3		3		1.8	
ვრხ	73.2	36	12	24		50.2					23	
თხმ	148.5	150.5	84.5	66		148.5						
თხმ (ა)	3385.8	1621.5	1468.5	153		3379	17.5	17.5			6.8	
რც	754.5	492	292.5	199.5		719.4	16	8.5	7.5		35.1	
რც (ა)	323.4	471	372	99		246.5	37	24	13		76.9	
წფ	228.2	122.5	34	88.5		228.2						
სულ სატყეო უბანზე	4916.4	2897.5	2263.5	634		4772.8	73.5	50	23.5		143.6	

როგორც ცხრილიდან ჩანს მომწიფარი, მწიფე და მწიფეზე უხნესი კორომების 97%-ი მოზარდით უზრუნველყოფილია, ხოლო 3%-ი ტყის მასივებისა არ არის უზრუნველყოფილი თვითგანახლებით.

სატაქსაციო უბნების გზით მისადგომობის დახასიათება

ცხრილი N 3.1.12

სატყეო	მრიცხველი – ფართობი(ჰა), მნიშვნელი – უბნების რაოდენობა				
	მთელი წლის განმავლობაში მისადგომი	ზაფხულ მისადგომი	ძნელად მისადგომი	მიუდგომელი	სულ
1	2	3	4	5	6
ლანჩხუთი	901.8	0	753.8	22.4	1678
	109	0	46	2	157
ჯუმათი	1101.4	0	33.6		1135
	57	0	2	0	59
სუფსა	782	0	242		1024
	90	0	20	0	110
მთა	6242.2	0	596.7	578.1	7417
	1777	0	100	78	1955
სულ უბანზე	9027.4	0	1626.1	600.5	11254
	2033	0	168	80	2281

საშუალო სატაქსაციო მაჩვენებლები

ცხრილი N 3.1.13.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	საშუალო					კორომების მარაგი				საშუალო შემატება	
	ხნოვანება, წელი	ზონიტი	სიხშირე	სიმაღლე მ.	დიამეტრი სმ.	საერთო		მწიფე და მწიფეზე უხნესი კორომები			
						სულ, ათასი კმ	1 ჰა-ზე, კმ	სულ, ათასი კმ	1 ჰა-ზე, კმ	სულ, ათასი კმ	1 ჰა-ზე, კმ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
აკვ	21	3.5	0.41	11	13	6295	49			300	2.4
აკვ (ა)	12	1.8	0.32	6	8	20	11	20	11	2	0.9
ვრხ	50	3.1	0.36	23	37	8420	115	8420	115	168	2.3
თხმ	25	1.3	0.45	11	14	166014	70	12268	140	6641	2.8
თხმ (ა)	25	1.2	0.7	14	15	504684	134	452378	155	20187	5.4
კვპ	50	2	0.2	17	20	57	57			1	1.1
კრპ	50	1.1	0.47	23	35	1161	197			23	3.9
რც	54	2.6	0.51	15	24	389430	126	29052	203	7212	2.3
რც (ა)	28	3.7	0.38	9	14	40277	37			1438	1.3
ტნგ	12	3.6	0.32	5	8	143	12			12	1
წფ	106	2.7	0.61	22	38	153014	270	74214	345	1444	2.5
ქდ	55	2	0.3	18	32	218	75			4	1.4
ჯვრ	23	2.6	0.45	6	11	343	20			15	0.9
<i>სულ სატყეო უბანში</i>	<i>38</i>	<i>2</i>	<i>0.55</i>	<i>14</i>	<i>19</i>	<i>1270076</i>	<i>114</i>	<i>576352</i>	<i>168</i>	<i>33423</i>	<i>3</i>

თავი IV

ტყის მეურნეობის ორგანიზაციის ძირითადი დებულებანი და მომავალ სარევიზიო პერიოდისათვის განსაზღვრული ღონისძიებები

§4.1. ტყეების დაყოფა მათი სამეურნეო

მნიშვნელობის მიხედვით

სატყეო უბნის ტყეების სამეურნეო დანაწილება ესადაგება მუნიციპალიტეტების ბუნებრივ-ისტორიულ და ეკონომიკურ პირობებს. ამასთან სატყეო უბნების ტერიტორიის დაყოფა ფუნქციონალურ დანიშნულების უბნებად განხორციელდა კანონმდებლობის და ტყის ინვენტარიზაციის ტექნიკური დავალების შესაბამისად და სრულად პასუხობს იმ ძირითად მოთხოვნილებებს, რომლებიც ტყეების ნიადაგდაცვით-წყალმარეგულირებელი, ტურისტულ-რეკრეაციულ და სხვა დაცვით ფუნქციების გამლიერებას ემსახურება.

ყველა სატყეო-სამეურნეო ღონისძიება, მათ შორის: მთავარი სარგებლობის ჭრები, მოვლითი ჭრები, სანიტარიული ჭრები და ტყის მოვლა-აღდგენის ღონისძიებები დაიგეგმა მოქმედი კანონმდებლობის და ტყის ინვენტარიზაციის ტექნიკური დავალების შესაბამისად.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობების ფართობების განაწილება მიწის ძირითადი კატეგორიების მიხედვით

ცხრილი N 4.1.1

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	ტყის ფონდის საერთო ფართობი	ტყით დაფარული		ტყით დაუფარავი														სულ ტყის ფონდის მიწები	გაცემულია იჯარით	
		სულ	მ.შ. ხელოვ ნური	სატყეო მიწები					სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები				სპეციალური დანიშნულების მიწები		გამოუყენებელი მიწები					
				სატყეო საწარმო	ველობი	მდინარე	საგუბრები (ხელოვნური)	სულ	სამოვარი	ბაღი	სხვა სასოფლო-სამეურნეო მიწა	სულ	გზები	სულ	კლდე	ჭაობი	სულ			
1	2	3	4	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
ტყითდაუფარავი	105.8			7		16.4	0.5	23.9	25.1	0.3	0.2	25.6	43.8	43.8	2.1	10.4	12.5	105.8		
აკვ	130.6	127.4	6.1		2.8			2.8	0.4			0.4							3.2	
აკვ (ა)	1.8	1.8																		
ვრხ	73.2	73.2	73.2																	
თხმ	2365	2359.9			0.6			0.6	4.5			4.5							5.1	
თხმ (ა)	3781.6	3760.2							21.4			21.4							21.4	
კვპ	1	1	1																	
კრპ	5.9	5.9	5.9																	
რც	3105.7	3102.2							3.5			3.5							3.5	
რც (ა)	1084.9	1083.9							1			1							1	
ტნგ	11.6	11.6																		
წფ	567.2	567.2																		
ჭდ	2.9	2.9	2.9																	
ჯგრ	16.8	16.8																		
სულ	11254	11114	89.1	7	3.4	16.4	0.5	27.3	55.9	0.3	0.2	56.4	43.8	43.8	2.1	10.4	12.5	140		

ტყის ფართობებისა და მარაგების განაწილება ხნოვანების ჯგუფების მიხედვით

ცხრილი N 4.1.2.

მრიცხველი - ფართობი, ჰა მნიშვნელში - მარაგი, კმ

ხნოვანების ჯგუფები

მერქნიანი სახეობების ჯგუფი	ახალგაზრდა		შუახნოვანი	მომწიფარი	მწიფე და მწიფეზე უხნესი		სულ
	I კლასი	II კლასი			სულ	მ.შ. მწიფეზე უხნესი	
1	2	3	4	5	6	7	8
აკვ		64	62.4	1			127.4
		2366	3844	85			6295
აკვ (ა)					1.8	0.7	1.8
					20	10	20
ვრხ					73.2		73.2
					8420		8420
თხმ		983.7	1227.7	61.1	87.4		2359.9
		27689	117357	8700	12268		166014
თხმ (ა)		240.9	133.5	474.8	2911	84.5	3760.2
		7637	5224	39445	452378	13043	504684
კვპ			1				1
			57				57

კრპ			5.9				5.9
			1161				1161
რც		720.5	1627.2	611.4	143.1		3102.2
		48434	210761	101183	29052		389430
რც (ა)		162	598.5	323.4			1083.9
		2911	19540	17826			40277
ტნგ		11.1	0.5				11.6
		134	9				143
წფ			339	12.8	215.4		567.2
			74025	4775	74214		153014
ქდ			2.9				2.9
			218				218
ჯგრ		16.8					16.8
		343					343
სულ სატყეო უბანზე		2199	3998.6	1484.5	3431.9	85.2	11114
		89514	432196	172014	576352	13053	1270076

§ 4.2 საექსპლუატაციო ფონდი

საექსპლუატაციო ტყის ფონდი მთავარი სარგებლობის პირწმინდა ჭრების ობიექტისათვის მიღებულია გაანგარიშებაში ჩართული მწიფე და მწიფეზე უხნესი კორომების ფართობებით. გაანგარიშებაში ჩართული ფართობები ძირითადად წარმოდგენილია თხმელნარი კორომებით რომელთა მწიფე და მწიფეზე უხნესი ნაწილის საერთო ფართობი შეადგენს 2652.1 ჰა-ს, ხოლო მერქნის საერთო მარაგი 422183 კბ/მ-ს. იმის გათვალისწინებით, რომ ტყითდაფარული ფართობების საერთო მოცულობა შეადგენს 11114 ჰა-ს გაანგარიშებაში ჩართული საექსპლუატაციო ფონდის საერთო ფართობი 4950.7 ჰექტარია, ანუ ტყეების დაახლოებით 45%-ი. საექსპლუატაციო ფონდის დეტალური დახასიათება მოყვანილია ქვემოთ მოცემულ ცხრილებში.

ტყის ფონდის განაწილება მთავარი სარგებლობის გაანგარიშებაში ჩართულ და გაანგარიშებიდან გამორიცხულ კორომებად

ცხრილი N 4.2.1.
ფართობი ჰა. მარაგი - კბ.მ.

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	ტყის ფართობების განაწილება ხნოვანების ჯგუფების მიხედვით							
	ტყის ფართობი	ახალგაზრდა	შუახნოვანი	მომწიფარი	მწიფე და მწიფეზე უხნესი			
					სულ		მ.შ. მწიფეზე უხნესი	
					ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი
1	2	3	4	5	6	7	8	9

I გამორიცხულია გაანგარიშებიდან

აკვ	105.1	48.8	56.3					
აკვ (ა)	1.8				1.8	20	0.7	10
ვრხ	73.2				73.2	8420		
თხმ	1440.1	504	789.7	60	86.4	12095		
თხმ (ა)	995.9	167.3	127.2	441.5	259.9	30368	3.1	403
კვპ	1		1					
კრპ	5.9		5.9					
რც	2488.4	555.6	1299.8	489.9	143.1	29052		
რც (ა)	513.3	53.1	318.7	141.5				
ტნგ	10	9.5	0.5					
წფ	511.9		283.7	12.8	215.4	74214		
ქდ	2.9		2.9					

ჯგრ	13.8	13.8						
სულ	6163.3	1352.1	2885.7	1145.7	779.8	154169	3.8	413

II ჩართულია გაანგარიშებაში

აკვ	22.3	15.2	6.1	1				
თხმ	919.8	479.7	438	1.1	1	173		
თხმ (ა)	2764.3	73.6	6.3	33.3	2651.1	422010	81.4	12640
რც	613.8	164.9	327.4	121.5				
რც (ა)	570.6	108.9	279.8	181.9				
ტნგ	1.6	1.6						
წფ	55.3		55.3					
ჯგრ	3	3						
სულ	4950.7	846.9	1112.9	338.8	2652.1	422183	81.4	12640
სულ I, II	11114	2199	3998.6	1484.5	3431.9	576352	85.2	13053

§ 4.3 ჭრის სახეები

მიმდინარე ტყეთმომწობამ განახორციელა ტყის მთავარი სარგებლობის და მოვლის ღონისძიებების (მოვლითი ჭრების) დაპროექტება.

მთავარი სარგებლობის ჭრის სახეები

1. მთავარი სარგებლობის ჭრის სახეებია – პირწმინდა, თანდათანობითი, ჯგუფურ-ამორჩევითი და ნებით ამორჩევითი ჭრები. მთავარი სარგებლობის ჭრები ტარდება მწიფე და მწიფეზე უხნესი ტყის უბნებში.

2. პირწმინდა ჭრების ტყეკაფები მოინიშნება ტყის განსაზღვრული უბნის ტერიტორიაზე არსებული ხეების რბილმერქნიან სახეობათა ერთდროული (პირწმინდა) მოჭრის მიზნით, გარდა 20 წლამდე ასაკის ხეებისა, ხორციელდება მხოლოდ ვაკე რელიეფის ნულიდან 5 გრადუსამდე დაქანების ფერდობებზე და ტარდება 10 ჰა-მდე ფართობზე. საკვარტალე ქსელის გათვალისწინებით ტყეკაფის მიმართულება ქარების საწინააღმდეგოა.

ძირითადი მერქნიანი სახეობების სიმწიფის (ჭრის) ხნოვანებები

ცხრილი N 4.3.1

საქართველოს ტყეებში გავრცელებული ძირითადი მერქნიანი სახეობების სიმწიფის (ჭრის) ხნოვანება				
	მერქნიანი სახეობა	ხნოვანების კლასის ხანგრძლივობა, წელი	სიმწიფის (ჭრის) ხნოვანება, წელი	სიმწიფის (ჭრის) ხნოვანების კლასი
1	სოჭი, ნაძვი	20	121-160	VII-VIII
2	ფიჭვი	20	101-140	VI-VII
3	წიფელი (თესლითი)	20	121-160	VII-VIII
4	წიფელი (ამონაყრითი)	10	61-80	VII-VIII
5	რცხილა (თესლითი)	20	81-120	V_VI
6	რცხილა (ამონაყრითი, ჯაგრცხილა)	10	41-60	V-VI
7	არყი	10	61-80	VII_VIII
8	ვერხვი	10	41-60	V_VI

9	მურყანი (თხმელა) თესლითი, ტირიფი	10	41-60	V_VI
10	მურყანი (თხმელა) ამონაყრითი	5	21-30	V_VI
11	აკაცია თესლითი	10	41-60	V_VI
12	აკაცია (ამონაყრითი)	2	9-12	V_VI

მოვლითი ჭრები

მოვლითი ჭრის სახეობებიდან საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 13 აგვისტოს N241 დადგენილების შესაბამისად დაპროექტებულია:

1. გავლითი ჭრა
2. სანიტარიული ჭრა

ზემოაღნიშნული ჭრებიდან პირველი დანიშნულია კორომების სახეობრივი და ასაკობრივი მდგომარეობის მიხედვით, ხოლო სანიტარიული ჭრები დანიშნულია სპეციალური პათოლოგიური კვლევის საფუძველზე.

ტყის მოვლის ღონისძიებები

1. ტყის მოვლის ღონისძიებათა განხორციელების საფუძველი შეიძლება იყოს:

- ა) სპეციალური გამოკვლევის მასალები;
- ბ) ტყის აღრიცხვისა და მონიტორინგის მასალები;
- გ) საქართველოს კანონმდებლობით გათვალისწინებული სხვა საფუძველი.

2. ტყის მოვლის ღონისძიებებია:

- ა) ტყის ბიოლოგიური, ქიმიური და სელექციური (გენეტიკური) საშუალებებით დაცვა;
- ბ) ტყეების პათოლოგიური გამოკვლევის საფუძველზე ტყის დაცვა ეკოლოგიური წონასწორობის დარღვევის გამომწვევი დაავადებებისა და მავნებლების გავრცელებისაგან;
- გ) მოვლითი ჭრების განხორციელება;
- დ) ხანძარსაწინააღმდეგო პრევენციული ღონისძიებები;

- ე) ტყეების სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესებისათვის გასატარებელი ღონისძიებები;
- ვ) ტყის სუბალპური ზოლის მოვლის ღონისძიება, ტყის აღდგენა ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობით.

მოვლითი ჭრის სახეები

1. კორომთა ხნოვანებისა და ფუნქციური დანიშნულების მიხედვით მოვლითი ჭრის სახეებია:

გ) გამოხშირვითი ჭრა – ხორციელდება 60 წლამდე (სახეობრივი შემადგენლობის მიხედვით) ხნოვანების 0,7 და მეტი სიხშირის კორომებში და გულისხმობს განსაზღვრული უბნის ტერიტორიაზე ზრდაში ჩამორჩენილი, მრუდეღეროიანი და დაზიანებული ხეების ჭრას, დარჩენილი ხეების ღეროებისა და ვარჯების სასურველი ფორმის მისაღებად აუცილებელი პირობების შექმნის მიზნით;

დ) გავლითი ჭრა – ხორციელდება 61 წლის და მეტი ხნოვანების (გამოხშირვითი ჭრის პერიოდის დამთავრების შემდეგ) 0,7 და მეტი სიხშირის კორომებში და გულისხმობს განსაზღვრული უბნის ტერიტორიაზე გადაბერებული, დაზიანებული, მრუდეღეროიანი და ჭრისთვის მიზანშეწონილი სხვა ხეების ჭრას, დარჩენილი ხეებისთვის მერქნის შემატების პირობების გაუმჯობესების მიზნით;

ე) სანიტარიული ჭრა – ხორციელდება სპეციალური გამოკვლევისა და წინასწარი აღრიცხვის საფუძველზე, კორომების სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით და გულისხმობს განსაზღვრული უბნის ტერიტორიაზე ზეხმელი, ხმობადი, ძლიერ ფაუტი და მავნებლებით ძლიერ დაზიანებული ხეების ჭრას;

ვ) სარეკონსტრუქციო ჭრა – ხორციელდება დეგრადირებული მერქნიანი მცენარეების (ხეები და ბუჩქები) კორომებსა და დაცვით ნარგაობაში, მათი

სახეობრივი და სტრუქტურული შემადგენლობის, აგრეთვე პროდუქტიულობის გაუმჯობესების მიზნით, ტყის აღდგენის განსახორციელებლად.

2. კორომების სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესების მიზნით სანიტარიული ჭრით გარემოდან ამოღებული, ხმელი, ხმობადი და ძირნაყარი ხეები უნდა იქნეს გამოტანილი ტყიდან.

3. მოვლითი ჭრა ხელოვნურ ნარგაობაში გულისხმობს დაზიანებული, გამხმარი ეგზემპლარებისა და მავნე მცენარეების პერიოდულად გამოღებას.

4. კორომთა ხნოვანება და ჭრის განმეორების სარეკომენდაციო პერიოდი მოვლითი ჭრის სახეებისა და მერქნიანი სახეობების მიხედვით განისაზღვრება საქართველოს მთავრობის 2010 წლის 13 აგვისტოს N241 დადგენილების შესაბამისად.

5. მოვლითი ჭრის ყველა სახე (გარდა სანიტარიული და სარეკონსტრუქციო ჭრებისა) ტარდება 0,7 და მეტი სიხშირის კორომებში, რომლებიც განლაგებული არიან 35⁰-მდე დაქანების ფერდობებზე.

6. მოვლითი ჭრის ინტენსივობა დგინდება კორომის სატაქსაციო მაჩვენებელთა საფუძველზე.

7. ჭრის ინტენსივობა სიხშირეების მიხედვით განისაზღვრება შემდეგნაირად:

- ა) 0.7 სიხშირის კორომებში _ არა უმეტეს 10%-ისა;
- ბ) 0.8 სიხშირის კორომებში _ არა უმეტეს 15%-ისა;
- გ) 0.9 და მეტი სიხშირის კორომებში _ არა უმეტეს 20%-ისა.

ხეების კლასიფიკაცია

მოვლითი ჭრის ჩატარებისას ტყეში ყველა ხე მათი სამეურნეო-ბიოლოგიური ნიშნების მიხედვით იყოფა კატეგორიებად:

ა) რჩეული ხეები – ჯანსაღი, თესლით წარმოშობილი, სწორღეროიანი, ტოტებისა და როკებისაგან მაქსიმალურად გაწმენდილი ხეები, კარგად ფორმირებული ვარჯით. როგორც წესი, რჩეული ხეების გამოვლენა ხდება გამოხშირვითი ჭრის ხნოვანების პერიოდში;

ბ) დამხმარე ხეები – ხეები, რომლებიც ხელს უწყობენ რჩეული ხეების ღეროს გაწმენდას ტოტებისაგან, ღეროსა და ვარჯის ფორმირებასა და ნიადაგის დაცვის ფუნქციის გაუმჯობესებას;

გ) მავნე ხეები:

გ.ა) ხეები, რომლებიც ხელს უშლიან რჩეული და დამხმარე ხეების ზრდა-განვითარებას, ასევე ზეხმელი, მოტეხილი და მომაკვდავი ხეები;

გ.ბ) დაგრეხილი, დიდნუჟრიანი, ძლიერ გაბარჯდული ხეები, ძირიდან შეტოტვილი ვარჯით, თუ ასეთი ხეები კორომში არ ასრულებს სხვა რაიმე სასარგებლო ფუნქციას ან/და მათი მოჭრით არ შეიქმნება დიდი ფანჯრები;

გ.გ) კორომში შერეული არასასურველი მერქნიანი სახეობები, თუ ისინი ხელს უშლიან რჩეული და დამხმარე ხეების ზრდა-განვითარებას და მათი მოშორება არ გამოიწვევს კორომის 0.6 სიხშირეზე დაბლა დაყვანას.

მოვლითი ჭრის მეთოდები და მოსაჭრელი ხეების შერჩევა

1. მოვლითი ჭრის ჩატარებისას (გარდა განათებითი ჭრისა) გამოიყოფა ტყეკაფი.

2. ტყეკაფის გამოყოფა ხორციელდება საქართველოს კანონმდებლობით დადგენილი წესით.

3. მოვლით ჭრას (გარდა სანიტარიული და სარეკონსტრუქციო ჭრებისა) ექვემდებარება მავნე ხეები და მარაგის შემატების დაჩქარების მიზნით განსაზღვრულ შემთხვევებში – ჯგუფურად მდგარი რჩეული ხეები.

4. სანიტარიული ჭრის ჩატარებისას ხეების შერჩევა ხდება კვარტალის ფარგლებში, კორომიდან; ზეხმელი, ხმოზადი (ღეროს ერთი მესამედი ხმელი), გადატეხილი, ძლიერ ფაუტი (ფუტურო), საშიში მავნებლებით დაზიანებული ხეების გამოღებით.

მოვლითი ჭრების განხორციელებისას განსაკუთრებული მოთხოვნები

1. მოვლითი ჭრა ხორციელდება ისეთი ფორმებითა და მეთოდებით, რომლებიც უზრუნველყოფენ რჩეული ხეების მინიმალურ დაზიანებას.
2. მოვლითი ჭრის დროს (გარდა სანიტარიული და სარეკონსტრუქციო ჭრებისა) კორომის 0.6 სიხშირეზე ქვემოთ დაყვანა არ ხდება.
3. ტყის პირებში 50 მ-მდე და ტყის გავრცელების ზედა ზღვრის 300-მეტრიან სუბალპურ ზოლში დასაშვებია მხოლოდ სანიტარიული ჭრის ჩატარება (მავნებლებით დასახლებული ზეხმელი ხეების მოჭრისა და მიწაზე დაყრილი მოთხრილ-მოტეხილი ხე-ტყის დამზადება).
4. მოვლითი ჭრების განხორციელებისას დაუშვებელია მორთრევა ტოტებშეუჭრელად.
5. მოვლითი ჭრებით ხე-ტყის დამზადება 30⁰-ზე მეტი დაქანების ფერდობზე დაიშვება მხოლოდ საბაგრო და საჰაერო ტექნოლოგიებისა.

§ 4.4 მთავარი სარგებლობის ოდენობა

ტყეთმომწობის მიერ მთავარი სარგებლობის ოდენობა განსაზღვრული იქნა “საანგარიშო ტყეკაფის დადგენის წესის შესახებ” დებულების შესაბამისად, რომელიც დამტკიცებულია საქართველოს მთავრობის 2013 წლის 17 ივლისი N179 დადგენილების „ტყის აღრიცხვის, დაგეგმვისა და მონიტორინგის წესის დამტკიცების შესახებ“ დებულებით.

მთავარი სარგებლობის ჭრების ინტენსივობა ფერდობთა დაქანების მიხედვით და მათი გამეორების პერიოდი

ცხრილი N 4.4.1

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	ჭრის სახე	ფერდობთა დაქანება	კორომის საწყისი სიხშირე	ერთ ჯერზე გამოსაღები მარაგი %	ჭრის გამეორების პერიოდი	ჭრის შემდეგ შენარჩუნებული სიხშირე
1	2	3	4	5	6	7
თხმელა (ამონაყრითი)	პირწმინდა ჭრა	0-5°	0,5 კარგი განახლებით	100	25	0
		0-5°	0.6	100	25	0
		0-5°	0,7	100	25	0
		0-5°	0,8<	100	25	0

ქვემოთ მოცემულია ლანჩხუთის სატყეო უბნის მთავარი სარგებლობის ჭრების ყოველწლიური ოდენობის გაანგარიშება ზემოთ აღნიშნული დებულების დანართის ფორმის შესაბამისად.

პირწმინდა ქრისათვის ყოველწლიური საანგარიშო ტყეკაფის განსაზღვრა

ცხრილი N 4.4.2

ფართობი - ჰა,
მარაგი - კმ

განგარიშებს დაქვემდებარებული	ქრის ხნოვანება, წელი, ხნოვანების კლასი	ხნოვანების კლასების ხანგრძლივობა წელი	მაჩვენებლები	კორომების ფართობებისა და მარაგების განაწილება ხნოვანების ჯგუფებისა და კლასების მიხედვით						გამოთვლილი საანგარიშო ტყეკაფი ფართობი, ჰა				
				ახალგაზრდა		შუახნოვანი	მომწიფარი	მწიფე და მწიფეზე უნესი	სულ	თანაბარი სარგებლობა	მეორე ხნოვანებითი	პირველი ხნოვანებითი	სიმწიფითი	შემატებითი
				I	II	III	IV	V და მეტი		ტ	ტ2ხნ	ტ1ხნ	ტს	ტვ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
საანგარიშო ტყეკაფი ფართობის მიხედვით (ჰექტარი)														
თხმელა ამონაყრითი	21-25 V	5	ფართობი	0	73.6	6.3	33.3	2651.1	2764.3	110.6	179.4	268.4	530.2	106
			მარაგი	0	2.5	0.2	1.3	422	426					
			საშ.შემატება კმ	0	530	40	210	15100	15880					

მთავარი სარგებლობის ყოველწლიური ოდენობა სარევიზიო პერიოდში

ცხრილი N 4.4.3

(ფართობი - ჰა, მარაგი - ათასი კვ.მ)

გაბატონებული მერქნიანი სახეობები	ფართობი	ტყის ფართობების განაწილება ხნოვანების ჯგუფების მიხედვით					საექსპლუატაციო ფონდი (მარაგი)	საექსპლუატაციო ფონდი მარაგი 1ჰა-ზე	განგარიშებაში ჩართული კორომების საშუალო შემატება სულ	ჭრის ხნოვანება	მწიფე და მწიფეზე უხესი კორომების საშუალო ხნოვანება	გამოთვლილი ტყეკაფები				ჭრის სახე	მიღებული საანგარიშო ტყეკაფი				
		ახალგაზრდა	შუახნოვანი	მომწიფარი	მწიფე და მწიფეზე უხესი							თანაბარი სარგებლობის	მეორე ხნოვანებითი	პირველი ხნოვანებითი	შემატებითი		ფართობი	მარაგი	მ.შ. ლიკვიდური		
					სულ	მ.შ. მწიფეზე უხესი													სულ	სამასალე	სამასალის % ლიკვიდიდან
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
პირწმინდა ჭრა სულ 0-5 ⁰																					
თხმ(ა)	2764.3	73.6	6.3	33.3	2651.1	81.4	426	154.1	15,880	21-25	27	110.6	179.4	268.4	530.2	პირწმინდა ჭრა	106	15.1	13.6	2.0	15
										V	V										
სულ	2764.3	73.6	6.3	33.3	2651.1	81.4	426	154.1	15,880	-	-	-	-	-	-	-	106	15.1	13.6	2.0	15
რბილმერქნიანი	2764.3	73.6	6.3	33.3	2651.1	81.4	426	154.1	15,880	-	-	-	-	-	-	-	106	15.1	13.6	2.0	15

§ 4.5 მთავარი სარგებლობის ჭრების განლაგება

მთავარი სარგებლობის ჭრებში დანიშნული კორომების ფართობები, მარაგები და ტყეკაფითი ფონდის მოკლე დახასიათება

ცხრილი N 4.5.1

გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	ფართობი ჰა		საშუალო მარაგი 1 ჰა-ზე კბ.მ	
	მარაგი ათას კბ.მ		საექსპლუატაციო ფონდი	ტყეკაფითი ფონდი
	10 წლიანი საანგარიშო ტყეკაფი	ფაქტიურად დანიშნულია ჭრაში		
1	2	3	4	5
პირწმინდა ჭრები 0-5 ⁰				
თხმელა(ა)	1060	2651.1	154.1	159.2
	151	422		

§ 4.6 ტყის მოვლითი ჭრები

ტყის მოვლითი ჭრების დაპროექტება განხორციელდა მოქმედი კანონმდებლობის მოთხოვნის შესაბამისად და დეტალური განმარტება მოცემულია - § 4.3 ჭრის სახეები. ქვემოთ მოცემულია მოვლითი ჭრის ხნოვანებაში არსებული კორომების საერთო მონაცემები და ჩაშლილი მონაცემები გაბატონებული მერქნიანი სახეობებისა და ჭრის სახეების მიხედვით.

მოვლითი ჭრების ხნოვანებაში არსებული კორომების განაწილება სიხშირეების მიხედვით

ცხრილი N 4.6.1.

მრიცხველი - მოვლითი ჭრების ხნოვანებაში არსებული - ფართობი, ჰა;
მნიშვნელი - ჭრაში დანიშნული - ფართობი, ჰა

მოვლითი ჭრის სახეები		ს ი ხ შ ი რ ე					სულ
		0,1-0,5	0.6	0.7	0.8	0,9 და მეტი	
1	2	3	4	5	6	7	8
განათება	ფართ. ჰა						
	ფართ. ჰა						
გაწმენდა	ფართ. ჰა	259.8	50.6				310.4
	ფართ. ჰა	0	0				0
გამოხშირვა	ფართ. ჰა	1757.8	477.5				2235.3
	ფართ. ჰა	0	0				0
გავლითი ჭრა	ფართ. ჰა	1585.7	610.8	582.9	1231.9	632.2	4643.5
	ფართ. ჰა	0	0	29.5	0	0	29.5
სულ სატყეო უბანში	ფართ. ჰა	3603.3	1138.9	582.9	1231.9	632.2	7189.2
	ფართ. ჰა	0	0	29.5	0	0	29.5

იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ მოქმედი კანონმდებლობის მიხედვით მოვლით ჭრაში ინიშნება მხოლოდ კორომები, რომელთა სიხშირე არის 0,7 და მეტი, მოვლითი ჭრა დანიშნულია შესაბამის ფართობებში, ხოლო დანარჩენ მაღალსიხშირიან ტყის ფართობებში დანიშნულია პირწმინდა ჭრები (გარდა განსაკუთრებული ფუნქციონალური დანიშნულების ტყის უბნებისა). ცხრილში მოცემულია 35 გრადუსამდე ფერდობთა დაქანების მქონე ტყის კორომების მაჩვენებლები, სადაც შესაძლებელია მოვლითი ჭრების ზემოაღნიშნული სახეების გამოყენება, როგორც ტყის მოვლის ღონისძიება.

მოვლითი ჭრების ყოველწლიური ოდენობის გაანგარიშება

ცხრილი N4.6.2.

მოვლითი ჭრის სახე	სიხშირე	მოვლით ჭრებში დანიშნული ფართობები და მარაგები			ჭრის განხორციელების პერიოდი	მოვლითი ჭრის ყოველწლიური ოდენობა				მოსაჭრელი მარაგი 1 ჰა-დან		
		ფართობი ჰა	მარაგი, კგმ			ფართობი, ჰა	საერთო	ლოკვიდური		მარაგი კგმ	% პირველადი მარაგიდან	
			საერთო	მოსაჭრელი				სულ	მ.შ. სამასალე			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
გავლითი ჭრა	თხმ (ა)											
	სულ სატყეო უბანზე	29.5	3458	346	10	2.95	35	31	5	12	10%	
	მათ შორის სიხშირეების მიხედვით											
	0.7	29.5	3458	346	10	2.95	35	31	5	12	10%	
	სულ	29.5	3458	346	10	2.95	35	31	5	12	10%	
ყველა ჭრა	სულ	29.5	3458	346	10	2.95	35	31	5	12	10%	

§ 4.7 სანიტარიული ჭრები და ჩახერგილობის გაწმენდა
ჩახერგილობის გაწმენდის განსაზღვრული ოდენობა

ცხრილი N 4.7.1.
ფართობი - ჰა მარაგი - კმმ

ლონისძიება	გაბატონებული მერქნიანი სახეობა	ტყეთმოწყობის მიერ გამოვლენილი ფონდი		სარევიზიო პერიოდში განსაზღვრული გაწმენდის ოდენობა		ლონისძიების განხორციელების პერიოდი	ყოველწლიური ოდენობა				მოსაპოვებელი მარაგი 1 ჰა - ზე, კმმ
		ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი		ფართობი	მარაგი			
								სულ	ლიკვიდი		
									სულ	მ.შ. სამასალე	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
სანიტარული ჭრა	წფ	86.5	3082	86.5	3082	5	17.3	616.4	554.6	86.8	35.6
	სულ	86.5	3082	86.5	3082	5	17.3	616.4	554.6	86.8	35.6
<i>ჩახერგილობის გაწმენდა</i>		<i>418.1</i>	<i>1240</i>	<i>23.7</i>	<i>234</i>	<i>5</i>	<i>4.74</i>	<i>46.8</i>	<i>30.8</i>	<i>0</i>	<i>10</i>
<i>ჩახერგილობის გაწმენდა სულ</i>		<i>418.1</i>	<i>1240</i>	<i>23.7</i>	<i>234</i>	<i>5</i>	<i>4.74</i>	<i>46.8</i>	<i>30.8</i>	<i>0</i>	<i>10</i>
<i>სულ სატყეო უბანში</i>		<i>504.6</i>	<i>4322</i>	<i>110.2</i>	<i>3316</i>	<i>5</i>	<i>22.04</i>	<i>663.2</i>	<i>585.4</i>	<i>86.8</i>	<i>30.1</i>

§ 4.8 კორომის რეკონსტრუქციასთან

დაკავშირებული ჭრები

იმ გარემოების გათვალისწინებით, რომ ტყის ინვენტარიზაციის პროცესში არ გამოვლენილა ფართობები, სადაც შესაძლებელი იქნებოდა კორომების რეკონსტრუქციის განხორციელება შესაბამისი ჭრები არ დაპროექტებულა.

კორომის რეკონსტრუქციასთან დაკავშირებული ჭრები

ცხრილი N 4.8.1

ფართობი - ჰა მარაგი - კვ.მ

გაბატონებული მერქიანი სახეობა	ტყეთმოწყობის მიერ გამოვლენილი ფონდი		სარევიზიო პერიოდში განსაზღვრულ გაწმენდის ოდენობა		ლონისძიმების განხორციელების პერიოდი	ყოველწლიური ოდენობა				მოსაპოვებელი მარაგი	
	ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი		ფართობი	მარაგი				1 ჰა - ზე, კვ.მ
							სულ	ლიკვიდი			
								სულ	მ.შ. სამასალე		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
სულ სატყეო უბანში											

§ 4.9 სპეციალური ჭრები

მიუხედავად იმისა, რომ სატყეო უბნის ტერიტორიაზე საგზაო ინფრასტრუქტურა საკმაოდ კარგად არის განვითარებული, არსებობს სატყეო ფართობები, სადაც აუცილებლობას წარმოადგენს გზების მშენებლობა დაგეგმილი მოვლის ღონისძიებების და მთავარი სარგებლობის ჭრების განსახორციელებლად. აუცილებლობას წარმოადგენს დაპროექტებული სატყეო-სამეურნეო ღონისძიებების შესასრულებლად საგზაო ინფრასტრუქტურის სარეაბილიტაციო სამუშაოების განხორციელება. საერთო ჯამში მომავალ სარევიზიო პერიოდში დაგეგმილია 30კმ-ი გზების მშენებლობა და 15კმ-ი გზების შეკეთება. სამშენებლო და სარეაბილიტაციო სამუშაოების ფარგლებში აუცილებელი გახდება გარკვეული ოდენობის მერქნული რესურსის ჭრა. ქვემოთ მოცემულ ცხრილში ასახულია დაგეგმილი სპეციალური ჭრების საორიენტაციო ოდენობა სარევიზიო პერიოდში.

შესაძლებელია დაბლობის ტყეებში მოეწყოს ვიწრო ლიანდაგიანი სარკინიგზო ინფრასტრუქტურა (დაახლოებით 1-2 კმ სიგრძის), რომელიც საშუალებას იძლევა მერქნული რესურსის სწრაფად და ორგანიზებულად დამზადების და ტრანსპორტირების განსახორციელებლად.

სპეციალური დანიშნულების ჭრები სარევიზიო პერიოდში

ცხრილი N 4.9.1

ფართობი, ჰა მარაგი - კვ.მ

ჭრის მიზანი	სარევიზიო პერიოდი (წელი)	ტ/მ მიერ გამოვლენილი ფონდი				მოსაჭრელი მარაგი 1 ჰა - ზე კვ.მ
		ფართობი	მარაგი			
			საერთო	ლიკვიდი		
				სულ	მ.შ. სამასალე	
1	2	3	4	5	6	7
გზების მშენებლობა	10	30	4000	3600	720	130
გზების რემონტი		15	600	540	108	40
ხანძარსაწინააღმდეგო გზები და ბილიკები		5	200	180	36	40
სპეციალური დანიშნულების მიწების გაწმენდა		5	200	180	36	40
სულ სატყეო უბანში		55	5000	4500	900	91

(პროგნოზული მონაცემები, რომლებიც შეიძლება დაკორექტირდეს ფაქტიური მდგომარეობისა და საჭიროების მიხედვით)

§ 4.10 ყველა სახის ჭრების ყოველწლიური მოცულობა

ცხრილი N 4.10.1.

ფართობი ჰა, მარაგი ათასი კბ.მ,
მრიცხველი სულ, მნიშვნელი - ლიკვიდი

გაბატონებული მერქნის სახეობა	მთავარი სარგებლობის ჭრები		მოვლითი ჭრები								სანიტარიული ჭრა		სარეკონსტრუქციო ჭრა		სპეციალური ჭრები		ჩახერგილობის გაწმენდა		სულ	
	ფართობი	მარაგი	განათება		გაწმენდა		გამოხშირვა		გავლითი		ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი
			ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი	ფართობი	მარაგი										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
თხმ(ა)	106	15.1							2.95	0.035									108.95	15.135
		13.6								0.031										13.631
წფ											17.3	0.616							17.3	0.616
												0.555								0.555
ჩახერგილობის გაწმენდა																	4.74	0.047	4.74	0.047
																		0.031		0.031
სპეციალური ჭრებისათვის															5.5	0.5			5.5	0.5
																0.45				0.45
სულ სატყეო უბანში	106	15.1							2.95	0.035	17.3	0.616			5.5	0.5	4.74	0.047	<u>136.49</u>	<u>16.298</u>
		13.6								0.031		0.555			0.45		0.031		<u>14.667</u>	
პირველ 5 წელიწადში ყოველწლიური	106	15.1							2.95	0.035	17.3	0.616			5.5	0.5	4.74	0.047	<u>136.49</u>	<u>16.298</u>
		13.6								0.031		0.555			0.45		0.031		<u>14.667</u>	
მეორე 5 წელიწადში ყოველწლიური	106	15.1							2.95	0.035					5.5	0.5			<u>114.45</u>	<u>15.635</u>
		13.6								0.031					0.45				<u>14.081</u>	

ქრამი დანიშნული ფართობების განაწილება გზის მისადგომლობის მიხედვით

ცხრილი N 4.10.2

ფართობი, ჰა

სატყეოს დასახელება	გზით უზრუნველყოფილი	%	საჭიროა უმნიშვნელო კაპიტალ დანახარჯები	%	საჭიროა მნიშვნელოვანი კაპიტალ დანახარჯები	%	სულ
1	2	3	4	5	6	7	8
ლანჩხუთი	483.4	17.50%	688.4	24.90%	22.4	0.80%	1194.2
ჯუმათი	830.8	30.00%	33.3	1.20%	0	0.00%	864.1
სუფსა	499.8	18.10%	122.5	4.40%	0	0.00%	622.3
მთა	86.5	3.10%	0	0.00%	0	0.00%	86.5
სულ სატყეო უბანში	1900.5	68.70%	844.2	30.50%	22.4	0.80%	2767.1

§ 4.11 ტყის დაცვა

ტყის დაცვის ღონისძიებების ყოველწლიური მოცულობა

მიმდინარე ტყეთმოწყობის მიერ ტყის დაცვის ღონისძიებები განისაზღვრა განხორციელებული პათოლოგიური გამოკვლევისა და მეტყევე ინჟინრების მიერ შესწავლილ ტყის კორომების სანიტარიული მდგომარეობის საფუძველზე.

ტყის მავნებლების კერების დროულად აღმოჩენისა და მათთან პროფილაქტიკური ღონისძიებების გატარების მიზნით ტყეთმოწყობის მიერ ინიშნება ტყის მავნებლებისაგან დაცვის ყოველწლიური ღონისძიება შემდეგი ოდენობით.იხ. ტომი II. ცხრილი N 2.3.1

სატყეო უბნის ტერიტორიაზე ეროზიული პროცესები ვითარდება მცირე ფართობზე. ის საჭიროებს ყოველწლიურ დაკვირვებას და მონიტორინგს შესაბამისი ღონისძიებების დასაგეგმად და განსახორციელებლად.

ცხრილში მოყვანილი ტყის დაცვის არსებული მოცულობები, ტყეების არსებული სანიტარიული მდგომარეობიდან გამომდინარე

ცხრილი N 4.11.1

N	ღონისძიების დასახელება	ზომის ერთეული	დაპროექტებულია ტყეთმოწყობის მიერ	შენიშვნა
1	2	3	4	5
1	ტყის პათოლოგიური გამოკვლევა კერების გამოსავლენად	ჰა	500	ყოველწ.
2	ტყის დაცვის კუთხეების მოწყობა	კუთხე	6	სარ. პერ.
3	ტყის დაცვის ღონისძიებების ინფორმირება	ლარი	200	ყოველწ.

ცხრილში მოყვანილია ტყის დაცვის ღონისძიებების შესახებ ინფორმაცია, ტყეების არსებული სანიტარიული მდგომარეობიდან გამომდინარე, გათვალისწინებულია სარევიზიო პერიოდის დასაწყისისათვის. შემდგომ წლებში განსაზღვრული მოცულობები კორექტირებული უნდა იქნეს სანიტარიული მდგომარეობისა და დაავადებების კერების გაჩენის შემთხვევაში.

ფართობების განაწილება ხანძრის საშიშროების კლასების მიხედვით

ცხრილი N 4.11.2

სატყეოს დასახელება		I	II	III	IV	V	სულ	საშ. კლასი
1		2	3	4	5	6	7	8
ლანჩხუთი	ფართ. ჰა					1678	1678	V,0
	%					100%	100%	
ჯუმათი	ფართ. ჰა					1135	1135	V,0
	%					100%	100%	
სუფსა	ფართ. ჰა					1024	1024	V,0
	%					100%	100%	
მთა	ფართ. ჰა				7417		7417	IV,0
	%				100%		100%	
სულ სატყეო უბანში	ფართ. ჰა				7417	3837	11254	IV,3
	%				45%	55%	100%	

ტყეთმოწყობისას სატყეო უბნის ფართობების მიკუთვნება ხანძრის გაჩენის საშიშროების კლასებზე ჩატარებულია პროფ. ნ.მარგველაშვილს შკალის შესაბამისად.

ცხრილში მოყვანილი მონაცემები გვიჩვენებს, რომ ყველაზე მაღალი I, II და III კლასის საშიშროების კორომები სატყეო უბანზე არ ფიქსირდება, სატყეო უბნის ტყით დაფარული ფართობის ძირითადი ნაწილი მიეკუთვნება ხანძრის გაჩენის საშიშროების IV- V კლასს.

სატყეო უბნის ტერიტორია ტყის ხანძრების აღმოჩენისა და მათთან ბრძოლის მეთოდების მიხედვით მიეკუთვნება ტყეების სახმელეთო დაცვის ზონას. ამასთან უნდა აღინიშნოს, რომ მთელი ტერიტორიის დაცვის ორგანიზება უნდა ხდებოდეს ტყის დაცვის მუშაკების, დროებითი მეხანძრე დარაჯებისა და ნებაყოფლობითი სახანძრო რაზმების მეშვეობით.

ხანძრის გაჩენის წყაროდ სატყეო უბანში ითვლება ადგილობრივი მოსახლეობა, მომთაბარე მწყემსები, მონადირეები და ხე-ტყის დამამზადებლები. ხანძრის გაჩენის საშიშროება გვალვიანი პერიოდის მოახლოვებასთან არის დაკავშირებული. აქედან გამომდინარე ტყეთმოწყობამ “ტყეების ხანძარსაწინააღმდეგო პროფილაქტიკისა და ტყის ხანძრის სამსახურის

სამუშაოების რეგლამენტაციის მითითებებიდან” გამომდინარე მომავალ სარევიზიო პერიოდში დააპროექტა სატყეო უბნის ტყეების ხანძარსაწინააღმდეგო მოწყობის კომპლექსური ღონისძიებები.

ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების გეგმარება დამოკიდებულია ყოველწლიური მონიტორინგის შედეგებზე, რაც მისცემს მართვის ორგანოს ოპტიმალური გეგმარების შესაძლებლობას.

ძირითადი ხანძარსაწინააღმდეგო ღონისძიებები
ცხრილი N 4.11.3

ღონისძიებების დასახელება	ზომის ერთეული	არსებული ტ/მ წელს	საჭიროა ნორმატივის მიხედვით	დაპროექტებულია ტ/მ მიერ	შესრულების ვადა
1	2	3	4	5	6
I. გამაფრთხილებელი ღონისძიებები					
1. ხანძრის საშიშროების პერიოდში რადიოთი და ტელევიზიით გამოსვლა	გამ.	-	-	10	ყოველწლიური
2. წერილების და სტატიების გამოქვეყნება ჟურნალ გაზეთებში	ც.	-	-	10	“ — ”
3. ლექციების, მოხსენებებისა და საუბრების ჩატარება	ლექ.	-	-	10	სარევ. პერ.

	მოსხ.				
4. დასასვენებელი და თამბაქოს მოსაწევი ადგილების მოწყობა	ც.	-	-	25	“___”
5. კოცონის დასანთები ადგილების მოწყობა	“___”	-	-	50	“___”
6. ტრანსპორტის დასადგომი ადგილების მოწყობა	“___”	-	-	12	“___”
7. მუდმივი სტენდების მოწყობა	“___”	-	-	12	“___”
8. ანშლაგების მოწყობა	“___”	-	-	10	“___”
II. კავშირგაბმულობის ორგანიზაცია					
1. მობილური ტელეფონების შეძენა	ც		-	0	სარევ. პერი.
III. ხანძარსაწინააღმდეგო ტექნიკით უზრუნველყოფა					
1. მორიგე ავტომანქანა	ც	-		1	სარევ. პერ.
2. სახანძრო ავტომანქანა	“___”	-		0	“___”
3. კვადროციკლი	“___”	-		1	“___”
4. ბენზოძრავიანი ხერხი	“___”	-		3	“___”
5. სახანძრო მოტოპომპა	“___”	-		1	“___”

IV. ტყის ხანძრების შემზღუდავი ღონისძიებები					
1. მინერალიზებული ზოლების მოწყობა	კმ	-		0	ყოველ წლი.
2. მინერალიზებული ზოლების მოვლა	“ ___ ”	-		0	“ ___ ”
3. ხმელი ტოტების შეჭრა ახალგაზრდა წიწვოვან კორომების ნაპირებზე, სადაც ადგილი აქვს მოსახლეობის ხშირ საქმიანობას	კაცი	-		6	“ ___ ”
4. დროებითი მეხანძრე დარაჯების დაქირავება	“ ___ ”	-		0	“ ___ ”
5. ნებაყოფლობითი სახანძრო რაზმების ჩამოყალიბება	რაოდენობა			0	“ ___ ”
V. სახანძრო ობიექტების მშენებლობა					
1. ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების მოწყობა	კმ	-		0	სარ. პერ.
2. ხანძარსაწინააღმდეგო ბილიკების შეკეთება	“ ___ ”	-		0	“ ___ ”

3. ბუნებრივი წყალსატევებიდან წყლის ამოსაქაჩი მოედნების მოწყობა		-	6	სარ. პერ.	
4. ხელოვნური ხანძარსაწინააღმდეგო წყალსაცავის მოწყობა		-	3	“___”	
5. შვეულმფრენის დასაჯდომი მოედნის მოწყობა		-	6	“___”	

აღნიშნული მონაცემები წარმოადგენს სარეკომენდაციოს, შესაძლებელია ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოს მიერ კორექტირება საჭიროებიდან გამომდინარე.

სატყისმცველოებად დაყოფის პროექტი

ცხრილი N 4.11.4

სატყეოების დასახელება	საერთო ფართობი	ს ა მ ც ვ ე ლ ო ე ბ ი					
		რაოდენობა			საშუალო ფართობი, ჰა		
		არსებული	დამატებითი დაპროექტება	სულ	დაპროექტებული	დამატებით დაპროექტდა	სულ
1	2	3	4	5	6	7	8
ლანჩხუთი	1678	2		2	839		839
ჯუმათი	1135	1.5		1	1135		1135
სუფსა	1024	1.5		2	512		512
მთა	7417	6	1	7	1060	1060	1060
სულ სატყეო უბანში	11254	11	1	12	887	1060	887

აღნიშნული მონაცემები წარმოადგენს სარეკომენდაციოს, შესაძლებელია ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოს მიერ კორექტირება საჭიროებიდან გამომდინარე.

§ 4.12 ტყის აღდგენითი ღონისძიებები

ტყის აღდგენითი ღონისძიებებისათვის განკუთვნილი ფართობები

ცხრილი N 4.12.1.

ფართობი ჰა

მიწის კატეგორია	ფართობი	ტყის კულტურების გაშენება (ჰა)	ბუნებრივი განახლების ხელიშეწყობა ჰა		არადამაკმაყოფილებელი კულტურების შევსება	აღდგენითი ღონისძიებები არ ინიშნება ჰა	სულ
			ძოვების აკრძალვა	შეღობვა			
1	2	3	4	5	6	7	8
სატყეო სანერგეს მოწყობა	7	0	0	7	0	0	7
ტყის კულტურები ღია ფართობზე	3.4	3.4	0	3.4	0	0	3.4
არადამაკმაყოფილებელი განახლების მქონე ტყითდაფარული ფართობები	870.3	0	870.3	0	0	0	870.3

აღნიშნული მონაცემები წარმოადგენს სარეკომენდაციოს და შესაძლებელია, ტყის ფონდის მართვის უფლების მქონე ორგანოს მიერ კორექტირება საჭიროებიდან გამომდინარე.

§ 4.13 არაპირდაპირი სარგებლობა

არამერქნული სარგებლობისთვის გამოვლენილი ფართობები

ცხრილი N 4.13.1

სარგებლობის სახე	ნედლეულის სახე	ფართობი ჰა.	ნედლეული (ზომის ერთეული)
1	2	3	4
1. საქონლის მოვება	სამოვარი	56.4	ჰა
2. თივის დამზადება	სათიბი	0	ჰა
3. ხილ-კენკროვნების შეგროვება:	-	-	-
4. სამკურნალწამლო ნედლეულის დამზადება:	-	-	-
5. სოკოს შეგროვება	-	-	-
6. მეფუტკრეობა	-	-	-
7. თესლების დამზადება და ა.შ.	-	-	-
სულ სატყეო უბანში	-	56.4	ჰა

სატყეო უბნის ტერიტორიაზე ტყით არამერქნული სარგებლობა სამრეწველო ხასიათს არ ატარებს და არც შესაბამისი ნედლეულის ოდენობები ფიქსირდება. სატყეო უბნის ტერიტორიაზე ტყით არამერქნული სარგებლობისათვის არსებული ფართობები სამოვრის კატეგორიისა. ისინი წარმოდგენილია მცირე ზომის ფართობებად, რომელიც მიმოფანტულია სატყეო უბნის მთელ ტერიტორიაზე და უმეტესად გამოიყენება საქონლის გადასარეკ გზებად.

თავი V

სატყეო ინფრასტრუქტურა

§5.1 მშენებლობა და ტრანსპორტი

მიმდინარე სარევიზიო პერიოდში საამშენებლო სამუშაოებიდან სატყეო უბანში გათვალისწინებულია 4 სატყეოს ანგარანის მშენებლობა, გარდა ამისა განსაზღვრულია სატყეო უბნის ანგარანის კაპიტალური შეკეთება, თანამედროვეობის მოთხოვნების შესაბამისად. სხვა სახის სამუშაოებიდან ტყეთმომწყობით განსაზღვრულია სატყეო-სამეურნეო გზების შეკეთება 15 კმ-ზე.

გზების, ხიდების და სხვა ნაგებობების მშენებლობის და შეკეთების მოთხოვნილება

ცხრილი N 5.1.1

დასახელება	სულ საჭიროება, კმ	მათ შორის							
		მრიცხველში – მშენებლობა							
		მნიშვნელში – რემონტი							
		სატყეო სამეურნეო გზების ტიპები				ტყის საზიდი გზები			
		I	II	III	სულ	მაგისტრალური	განშტოება	სულ	ხიდები და სხვა
		3	4	5	6	7	8	9	10
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1. გზები, სულ	30	-	-	-	-	-	30	-	-
	15						15		
მათ შორის									
1.1. საავტომობილო	30	-	-	-	-	-	30	-	-
	15						15		
აქედან მკვრივი საფარით	-	-	-	-	-	-	-	-	-
გრუნტის	30	-	-	-	-	-	30	-	-
	15						15		

სატყეო უბანს საკუთარი მანქანა-მექანიზმები, გარდა უბნის უფროსის სამსახურეობრივი ავტომანქანისა არ გააჩნია, შესაბამისად ცხრილი N5.1.2 პროექტში არ არის წარმოდგენილი.

§5.2 მართველობის ორგანიზაცია

სატყეო უბნის გამართული ფუნქციონირებისთვის უმთავრეს პირობას წარმოადგენს კვალიფიციური კადრების არსებობა და მათი მუდმივი ტრენინგი. არსებული საშტატო ერთეულების რაოდენობა სატყეო უბნის სამეურნეო ფუნქციების აღდგენის შემთხვევაში ვერ უზრუნველყოფს სრულფასოვან საქმიანობას და აუცილებელი გახდება შტატების ზრდა, რაც თავის მხრივ დამოკიდებული იქნება დაკისრებულ დავალებებზე.

მიმდინარე სარევიზიო პერიოდში სატყეო უბანში ძირითად ერთეულად მიღებულია სატყეოები, სადაც განხორციელებული იქნება სატყეო-სამეურნეო სამუშაოებზე, ტყის მოვლა-აღდგენაზე, ხე-ტყის დამზადებაზე და ტყის დაცვაზე კონტროლი.

სატყეო უბნის თანამშრომლების კვალიფიკაციის დონის ასამაღლებლად პერიოდულად საჭიროა შესაბამისი ტრენინგებისა და ლექციების ჩატარება, GPS (ჯიპიესი) ხელსაწყოების შესაძლებლობების სრულფასოვანი შესწავლა.

სატყეო უბნის შტატი და მისი სტრუქტურული დაკომპლექტება

ცხრილი N 5.2.1.

N	თანამდებობა	სულ	სატარიფო განაკვეთი	ერთი თვის ხელფასის ოდენობა	მათ შორის		
					უმადლეი	სპეციალური	პრაქტიკოსი
1	2	3	4	5	6	7	8
1. საბიუჯეტო ნაწილის შტატი							
1	უბნის უფროსი	1	900	900	1	-	-
2	ტყის მცველი	11	590	6490	5	4	2

§5.3 ტყითსარგებლობისა და სხვადასხვა განსაზღვრული ღონისძიებების ეკოლოგიური დახასიათება

მიმდინარე ტყის ინვენტარიზაციამ გამოავლინა ლანჩხუთის სატყეო უბანზე ტყითსარგებლობისათვის განკუთვნილი ფართობები, დაადგინა ტყითსარგებლობის სახეები და განსაზღვრა მათი ოდენობა და მოცულობა. გარდა ამისა მომავალ სარევიზიო პერიოდში დაიგეგმა ტყის მოვლა-აღდგენის ღონისძიებები, როგორცაა ტყის კულტურების გაშენება და ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობა (მოვების აკრძალვა). ზემოაღნიშნული ტყითსარგებლობის და ტყის მოვლა-აღდგენის დაგეგმარება განხორციელდა არსებული კანონმდებლობის ფარგლებში და სატყეო-სამეურნეო ყველა ღონისძიებები დაიგეგმა სატყეო უბნის ეკოლოგიური მდგომარეობის გათვალისწინებით. მომავალ სარევიზიო პერიოდში ტყის მართვის გეგმით გათვალისწინებული ღონისძიებების გეგმაზომიერი შესრულებით დაგეგმილია სატყეო უბნის ეკოლოგიური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

მომავალ სარევიზიო პერიოდში ტყითსარგებლობა და სხვა სატყეო სამეურნეო ღონისძიებები უნდა განხორციელდეს ისეთი ფორმებითა და მეთოდებით, რომ მინიმალური ზიანი მიაყენოს გარემოს და სატყეო უბანზე არსებულ ბიომრავალფეროვნებას. ტყითსარგებლობის პროცესში გათვალისწინებული უნდა იყოს საქართველოს „წითელი ნუსხის“ ცხოველთა სახეობების საბინადრო, სამიგრაციო და წყალთან მისასვლელი ადგილების დაცვის და მონიტორინგის ღონისძიებები.

ჭრების მაჩვენებლები ეკოლოგიური შეფასებისთვის

ცხრილი N5.3.1

მაჩვენებლები	წიწვოვანები	მაგარმერქნიანი ფოთლოვანები	რბილმერქნიანი ფოთლოვანები	სულ
1	2	3	4	5
საანგარიშო ტყეკაფი, ათასი კბ.მ	–	–	15,1	15,1
მოვლითი ჭრები, ათასი კბ.მ	–	–	0,035	0,035
სპეციალური ჭრები, ათასი კბ.მ	–	–	–	0,5
მერქნით საერთო საშუალო წლიური სარგებლობა, ათასი კბ.მ	–	–	–	15,8
სარგებლობის ინტენსივობა ტყის ფართობის 1-ჰადან, კბ.მ	–	–	–	1,36
პროცენტი 1 ჰა საშუალო შემატებიდან	–	–	–	47%

§5.4 დასახულ ღონისძიებათა ეფექტურობა

სატყეო უბნის საქმიანობის ძირითად მიზანს ტყეების ბუნებრივი სიმდიდრის რაციონალური გამოყენება და ტყის პროდუქტიულობის ზრდა წარმოადგენს.

ყოველივე ამისათვის ტყეთმორწყობის მიერ დასახულია მთელი რიგი ღონისძიებები, რომელთა განხორციელებამ უნდა მოგვცეს სატყეო უბნის ტყეების მდგომარეობის გაუმჯობესება.

- სატყეო მიწების ბუნებრივი განახლების ხელისშეწყობა;
- _ ბუნებრივი თვითგანახლება;
- _ ტყის კულტურების გაშენება;
- _ სანერგეების მოწყობა;
- მოვლითი ჭრების ჩატარება;
- სანიტარიული ჭრების ჩატარება;
- _ ტყის დაცვის გაუმჯობესება;
- _ ბიომრავალფეროვნების დაცვის ღონისძიებები;

საბოლოოდ უნდა აღინიშნოს ტყეების მდგომარეობის გაუმჯობესების ერთ-ერთი უმთავრესი პრობლემაა ადგილობრივი და საერთოდ მთლიანად სახელმწიფოში სოციალურ-ეკონომიური მდგომარეობის გაუმჯობესება.

მომავალი სარევიზიო პერიოდის დასაწყისისათვის უცვლელი დარჩება გამოუყენებელი მიწები. თითქმის უცვლელი დარჩება აგრეთვე სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწები, ვინაიდან სამოვრების არსებობა ამჟამად და მომავალშიც საჭიროა მუნიციპალიტეტის სოფლის მოსახლეობის მიწის ამ კატეგორიაზე მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად.

მომავალი სარევიზიო პერიოდის დასაწყისისათვის გაბატონებული მერქნიანი სახეობების ფართობებში მნიშვნელოვანი ცვლილებები მოსალოდნელი არ არის.

ტყის აღდგენითი ღონისძიებების შედეგად მოსალოდნელია ხელოვნურად გაშენებული ტყის ფართობის მომატება, მოიმატებს ტყიანობის პროცენტი, ხოლო ჩატარებული მოვლითი და სანიტარიული ჭრების შედეგად გაუმჯობესდება კორომების სტრუქტურული შემადგენლობა.

ტყის ფონდის ძირითად მაჩვენებლებშიც არ არის მოსალოდნელი მნიშვნელოვანი ცვლილებები, მაგრამ უნდა აღინიშნოს რომ ტყეთმორწყობის მიერ დაპროექტებული ღონისძიებები გააუმჯობესებს ტყეების პროდუქტიულობას და მათ სანიტარიულ-ესთეტიკურ, ნიადაგდაცვით-წყალმარეგულირებელ და რეკრეაციულ ფუნქციებს.

თავი VI

ბიომრავალფეროვნების დაცვის და გარემოსდაცვითი ღონისძიებები

§6.1 ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობა, ბიოლოგიური მრავალფეროვნების, გარემოს უნიკალური და მოწყვლადი ეკოსისტემების, ლანდშაფტების და „წითელი ნუსხით“ დაცული მცენარეების და ცხოველთა დაცვის გაუმჯობესების ღონისძიებები

მიმდინარე ტყეთმორწყობით და სპეციალური პათოლოგიური კვლევის დასკვნის საფუძველზე დაპროექტდა ფოთლოვანი კორომების სანიტარიული მდგომარეობის გაუმჯობესების ღონისძიებები. ღონისძიებების დეტალური სია მოცემულია სპეციალური პათოლოგიური კვლევის პროექტში.

ტყეების ეკოლოგიური მდგომარეობის, ბიოლოგიური მრავალფეროვნების, გარემოს უნიკალური და მოწყვლადი ეკოსისტემების, ლანდშაფტების და „წითელი ნუსხით“ დაცული მცენარეების და ცხოველთა დაცვის გაუმჯობესების მიზნით საჭიროა:

1. ადგილობრივი მოსახლეობის ინფორმირებულობის გაზრდა შეხვედრების და სემინარების მეშვეობით;
2. შესაბამისი ლიტერატურის გავრცელება;
3. დაცვის პრევენციული ღონისძიებების განხორციელება;
4. სპეციალური კვლევების განხორციელება;
5. დაგეგმილი სამეურნეო ღონისძიებების შესრულება;
6. მუდმივი მონიტორინგი.

მონიტორინგის კუთხით მუდმივ დაკვირვებას საჭიროებს საქართველოს „წითელი ნუსხით“ დაცული ცხოველთა და მცენარეთა სახეობების პოპულაციის და რიცხოვნების მაჩვენებლები, მათი საარსებო გარემო პირობების შესწავლა. სპეციალური კვლევები ნათელ სურათს შექმნის ბიომრავალფეროვნების შენარჩუნების და დაცვის გაუმჯობესების საკითხებს. ამასთან გათვალისწინებული უნდა იქნეს გლობალური დათბობის და კლიმატის ცვლილების საკითხებიც, რომლებიც ნაკლებადაა შესწავლილი და მომავალში გამოიწვევს სხვადასხვა სახის გაუთვალისწინებელ ცვლილებებს.

§ 6.2 ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტყეების პათოლოგიური

გამოკვლევის შედეგები

2017 წელს სატყეო უბნის ტყეების ტყეთმორწყობის პარალელურად ჩატარდა მათი პათოლოგიური გამოკვლევები. რეგიონის ტყეების ტყეთმორწყობა 1996 წლის შემდეგ არ ჩატარებულა, ხოლო ადრინდელი პათოლოგიური გამოკვლევის ხელშესახები მასალები შემორჩენილი არაა.

ახლანდელი პათოლოგიური გამოკვლევების მიზანს წარმოადგენდა ტყის შემქმნელი ძირითადი მერქნიანი სახეობების - თხმელა, რცხილა, წიფელი - კორომებში საშიში მავნებელ-დაავადებების გამოვლენა, მათი საერთო პათოლოგიური მდგომარეობის დადგენა და კორომების გამაჯანსაღებელი ღონისძიებების დასახვა.

კვლევის მეთოდика

სატყეო უბნის ტყის შემქმნელი ძირითადი სახეობების კორომებში გამოკვლევებისას გამოყენებული იყო კვლევის ვიზუალური, რეკოგნოსცირებული და მარშრუტულ-დეტალური აღრიცხვის მეთოდები, რომელნიც აპრობირებულია მსოფლიო სატყეო პათოლოგიის პრაქტიკაში: Журавлев – „Диагностика болезней леса“, 1962; Иссинский –1968, Воронцов - „Лесная энтомология“, 1975; Инструкция по экспедиционному лесопатологическому обследованию лесов СССР, 1983; Шевченко, Цирюлик – „Лесная фитопатология“, 1986; Маслов А. Короед-Типограф и усыхание еловых лесов, Пушкино, 2010; Мозолева М., Катаев О., Соколова Э., 1984. Методы лесопатологического обследования очагов стволовых вредителей и болезней леса. М. Лесная промышленность; Methodology of Forest Insect and Disease Survey in Central Europe, Warszawa, 1998; Methodology of Forest Insect and Disease Survey in Central Europe. Journal of Forest Science, №47, Special Issue 2, Prague, 2001, გ. ყანჩაველი, შ. სუპატაშვილი - სატყეო ენტომოლოგია, 1968 წ.

კორომის ვიზუალური და რეკოგნოსცირებული გამოკვლევებისას, რომლის დროსაც ხდებოდა მავნებელ-დაავადებათა გამოვლენა, დადგინდა, რომ კორომებში საერთო პათოლოგიური მდგომარეობა ამჟამად დამაკმაყოფილებელია. მარშრუტებზე ტარდებოდა ხეების დეტალური აღრიცხვა, შემდეგი პათოლოგიური კატეგორიების მიხედვით - პირობითად საღი, ხმოზადი და ზეხმელი.

„პირობითად საღი“ - ამ კატეგორიაში აღირიცხებოდა ისეთი ხეები, რომელთაც ხმოზის რაიმე ნიშანი არ ჰქონდათ;

„ხმოზადი“ - ამ კატეგორიაში აღირიცხებოდა ისეთი ხეები, რომელთაც აღენიშნებოდათ წვეროს ან ვარჯის ხმოზა;

„ზეხმელი“ - ამ კატეგორიაში აღირიცხებოდა ადრე ან ახლად გამხმარი ხეები. საღი და პათოლოგიური ნიშნების (ხმოზადი, გამხმარი) მქონე ხეების შეფარდება გვამლევს კორომების პათოლოგიური მდგომარეობის სურათს.

**ლანჩხუთის სატყეო უბანში ჩატარებული
პათოლოგიური გამოკვლევების მონაცემები**

ცხრილი N 1

N	სატყეოს დასახელება	მარშრუტის რაოდენობა	მარშრუტზე აღრიცხული ხეების რ-ბა	მათ შორის	
				სალი	ხმობადი და გამხმარი
1	2	3	4	5	6
1	ლანჩხუთი	1	174	167	7
			100%	96	4
2	ჯუმათი	2	256	251	5
			100%	98	2
3	სუფსა	2	244	236	8
			100%	97	3
4	მთა	3	1836	1711	125
			100%	93	7
სულ		8	2510	2365	145
			100%	94	6

როგორც №1 ცხრილიდან ჩანს ლანჩხუთის სატყეო უბანში სულ ჩატარდა 8 სამარშრუტო სვლა, რომლის დროსაც აღრიცხა 2510 ძირი ხე; მათ შორის სალი აღმოჩნდა შემდეგი 2365 ძირი, ანუ 94%; ხოლო გამხმარი და ხმობადია 145 ძირი, ანუ 6%.

კვლევიდან ჩანს რომ, ლანჩხუთის სატყეო უბანში სანიტარული მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია. ხმობის პროცენტი გამოწვეული არ არის დაავადებების მიერ, ხმობის ძირითადი გამომწვევია ხეების ფაუტიანობა (გადაბერებული ერთეულები) და კორომების მაღალი სიხშირე (ბუნებრივი თვითგამოხშირვის პროცესი).

ლანჩხუთის ტყის შემქმნელი ძირითადი მერქნიანი სახეობების მავნებელ-დაავადებები

ლანჩხუთის მუნიციპალიტეტის, სახელმწიფო ტყის ფონდის ტერიტორიაზე ძირითადი ტყისშემქმნელი მერქნიანი სახეობების სანიტარული მდგომარეობის და იქ გავრცელებული მავნებელ-დაავადებების შესწავლის მიზნით 2017 წ. ჩატარებული იქნა სატყეო-პათოლოგიური გამოკვლევები, როგორც საველე, ასევე ლაბორატორიულ პირობებში. საველე პირობებში მოპოვებული მწერებისა და დაავადებების შესწავლა ხდებოდა ლაბორატორიაში. მავნე მწერებისა და დაავადებების სახეობრივი შემადგენლობა მოცემულია ცხრილში.

№	მწერების დასახელება	მერქნიანი სახეობები								
		აკვ	ვრხ	თხმ	კვ პ	კრპ	რც	ტნგ	წფ	ჭდ
1	<i>Ocneria dispar</i>	+								
2	<i>Capnodis miliaris Klug</i>		+							
3	<i>Agelastica alni</i>			+						
4	<i>Scolytus carpini</i>						+			
5	<i>Ernoporus fagi</i>								+	

არაფარდა (არაერთნაირი) პარკიხვევია *Ocneria dispar*-შედის ქერცლფრთიანთა რაზმის ტალღურების (Orgydae) ოჯახში. ფრთაგაშლილი დედალი პეპელას სიგრძე 6,5 სმ, თეთრია, წინა ფრთებზე ნაწყვეტად მუქი ტალღისებრი ხაზები გასდევს. მამალი პეპელა ფრთაგაშლილი 4,5 სმ, იგი მურა წითურია. წინა ფრთებზე ტალღისებრი ხაზები აქვს, უკანა ფრთები უფრო ნათელი ფერისაა.

მატლი მონაცრიფროა, ზურგზე სამი წყვილი მოყვითალო ზოლი გაუყვება, რომელთაც აქეთ-იქით თითო რგოლზე ორ-ორი ბრჭყვიალა მეჭეჭი აზის, პირველ ხუთ რგოლზე ლურჯი, დანარჩენებზე კი წითელი. მატლის მთელი სხეული დაფარულია გრძელ კონებად შეკრული ბეწვებით. სხეულის სიგრძე 6სმ აღწევს.

პეპლების ფრენა ივლისის ბოლოსა და აგვისტოს დასაწყისში იწყება. დებს 1500-მდე კვერცხს ჯგუფ-ჯგუფად, ხის ღეროს ქვედა ნაწილზე. კვერცხები შემოდგომით მატლის ჩანასახი ვითარდება და ამ სახით ხდება დაზამთრება. ზოგ შემთხვევაში კვერცხებიდან მატლები იჩეკებიან და გარეთ გამოდიან, მაგრამ ისინი შემოდგომის ადრეული ყინვისაგან იღუპებიან.

ოლიფაგი მწერების რიცხვს ეკუთვნის. აზიანებს ვაშლს, მსხალს, ბალს, ალუბალს, კომშს, გარგარს, ატამს და სხვა. ტყის ჯიშებიდან-თეთრ აკაცას, მინდვრის ნეკერჩხალს, თელას, მუხას, ტირიფს, ალვის ხეს, ვერხვს, ცაცხვს, არყის ხეს, ფიჭვს, გლედიჩიას.

არაფარდა (არაერთნაირი) პარკიხვევია *Ocneria dispar*-

მურყნის ფოთოლჭამია *Agelastica alni* L-შედის ხეშემფრთიანთა რაზმის ფოთოლჭამიების (*Chysomelidae*) ოჯახში. ხოჭო ლურჯია და ხშირწერტილოვანი. სიგრძე 6-7მმ აქვს. მატლი შავია. მურყნის ფოთოლჭამიას დიდი უარყოფითი სამეურნეო მნიშვნელობა არა აქვს.

მურყნის ფოთოლჭამია *Agelastica alni* L

უმნიშვნელოდ აზიანებს მურყნის, არყის, ტირიფისა და თხილის ფოთლებს. მასობრივი გამრავლების შემთხვევაში ფოთლები იმდენად ზიანდება, რომ მისგან

მხოლოდ მარღვები რჩება. იძლევა ორ თაობას. ხოჭოები იზამთრებენ ქერქის ნაპრალებსა და მკვდარ საფარში, ადრე გაზაფხულზე იწყება ფრენა და კვერცხდება, ჭუპრდებიან ნიადაგში.

რცხილას ცილიჭამია (Scolytus carpini Ratz)-შედის ხეშემფრთიანთა რაზმის ქერქი-ჭამიების (Ipidae) ოჯახში. ხოჭოს სიგრძე 3-3,2 სმ. აზიანებს რცხილას, წიფელს, თხილს, მუხას და უხრავს. სახლდება მზით განათებულ ადგილებში და ძირითადად აზიანებს შუახნოვან და დასუსტებულ ხეებს. ქერქზე შესასვლელი მილი ოდნავ შესამჩნევია. ამ მილისაგან გადის სადედე სასვლელის ორი ტოტი ერთ სწორ ხაზზე, რომლის სიგრძე 3-4სმ-ს უდრის, სიგანე 2მმ. სადედე სასვლელი ცილაზე 2მმ სირღმეზეა აღბეჭდილი. და 8-9 სმ სიგრძისაა.

ხოჭოების ფრენა და კვერცხდება ზაფხულის პირველ ნახევარში მიმდინარეობს. წელიწადში ერთ თაობას იძლევა.

ალვის ხის მალულხორთუმა (cryptorrhynchus lapathi L) შედის ხეშემფრთიანთა რაზმის ცხვირგრძელების (Curculionidae) ოჯახში.. სხეულის სიგრძე 9,5-9მმ აღწევს. მატლი თეთრია, ან მოყვითალო თეთრია, ნამგლისებრად ოდნავ მოხრილი, უფეხოა და მისი სიგრძე 8,5-12 მმ უდრის. კვერცხი თეთრი და ოვალურია

ხოჭოს სხეული შავია ან მურა ფერისაა, დაფარულია მურა ქერცლით და მოკლე ჯაგრისით.

ხოჭო და მატლი აზიანებს კანადურ ვერხვს, ალვის ხეს, მურყანს, არყს.

სურ. ალვის ხის მალულხორთუმა *cryptorrhynchus lapathi*

წიფლის კრიფალი (Ernoporus fagi)- შედის ხეშფრთიანთა რაზმის ქერქიჭამიების (Ipidae) ოჯახში. ძალიან ჰგავს კავკასიის კრიფალს. დაფარულია რუხი ფერის ქერცლით. ზედა ფრთების სიგრძე 2,5-ჯერ აღემატება ზედა ფრთის სიგანეს. ამ მავნე მწერს უარყოფითი სამეურნეო მნიშვნელობა არა აქვს.

წიფლის მეგალია Mikiola fagi მავნებლის მიერ წიფლის ფოთლის ზედა მხარეს, მარღვების კუთხეებში თავდაპირველად წარმოიქმნება პატარა ზომის ყავისფერი, ქერისებური, მახვილ-ბუსუსებიანი გალები, რომლებიც სარქველისებრ საკეტიან გულგულას გალებს წარმოადგენენ, გალები 1-1.5 თვის განმავლობაში იზრდება და ხდება სფეროსებური ფორმის მკვრივი ძვლის მსგავსი კვერცხი, რომლის ღრუში იმყოფება წვრილი ზომის თეთრი მატლი, რომელიც მთლიანად ჭამს ფოთოლს და ანელებს მცენარის ზრდა-განვითარებას. ლიტერატურული წყაროებზე დაყრდნობით აღნიშნული მავნებელი (მიკიოლა ფაგი) ხელს უწყობს სოკოვანი დაავადებების გამრავლებას. იხ.სურ.

სურ.23. წიფლის ფოთოლზე დასახლებული მეგალიები კვერცხები

სურ.24. მეგალიებიდან წარმოქმნილი

სურ.25. Mikiola fagi მატლის ფაზაში

სურ.26. Mikiola fagi-ის მიერ დაზიანებული კორომი

დაავადებები

რცხილის ღეროს თეთრი სიდამპლე, რომლის გამომწვევია სოკო *Chaetoporus ambiguous*, დაავადების ზემოქმედებით ღერო თანდათან თეთრდება. ნაყოფსხეული სისქით 2-7სმ, ხოლო სიგრძით 10-15სმ. სახლდება თელაზე, აკაციაზე, მურყანზე.

რცხილის ღეროსა და ტოტების თეთრი სიდამპლე, რომლის გამომწვევია სოკო *Phellinus punctatus*. ხის რომელიმე ნაწილის მექანიკური დაზიანების შემთხვევაში ხდება სოკოს სპორებით გავრცელება და სახლდება ხის ღეროს შუა ნაწილში და პერიფერიაზე. ხის ღეროს სრული სიდამპლის შემთხვევაში, ყოველწლიური რგოლები რუხი მოწითალო შეფერილობის ხდება.

დაავადების ზემოქმედებით ღერო თანდათან თეთრდება. ნაყოფსხეული სისქით 1-3 სმ, ხოლო სიგრძით 25სმ. სახლდება ტირიფზე, ნეკერჩხალზე, მურყანზე, ალვის ხეზე. განსაკუთრებით ძირნაყარ და მკვდარ ხეებზე.

რცხილის ღეროს კიბო-რომლის გამომწვევია სოკო *Nectria ditissima* Tul, ზემოქმედების შედეგად კამბიალური უჯრედები კვდება, ხოლო როდესაც დაავადება ღეროს ირგვლივ შემოირკალვის მცენარე კვდება.

წიფლის ღეროს კიბო-რომლის გამომწვევია სოკო *Nectria galligena* Bres. დაავადების წარმოქმნის მიზეზია ხის მექანიკური დაზიანება, რომლის დროსაც დაზიანებულ ადგილზე ვრცელდება სპორები და იწვევს ცილოვანი უჯრედების დაავადებას და შემდგომ კვდომას

დასკვნა

ლანჩხუთის სატყეო უბანზე ჩატარებული პათოლოგიური გამოკვლევების შედეგად შეიძლება დავასკვნათ, რომ აქ არსებული ძირითადი ტყის შემქმნელი სახეობების (თხმელა, რცხილა და წიფელი) პათოლოგიური მდგომარეობა დამაკმაყოფილებელია.

ზემოთაღწერილი მავნებელ-დაავადებები ცალკეული სახეობების მიხედვით უმნიშვნელოდ იწვევენ აქ გავრცელებული მერქნიანი სახეობების დაზიანებას, ამიტომ ტყის სანიტარული მდგომარეობა გასაუმჯობესებლად ამ ეტაპზე სპეციალური ღონისძიებების ჩატარებას არ საჭიროებს.

სატყეო უბნის ტერიტორიაზე (მთის სატყეოში) ფიქსირდება მცირე ოდენობით ფაუტიანობის მქონე კორომები (წიფლის სახეობის), სადაც ტყის აღდგენა-განახლების ღონისძიებად შერჩეულია და დანიშნულია დაბალი ინტენსივობის ამორჩევითი სანიტარული ჭრა. აღნიშნული ღონისძიებების განხორციელება და მათი ჩატარების პერიოდის შერჩევა უნდა მოხდეს შესაბამისი სახეობის ბიოეკოლოგიური თავისებურებების გათვალისწინებით და აღნიშნული სახეობის მოზარდ-აღმონაცენის საიმედო ოდენობის გადამოწმების შემდეგ.

კორომების გაჯანსაღების ღონისძიებანი

ლანჩხუთის სატყეო უბნის ტყეების გაჯანსაღებისათვის საჭიროა გატარდეს შემდეგი ღონისძიებები:

1. მონიტორინგი ყველა სახეობის კორომებში.
2. ამორჩევითი სანიტარული ჭრები გაფანტული ხმობისა და ფაუტიანობის მქონე კორომებში;
3. ბუნებრივი განახლების ხელშეწყობის ღონისძიებები.

მონიტორინგი გულისხმობს წელიწადში ორჯერ ტყეების ვიზუალური და რეკონსტრუქციული გამოკვლევების ჩატარებას, მავნებელ-დაავადებათა გავრცელებისა და ინტენსივობის დასადგენად; ხმობის ინტენსივობისა და ხმობითი კერების გამოსავლენად და სათანადო ღონისძიებების დასაპროექტებლად.